

Mossebo
Carl och Stina
hade fyra söner
och tjugoåtta barnbarn

KLAVE ELLER KRONA

EN KRÖNIKA

Alf Gunnarson

MMXX

Maja Stina Ingrid Carolina Carl
Andreas Johanna Jan Erik

Stina Greta Carl Johanna Maja Lena Anna Lisa
Lovisa Anders Peter Clara Sophia

Carl Maria Lars Stina Cajsa Magnus Johannes Eric Hans
Cathrina Lovisa Johannes Anders

Maria Stina

Bilder på försättsbladet:
Mynt. En riksdaler och fyra skilling banco

FÖRORD

Carl Ersson och Stina Magnidotter i Mossebo hade fyra söner: Eric, Magnus, Carl och Johannes. Alla sönerna fick förr eller senare familjer. Eric och Carl stannade i Mossebo och delade hemmanet mitt itu år 1806. Magnus och Johannes flyttade bort. Eric flyttade sedermera sitt hushåll till Ericstorp, på gränsen mellan Mossebos och Kavelbrons marker.

Nämnde Carl Carlsson är min farfars farfar (FFFF) och hans hustru Anna Greta Jönsdotter är, icke oväntat, farfars farmor (FFFM). Deras yngste son, Anders Peter Carlsson är en av alla de kusiner som ska kartläggas här. Han är farfars far (FFF) och hans hustru, Anna Stina Jansdotter, är följdriktigt min och mina syskons farfars mor (FFM).

Här är avsikten att försöka följa fyra familjers döttrar och söner under 1800- talet. Vad blev det av dem? Vilka vägar valde de - om de fick välja - i sina försök att skaffa sig livsrum? De var med i ett lotteri: blev det klave eller krona? Det är frågor som ska besvaras i det följande.

Arbetet startar i dag, måndagen den 10 februari 2020 och det kommer nog att ta några dagar, eftersom källorna (främst riksarkivets kyrkböcker) kan vara svårtolkade, på gränsen till obegripliga.

/ Alf

INNEHÅLL

Kapitel	Sidan
Förord	3
Fyra familjer Carlsson	5
De fick aldrig chansen	6
Maja Stina Ersdotter	8
Ingrid Ersdotter	11
Carolina Ersdotter	15
Carl Ersson	21
Andreas Ersson Svedin	23
Johanna Ersdotter	28
Jan Erik Ersson	36
Stina Greta Carlsdotter	39
Carl Carlsson d. y.	43
Maja Lena Carlsdotter	50
Anna Lisa Carlsdotter	56
Lovisa Carlsdotter	64
Anders Peter Carlsson	72
Clara Sophia Carlsdotter	72
Carl Magnusson	87
Maria Magnidotter	90
Lars Magnusson	94
Stina Cajsa Magnidotter	97
Magnus Magnusson	100
Hans Magnusson	102
Cathrina Magnidotter	107
Johannes Magnusson	114
Maria Stina Johannesdotter	*)
Sammanfattning	118
	Bilaga 1 149
	Mossebo: lokala besittare 1627 - 1757
	Bilaga 2 150
	Kontrakt och förrättningar

*) www.mossebobladet.se

FYRA FAMILJER CARLSSON

A vsikten är att följa de här barnens väg från sina respektive hem, ut i livet, så långt det är möjligt. Det var trångt om livsutrymme i de här familjerna och några barn (gråtonade i tabellen) nådde inte vuxen ålder.

	Föräldrar	Barn	Född	Ort/ socken	Avled	Ort/ socken
F	Eric Carlsson		1776	Mossebo		
M	Maria Andersdotter		1782	Hova s:n		
D		Maja Stina	1812	Mossebo		
D		Ingrid	1814	Mossebo		
D		Carolina	1816	Mossebo		
S		Carl	1818	Mossebo		
S		Andreas	1821	Mossebo		
D		Johanna	1824	Mossebo		
S		Jan Erik	1826	Erikstorp		
F	Carl Carlsson		1781	Mossebo		
M	Anna Greta Jönsdotter		1789	Backgården		
D		Stina Greta	1809	Mossebo		
S		Carl	1813	Mossebo		
D		Johanna	1817	Mossebo	1825	
D		Maja Lena	1820	Mossebo		
D		Anna Lisa	1824	Mossebo		
D		Lovisa	1827	Mossebo		
S		Anders Peter	1831	Mossebo		
D		Clara Sophia	1836	Mossebo		
F	Magnus Carlsson		1779	Mossebo		
M	Maria Svensdotter		1783			
S		Carl	1806	Lindhult		
D		Maria	1808	Lindhult		
S		Lars	1810	Lindhult		
D		Stina Cajsa	1812	Lindhult		
S		Magnus	1814	Lindhult		
S		Johannes	1815	Lindhult	1817	
S		Eric	1817	Lindhult	1826	
S		Hans	1820	Lindhult		
D		Cathrina	1821	Lindhult		
D		Lovisa	1823	Lindhult	1825	
S		Johannes	1826	Lindhult		
S		Anders	1827	Lindhult	1828	
F	Johannes Calsson		1785	Mossebo		
M	Stina Larsdotter		1801	Lyrestad s:n		
D		Maria Stina	1832	Lyrestad s:n		

DE FICK ALDRIG CHANSEN

Det var inte alla barn som hade turen att överleva sin barndom. Några i kusin- kretsen hade knappt lämnat vaggan förrän livsresan tog slut. . För att dessa, de minsta, inte ska bli bortglömda i familjehistorian får de var sin tänkt gravsten.

Johannes Magnusson föddes den 10 augusti år 1815 och döptes två dagar därefter. Faddrar var Anders Larsson och Greta Larsdotter i Östra Lövåsen. Han avled den 8 maj år 1817.

Johanna Carlsdotter föddes den 9 februari år 1817 och döptes dagen efter. Faddrar var barnets farbror och faster i Mossbo, Eric Carlsson och Maja Andersdotter. Hon avled 1825.

Lovisa Magnidotter föddes den 27 juli 1823 och döptes två dagar därefter. Faddrar var Jan Henricsson i Nolkärret och hans maka, Stina Ersdotter samt Carl Post och Cathrina Andersdotter i Västerkärret. Hon avled den 20 juli år 1825.

Eric Magnusson föddes den 22 april år 1817 och döptes fem dagar senare, Faddrar var Andreas Andersson i Gatan och hans maka, Sara B: dr samt Anders Andersson i Östra Lövåsen och hustrun Maja Greta Larsdotter. Han avled den 12 mars 1826.

Anders Magnusson föddes den 30 juni år 1827 och döptes den 5 juli. Faddrar var Anders Andersson i Östra Lövåsen och hans maka Maria Jonsdotter samt barnets farbror, Carl Carlsson och faster Anna Greta Jönsdotter, i Mossebo. Han avled den 14 oktober 1828.

TIDSBILD

FARBROR STAFFAN

*Kort var farbror Staffans skägg.
Svar och rockskört lika korta:
Hvad befalls till afton? Ägg.
Hvad har herrn på näsan? Vårta.
Hvar var herrn på bröllop? Borta.
Hur mår unga paret? Sundt.
Hvad är mannens handtverk? Lästen.
Hur var brudens tillstånd? Rundt.
Hur var bröllopsvinet? Strunt.
Hvem drack längst och snålast? Presten*

Anna Maria Lenngren 1754 - 1817

MAJA STINA ERSDOTTER FÖDD ÅR 1812 I MOSSEBO

Hon var Eric Carlssons och Maria Andersdotters första barn. Hon föddes den 26 februari 1812 och då fanns det redan fyra kusiner: Stina Greta, nästgårds i Mossebo samt Carl, Maria och Lars i Eriksbacken.

Kusinen Stina Cajsa föddes en vecka senare i Eriksbacken.

Maja Stinas mor beskrivs av prästen som *sjuklig och svag till sin natur* under 1810- talet.

Tolv år ung (1824) skickades Maja Stina till Motorp i samma rote, men på en helt annan trakt. Varför då? Ja, inte vet jag men så skedde och husmodern där borta i Motorp, Stina Andersdotter, avled samma år och det var änkemannen Lars Svensson som fick ansvar för unga Maja Stinas liv. Lars S. var 66 år gammal när flickan från Mossebo kom till Motorp.

Fjorton år ung (1826) flyttades flickan Maja Stina vidare till Nolgården, i Paradis rote. Där bodde Andreas Nilsson (för stöld straffad med spö), hans hustru Stina Ersdotter, deras fem barn, en piga och en dräng. Maja Stina var *klen till växten*, skrev pastorn i boken. Efter två år i Nolgården var det dags för Maja Stina att vandra vidare på sin livsresa. Det bar iväg till Hova socken.

Min teori: År 1824 fick Eric Carlsson och Stina Andersdotter sitt sjätte barn och äldsta dottern Maja Stina kastades ut ur boet. Familjen fick en liten ersättning som hjälp till det egna hushållet i Mossebo. Prästen hade stått i sin stol och tillkännagett att s. k. fattigauktion skulle äga rum i Finnerödja och hugade spekulanter kunde ropa in ett barn, inte för att de var barnkära, men väl för att de ville tjäna en slant. Det var lägstbjudande som fick barnet i sin vård och de nya vårdnadshavarnas lämplighet prövades icke.

Nitton år ung (1831) utvandrade Maja Stina från Finnerödja till Hova socken. Hon tillbringade nu ett år som piga i Fagersand, Laåsa rote. Hennes husbonde hette Johannes Johansson och husfrun Anna Persdotter, båda uppväxta i Udenäs socken och komna till Fagersand år 1831, närmast från Herrängen.

När Maja Stina flyttade från Fagersand (1832), fick hennes yngre syster Carolina samma pigplats och senare (1839- 40) var Maja Stinas ännu yngre syster, Johanna, piga på samma ställe.

Tjugo år ung (1832) återvände Maja Stina till Finnerödja socken och blev piga i komministerns, Johan Frigell, hushåll uti Kavelbron. Två år senare vandrade

hon den korta sträckan ner till Rosendalen och tjänade hos Johannes Larsson och Maja Greta Svensdotter.

26/10
2/12

W	35	Rönd.	38	Hova
---	----	-------	----	------

När hon var tjugosex (1838) packade Maja Stina sina få tillhörigheter och vandrade tillbaka till Hova socken, för att tillbringa det närmaste året i Västerhäljatorp, hos Magnus Carlsson och Cathrina Eriksdotter. 1839 blev det åter uppbrott och den här gången kom Maja Stina till Hova sockens centrum. Och ser man på: våran Maja Stina har hamnat i självaste prostgården!

Prostgården

P. & P. Peter Olof Carlsson	Mariaga	1779/11
G. Normanella Selimälv	Berg	1782/20
Ante Maria Rosendala	Hofna	1782/20
Milda Johanna	"	1784/10
Johann Christoffer	"	1786/10
Maren Magdalena	"	1790/5
Olof Simon	"	1811/30

Präst (prostgården) i Hova. Prästen & prästinnan och familjen,

Maja Stina	Hofna	1782/20	29	1844
Maren Magdalena	Hofna	1790/5	41	1844

Den uppmärksamme noterar att prästfrun och pigan Maja Stina är jämställda i ett avseende: åldern!

Fyra år stannade Maja Stina i prästgården. År 1844 flyttade hon tillbaka till Finnerödja socken. Jag läser: *Backa* och förstår inte vad det betyder, men vi lämnar det, för Maja Stina ska snart ska återvända till Hova och gifta sig. .

Trettiofem år gammal (1847) gifte sig Maja Stina med den jämnåriga änkemannen (sedan tre år) Anders Andersson. Han bodde i Håkankila med sina två barn, Anders Peter (8) och Carolina (5).

Anders A. (från Lyrestads socken) var kommen som dräng till Norra Vältvattnet, i Finnerödja socken, 1837 och blivit måg där. Han tog med sig Stina till Håkankila, i Hova socken, år 1841. Så avled Stina år 1844 och tre år senare tog Maja Stina Ersdotter från Mossebo över som mamma i familjen.

År 1848 flyttade den lilla familjen till ett ställe som heter Gunnarsmossen i Laåsa rote och stannade där i drygt tio år, innan det bar iväg till Laåsakärr (1859) och redan samma år vidare till Otterberget, nära sjön Skagern.

Femtio två år gammal (1864) blev Maja Stina änka efter sjuåttio års äktenskap med Anders Andersson. Hennes bonusbarn, Anders Peter (25) och Carolina (22), hade vid den tiden flyttat till de närbelägna ställena Höggeboda respektive Stora Högsten.

<i>Anders Andersson</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1816</i>	<i>14</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1864</i>	<i>11</i>
<i>Anders Peter</i>	<i>Finne</i>	<i>1816</i>	<i>26</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1864</i>	<i>17</i>
<i>Carolina</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1816</i>	<i>22</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1864</i>	<i>17</i>
<i>Anders Peter</i>	<i>Finne</i>	<i>1816</i>	<i>25</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>Höfnäs</i>	<i>1864</i>	<i>17</i>

Maja Stina kastades ut ur sitt hem i Mossebo när hon vara bara barnet (12 år) och hon hade pendlat som en jojo mellan Finnerödja och Hova socknar i många år, men väl kommen till Otterberget var det slutpendlat. Hon stannade där resten av sitt liv.

Nästan åttiosex (86) år gammal - så när som på en månad - avled Maja Stina Ersdotter i Otterberget den 26 januari år 1898. Hon var född i Mossebo och hennes föräldrar hette: Eric Carlsson och Maria Andersdotter.

Maja Stina är FFFFBd (farfars, farfars, brorsdotter). Alternativt: Maja Stinas farbror, Carl Carlsson i Mossebo, är min och mina syskons FFFF.

De följande kartorna (häradsekonomska, från omkring år 1880) visar tillsammans en stor del av Laåsa (Laåsen) rotes utbredning vid sjön Skagerns västra stränder. Maja Stina Ersdotter levde nästan tre fjärdedelar av sitt liv inom ramen för dessa kartor.

På den högra kartan ser vi Otterberget längst till vänster och Mossebo tämligen i mitten. Det tog en knapp timme att gå från Mossebo till Otterberget och lite mer i andra riktningen på grund av uppforsbackarna. Kartorna visar också att det var betydligt ljusare i Laåsa rote än i Vallsjö dito. Der är såklart sjön Skagerns förtjänst. Vyerna blir vidare. Om bilden förstoras kan Slänteberget (Vallsjöbol- gårdarnas sjönära mark) skönjas strax ovanför Otterberget. Inte så konstigt då att farfar, Carl Andersson i Mossebo, såg till att Mossebo fick en teg där nere för hundra år sedan.

2020-02-13 / Alf

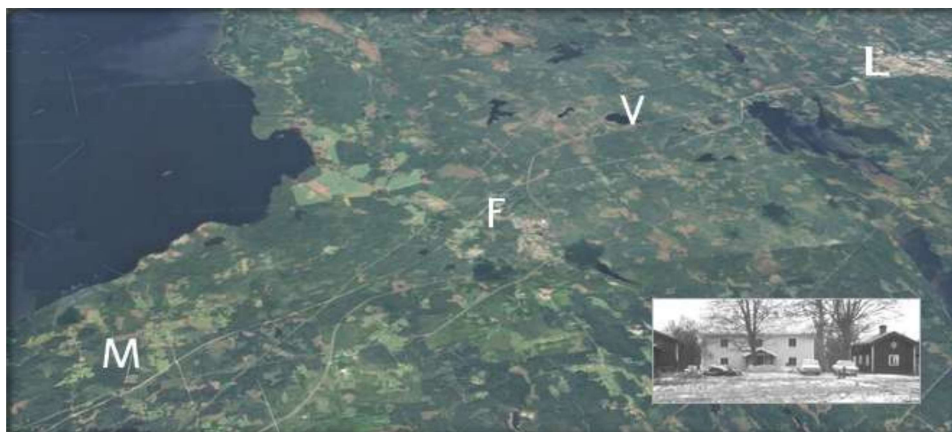
INGRID ERSDOTTER FÖDD ÅR 1814 I MOSSEBO

Hon föddes den 28 januari 1814 och hon var Eric Carlssons och Maria Andersdotters andra barn. Maja Stinas mor beskrivs av prästen som *sjuklig och svag till sin natur* under 1810- talet.

Faderns bror och svägerska, som bodde bara ett stenkast bort, var faddrar. Prästen kallade den nyfödda för Ingrid, vilket troligen är ett rent skrivfel eller möjligen ett resultat av kyrkherrens syn på namnet som varande sprunget ur den nordiska, något sagolika traditionen. Där förekommer en gud med namnet Ing och för tusen år sedan hette kungarna ofta Inge. Det ursprungliga *Ingfridh* kan härledas ur guden *Ing* och adjektivet *fridh* - skön, till och med älskad. Ingrid var ett ganska ovanligt namn i början av adertonhundratalet.

Hennes storasyster var tolv år ung, när hon kastades ut ur boet (år 1824) i Mossebo. Ett år senare drabbades Ingrid Ersdotter av samma öde. Hon var elva år fyllda och hamnade i Långstorp, i Vältvattnets rote.

Karta: Google Earth. Infällt: Långstorp.

Den här moderna kartbilden, med Skagern till vänster, visar var Ingrid befann sig år 1825 och vart hon skickades. M står för Mossebo och V för Vältvattnets rote. Ni får gissa vad F och L betyder. © Eric Jansson (45) och Sara Olofsdotter (32) i Långstorp hade ropat in barnet från Mossebo på fattigauction och när Ingrid kom dit fick hon tre tillfälliga syskon, Carl Johan (7), Jan Eric (4) och Sara Maria (1).

Under Ingrids tid i Långstorp fanns samtidigt en dräng, Anders Jansson (drygt 20 år), som i fyllan och villan var så pass genvördig (vanvördig) mot sin husbonde att han blev bestraffad och fick en plump i sitt CV.

Ännu så länge var Ingrid en flicka och ingen piga, men det handlade om ålder: även en flickunge fick säkert göra sånt som pigor brukade göra i hushållet.

Efter fyra år i Långstorp (1829) flyttades femtonåriga Ingrid till Eric och Cathrina Erssons familj i Gatan. Där kallas hon *piga*, efter att ha varit *flicka* i Långstorp.

Efter två år i Gatan tillbringade Ingrid ett år som piga i Smedstorp, Södra Bjerke rote uti Hova socken. Husbonden där hette Jan Andersson och husfrun Stina Jansdotter. Det syns ha varit 5- 6 barn i familjen och miljön torde ha varit något riskabel med hänsyn till husbondens och sönerns bedrifter. Följande klipp (klotter) ur husförhörboken talar för detta:

Graffiti à la pastor i Hova.

Ingrid kom tillbaka från Hova socken när hon var arton och begav sig åter till Långstorp, där hon avtjänade de närmaste två åren.

Tjugo år gammal - nej, fortfarande ung (1834), tänkte kanske Ingrid att hon, i likhet med sin äldre syster Maja Stina, borde pröva lyckan hos prästen i Kavelbron. Sagt och gjort: det blev ett år i komministergården, uti Johan Frigells hushåll. Nästa anhalt blev Grönelid, hos Peter Eriksson, Stina Olofsdotter och deras fem minderåriga barn.

Ingrids föräldrar hade lämnat Mossebo och bodde nu, sedan några år, i Erikstorp. År 1835 fick de besök av dottern Ingrid som de kastat ut ur boet i Mossebo elva år tidigare. Hur kändes det för föräldrarna och dottern? Var de bittra? Kanske, men troligen inte: de hade inte råd med sådana känslor. Det var praktiska lösningar som gällde. Ingrid stannade ett år (möjligen två) i Ericstorp. År 1837 började Ingrid Ersdotter att närma sig målet på sin livsresa. Hon anställdes som piga i Gudhammars egendom och den har alltid varit så pass märklig att man säger sig vara *på* i stället för i stället ifråga: på Gudhammar. Så ska det se ut!

Ingrid Ersdotter hade ett *äkta* barn, när hon flyttade ett stycke öster ut, till torpet Kolbotten och det skvallrar om att hon ingått äktenskap.

Vigsel 1843

29/10 { Olof Olofsson av Torpare i Kolbotten — 26
Ingrid Ersdotter av Gudhammar 29

	Föräldrar	Barn	Född	Födelse s:n	Ort
F	Eric Olofsson		1817	Hova	Gudhammar
M	Ingrid Ersdotter		1814	Finnerödja	Mossebo
S		Carl August	1844	Hova	Gudhammar
D		Maj Stina	1846	Hova	Kolbotten
S		Erik Johan	1849	Hova	Kolbotten
S		Pehr Fredrik	1851	Hova	Kolbotten
S		Anders Albert	1858	Hova	Kolbotten

Som elvaåring blev Ingrid Ersdotter utslängd i det bistra fattigfolklivet (1825). Under de följande tolv åren rörde hon sig, som sin storasyster Maja Stina, mellan Finnerödja och Hova socknar, först som en främmande flicka i fattiga fosterfamiljer och senare som tjänande piga i mera välbärgades hus. Det var på torpet Kolbotten, under Gudhammar, hon fick en egen familj och ett eget hem. Maken Eric Olofsson var uppvuxen på Gudhammar, där föräldrarna var anställda. En son stannade i hemmet och tog så småningom över i Kolbotten. Gissa vem! Det finns nog ett svar snart.

Jag har faktiskt besökt Kolbotten en gång. Det var runt mitten av 1950- talet och det var i sällskap med min farbror Gustaf, som bodde i Karlskoga. Han hade ett angeläget ärende dit och jag skjutsade honom, eftersom han inte hade körkort på bil, bara på lättviktare. Jag tror att det var år 1956. Återkommer till det.

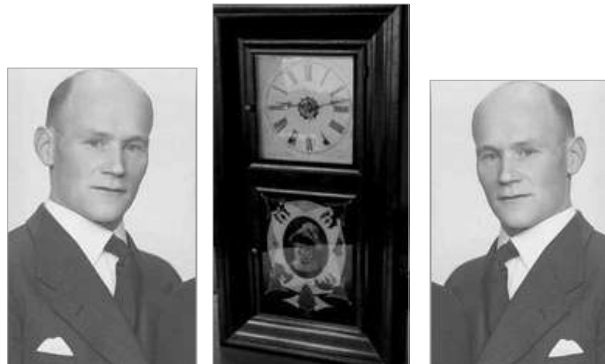
Det var sonen Andreas Albert Olofsson som tog över Kolbotten. Han gifte sig år 1883 med den fyra år äldre Albertina Johansdotter från Breviks socken och de fick (minst) fem barn, av vilka tre avled som spädbarn.

Erik Olofsson avled år 1885 och änkan Ingrid Ersdotter bodde kvar hos sonens familj i Kolbotten.

När vi var barn och senare ungdomar i Vallsjöbol på 1940- och 50- talet var ordspråk, talesätt och gåtor vanliga inslag i kommunikationen människor emellan. *Vad är det som står och står och aldrig kommer till dörren?*

Den travesteringen av en känd gåta innehåller en sanning som kräver förklaring: för ett drygt år sedan, när jag just utfört ett av veckan uppdrag - att med en nyckel veva upp loden på vår så kallade Amerikaklocka, hände det sig att klockan ramlade ner från sitt fäste i väggen. Den snörstump som förband uret med en väggkrok, gick av och det omisskännliga ljudet av en kraftig duns blev följden.

Något förvånad, på gränsen till överrumplad, återvände jag till vårt lilla bibliotek. Klockan hade fallit två decimeter lodrätt och landat på en bokhylla. Där stod den (klockan) och darrade och var helt oskadd. Sällan har en lättnadens suck varit mera befogad än där och då. Hade klockskrället ramlat i golvet, skulle den gått sönder i många bitar.

Farbror Gustaf och klockan.

Jag tror att det var på sommaren 1956: Farbror Gustaf var i Mossebo på semester och han hade ett ärendet till Hova och jag fick följa med som chaufför. Det var lösöreauktion på ett ställe som hette Kolbotten. Gustaf hade fått nys om att det fanns en väggklocka i utbudet och han ville ha den till varje pris och det fick han - jag minns inte till vilket pris, men dyrgripen packades försiktigt i kofferten och forslades till Mossebo och senare till Karlskoga.

Högsten och Kolbotten i centrum (häradsekonomisk karta från omkring 1880).

På 1980- talet, i samband med att ärvda saker skulle fördelas fick jag, bland annat på min lott, den avbildade Amerikaklockan och Finnerödjaboken. Nu ska jag dra en slutsats: Farbror Gustaf var ovanligt kunnig om släktförhållanden, på nära håll och på längre. Som exempel vill jag nämna, att han alltid besökte möbelhandlare Tiberg då han var i Göteborg. Det fanns en släktskap där, på hans farmors spinnsida. Jag har aldrig förstått hur det där hängde ihop, men håller nu för troligt att Gustaf kände till släktskapen med folket i Kolbotten och ville förvärva något därifrån. Vår huvudperson Ingrid Ersdotter var kusin med Gustafs (med fleras) farfar Anders Peter Carlsson i Mossebo.

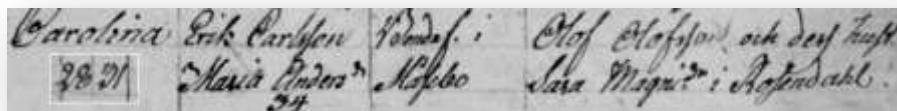
Ingrid Ersdotter, född i Mossebo år 1814, bodde mer än halva sitt liv i trakten av Gudhammar. Hon avled i Kolbotten den 21 juni 1902. Hon var Eric Carlssons i Mossebo (senare Ericstorp) och Maria Andersdotters näst äldsta barn. Hennes kusin i Mossebo, Anders Peter Carlsson, avled tre månader tidigare.

Slutligen vill jag peka på att avståndet mellan Ingrids Kolbotten och storasystemens Otterberget (särskilt sjövägen) var mycket kort.

2020-02-17 / Alf

CAROLINA ERSDOTTER FÖDD ÅR 1816 I MOSSEBO

Hon kom till världen den 28 mars 1816 och hon var Eric Carlssons och Maria Andersdotters tredje barn. Olof Olofsson och Sara Magnidotter i Rosendal är faddrar vid dopet, söndagen den 31 mars. (Sara i Rosendalen är Eric Carlssons svägerskas (Stina i Mossebo) syster.

Hennes äldre systrar drabbades av ödet att bli bortauktionerade i sina unga tonår. Detta slapp unga Carolina. När hon fyllt femton (1831) var det emellertid dags för henne att börja förtjäna det egna brödet. Hon började sin pigkarriär i Vallsjöbol, hos Carl Larsson och Stina Andersdotter. De följande sex åren ser vi Carolina som piga i Fagersand (Laåsa rote i Hova socken), Kavelbron, Borgan, Korsbäcken och Vallsjön, innan hon inledde sin turné till mera avlägsna ställen.

CAROLINA I TÅNGERÅSA SOCKEN I NÄRKE

Tångeråsa ligger på Närke-slätten och är i nutiden en del av Lekebergs kommun. I en gammal sockenbeskrivning står följande: *Enda gården af betydighet är Trystorp, vid den derefter benämnda sjö, frälse, med berustadt säteri (1839), 3 mantal.*

Carolina Ersdotter (21) från Mossebo kom till Tångeråsa år 1837. Och vad skulle hon där att göra? Bli piga såklart. Hos vem? Det ska vi ta reda på.

Modern, men mycket gammal, träkyrkas yttre och inre utseende.
Nere: Modern karta (Google Earth).

Det blev nio år för Carolina hos R. S. O. (Riddaren av Svärdsorden) Carl Ludvig von Holst och hans hus och släkt på Trystorps säteri. Därefter begav hon sig till Örebro, för att fylla på sitt CV med ytterligare en tjänst.

CAROLINA I ÖREBRO

Carolina fick plats hos en änkefru - mamsell Granquist - men ett år senare gifte hon (änkan) om sig och flyttade till Tångeråsa socken, varifrån Carolina kommit.

Örebro stad år 1857. Observera järnvägsstationen
(sannolikt stadens modernaste hus).

Troligen gick det till som följer: Pigan Carolina föreslog den 56 år gamla, mamsell Granquist, att ta kontakt med jämnåriga herr NN på Trystorp - en trevlig typ och ett passande parti för änkan. Fast det kan mycket väl ha varit tvärt om, vad nu tvärtom skulle innebära i detta sammanhang. ☺

Vårn Carolina tog i alla fall ångbåten - alternativt diligensen - och for till Stockholm på hösten 1847.

CAROLINA I STOCKHOLM

Inga uppgifter om Carolinas liv i Stockholm 1847- 1849.

CAROLINA PÅ GYSINGE HERRGÅRD I ÖSTERFÄRNEMO SOCKEN

De närmaste två åren (1849 - 1851) tillbringade (om nu pigtjänst är att tillbringa) Carolina Ersdotter på en herrgård, vid Dalälven (i Södra Gästrikland).

Gysinge bruk på 1790-talet. Akvarellteckning av [Elias Martin](#).

Vid mitten av artonhundratalet fanns det många sådana där bruk som styrdes av en patron. Denne och hans familj bodde i en herrgård och de betjänades av en hel hoper pigor inomhus och drängar utomhus och i verkstäderna.

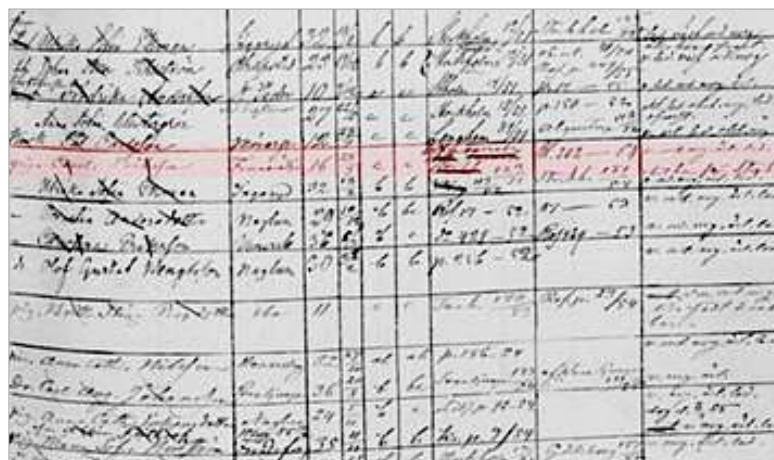
Gysinge, vid Dalälven. nära gränsen mellan Gästrikland och Uppland var Gästriklands största järnbruk under senare delen av 1800-talet.

Herrns Patron	Herrens Patron	Herrens Patron
Herr Bernhard Wemdelin	1816.	1847.
Herrn Ida Mar. Ther. Wahlfelt	1838.	1848.
Herrn Henriette Sophie	1848.	
Herrn Ida Pauline	1849.	

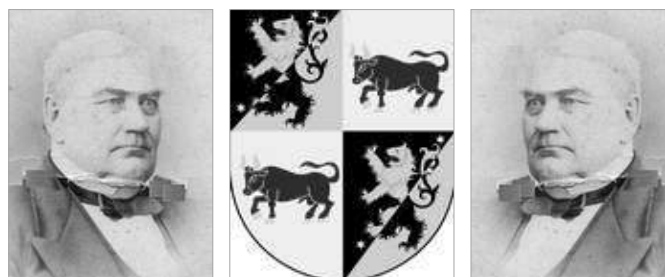
Sverige var under utveckling och industrialismen var på god väg. Det var vid älvars och åars forsar det började, först i liten, senare i växande skala. Man skulle gärna vilja veta hur de hade det på en herrgård och ett bruk. Finnerödjaboken har en hel del att berätta: Skagersholm var ett Gysinge i miniatyr.

CAROLINA I VÄNERSBORG

Carolina Ersdotter från Mossebo var trettiofem (35) år då hon anlände till Vänersborg på hösten 1851. Här nere ser vi henne (lätt rodnande) i ett gäng pigor och drängar i Vänersborg vid Vänerns sydvästra strand.

Vem kan arbetsgivaren vara? Kom Carolina ur askan i Gysinge till elden, eller hamnade hon mitt i smöret i Vänersborg?

Landshövdingen i Älvsborgs län, 1851–1858: Bengt Carl Bergman, med säte i Vänersborg,

Carolina tjänade i Landshövdingens residens åren 1851 - 1854 och sedan var det dags för henne att ge sig in på brottslingarnas boning i samma stad. Ska vi gissa att Carolina Ersdotter (numera stavad med *k* och *son* istället för *dotter* i namnet), var den första i Finnerödja socken, som blev vaktkvinna (waktqvinna)? Hon kanske var den enda i det seklet, rent av.

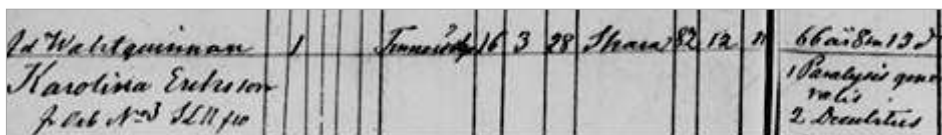
Monumentalt.

Cellfängelset i Vänersborg uppfördes år 1848 - 1851, med arkitektur som kom att pryda flera stadsmiljöer i Sverige. Fängelset anpassades efter en fängelsereform som genomfördes vid den tiden. Det nya fängelset byggdes strax intill det gamla Kronohäktet.

När Carolina flyttade från landshövdingens residens år 1854 hade hon en imponerande pigturné bakom sig. Den hade börjat i Vallsjöbol och avslutades i Vänersborg. Hon hade tjänat som piga i tjugotre år. Därefter var hon anställd som vaktkvinna på fängelset i Vänersborg i tjugosex år, till 1880.

CAROLINA I SKARA

Carolinas yngre syster Johanna bodde sedan några år i stadsdelen Oxbacken i Skara. Jag läser i en informationsskrift: *En 1860-talets by på landet, fast inne i stan, med rester av en livlig hantverksverksamhet. Där fanns Erik Jonssons Gelbgjuteri och Skara bryggeri, bland annat.*

Carolina Ersdotter avled den 14 december år 1882 i en ålder av 66 år, 8 månader och 13 dagar.

Vilken livsresa hon gjorde, FFFFBd (farfars, farfars, brorsdotter)!

2020-02-22 / Alf

PS Uppgifter om Carolinas två år i Stockholm står ej att finna just nu. Kanske kommer något om detta senare i denna följetong. DS

Hon återfanns, vilket visas på nästa sida.

CAROLINAS TVÅ ÅR I STOCKHOLM

Efter ett år hos änkefrun, mamsell Granquist i Örebro, begav sig Carolina Ersdotter till Stockholm på hösten 1847. Hennes första adress blev Lilla Nygatan 4 i Gamla stan.

Här ser vi protokollsekreterare Heurlin och hans familj samt en tavla som finns på Nationalmuseum i Stockholm:

Pigan Carolina Ericsson och två andra pigor hos Heurlins och Nils Agaton Heurlin (1801-1858). Protokollsekreterare & advokatfiskal. (Konstnär: Pehr Lindhberg).

Carolina stannade hos familjen Heurlin året ut. Därefter flyttade hon från Storkyrkans till Katarina församling. Hennes adress där blev Östra Kvarngränden 42.

Bilder från Katarina Östra Kvarngata (nuvarande Stigbergsgatan) 1870:

Okända Konstnärer. (Stockholms stads arkiv).

Carolina (33) var jungfru hos skräddaremästare Elander på Östra Kvarngatan. 42. År 1849, den 27 april, lämnade Carolina Stockholm och begav sig till Österfärnebo socken, närmare bestämt Gysinge herrgård, vilket vi redan vet, om vi har läst föregående sidor.

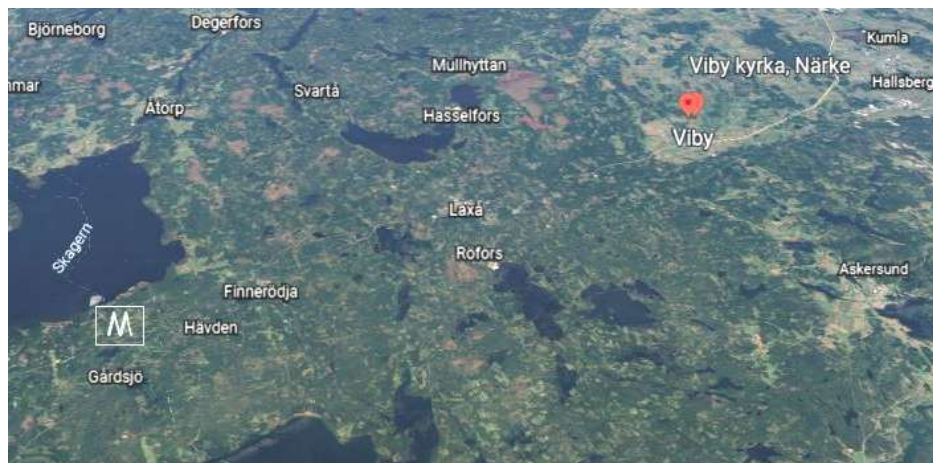
CARL ERSSON FÖDD ÅR 1818 I MOSSEBO

Han föddes den 5 november 1818 och döptes redan samma dag. Faddrar var den nyföddes närboende farbror Carl och faster Anna Greta i Mossebo. Föräldrarna var 42 och 36 år gamla och de hade redan tre döttrar, sex, fyra och två år.

Samma år som han fyllde sexton (1834) tog Carl farväl av bardomen i Mossebo, för att bli dräng i Bråten, hos Lars Larsson och Katrina Hansdotter. Året efter traskade han iväg till Vallsjöbol och avtjänade ett år hos Carl Larsson och Stina Andersdotter. (Carls syster Carolina var i samma familj några år tidigare). År 1836- 37 var Carl Ersson kvar i Vallsjöbol, men nu hos Anders Andersson och Maja Andersdotter.

Hur skulle det vara att söka lyckan i Närke, tänkte kanske Carl, packade sin ränsel och gav sig av i nordostlig riktning från sina hemtrakter.

Carl Ersson vandrade från M (som i Mossebo) till Viby socken år 1837.

Arbetsgivarna hette Lars Svensson och Anna Nilsson och de bodde på gården Trystorp, i roten med samma namn, uti Viby socken.

Carl Ersson återvände till hemsocknen - och Vallsjöbol - året efter (1838), den här gången till Erik Jansson och hustrun Christina Magnidotter. Denna Christina var uppvuxen på klassisk mark i det centrala Varnhem och jag noterar det, eftersom det var rätt ovanligt med så pass stora geografiska avstånd mellan kvinnor och män som gifte sig med varandra.

Jag vet: det är ett sidospår att visa Carls matmors hembygd, men det är helt oemotståndligt för en dyrkare av Varnhem att visa en bild av Simmesgården i Varnhem (nästa sida). Där bodde Magnus Röding och Karin Jönsdotter.

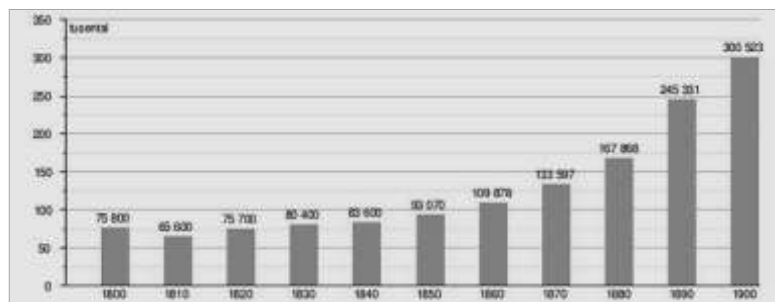
Simmesgården (i bakgrunden) på högra bilden (foto från Västergötlands museum).

Därmed lämnar vi denna utvikning och återvänder till Carl Ersson (år 1840).

Stockholm: vad visste en yngling (22) i drängsvängen om huvudstaden? Jag vet inte och ni vet inte. Men visst kan vi väl ana att nykomlingen Carl Ersson var rätt så okunnig om livet i en tätort av det slaget.

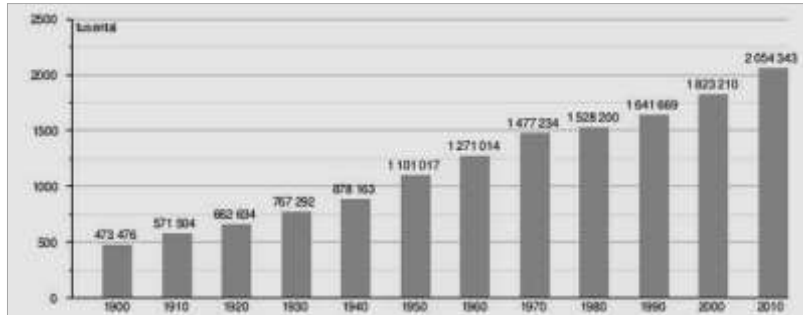

År 1840 bodde det 83 600 personer i Stockholm och som man ser av diagrammet här nere började staden att växa med tio- tjugo- trettio- tusen per årtionde från den tiden. Men Carl Ersson kom således till en stad som - till folkmängden - var bara lite större än dagens Gävle (drygt).

Hur upplevde han mötet med Stockholm? Jag ska vara så modig att jag tar mig själv som jämförelse, trots att jag kom dit (på allvar) 122 år senare.

Det bodde ungefär 1,3 - 1,6 miljoner människor i kommunen Stockholm på 1960- talet och ibland var känslan att många, många tusen av dessa hade för vana att trängas på och runt centralstationen under rusningstid, morgon och kväll ☺. Frånsett detta reste varken Carl Ersson eller jag dit för att vi älskade huvudstaden och ville bo där. Vi behövde båda förtjäna vårt levebröd.

Carl Erssons och mina känslor i mötet med Stockholm kan mycket väl ha varit de samma: jobbigt och frustrerande med jäktet och stressen. Vi var båda lantisar från trakten av Mossebo med omnejd och vi fick lägga rätt mycket energi på att bemästra alla ovana förhållanden. Jag vet att jag i många avseenden var privilegierad i jämförelse med Carl. Det är känslan jag vill beskriva.

Jag har sökt efter Carl Ersson i timmar utan att (hittills) hitta ett enda spår i kyrkböckerna. Han är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson) och han är tillvidare försvunnen bland de dåtida 80- 90 000 stockholmarna.

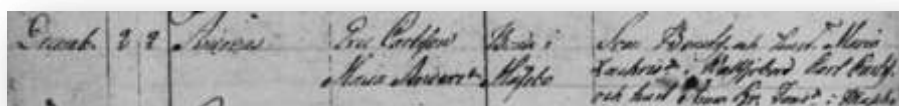
2020-02-26 / Alf

S. k. kastpenning, vid Oscar I: s begravning år 1859.

ANDREAS ERSSON SVEDIN FÖDD ÅR 1821 I MOSSEBO

Maja Stina var nio, Ingrid sju, Carolina fem och Carl tre år, när Eric Carlsson och Stina Andersdotter fick sitt femte barn, den andra december 1821. Han fick namnet Andreas. Fyra faddrar fick han, varav två nära släktingar, nästgårds samt två från Vallsjöbol: jordbrukaren Sven Bengtsson och hans hustru Maria Zachrisdotter (de var värmlänningar).

Fyra veckor före Andreas födelse restes det en staty i Kungsträdgården (Stockholm) - ett äreminne över en av Svea rikets mest ärelösa kungar, krigaren Karl XII. Om detta brydde man sig nog föga i Mossebo.

Av mer lokalt intresse var kanske en kunglig förordning från år 1821 som föreskrev att varje svensk husförhållningsrote skulle utse en bofast man att *hafva uppsikt på helsotillståndet*.

Jag vet inte vem som fick det uppdraget i Vallsjö rote. Kanske prästen själv, eftersom han bodde i den roten.

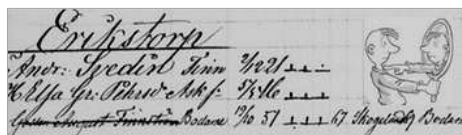
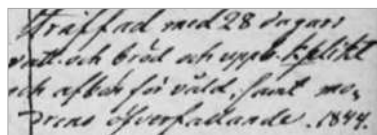
Vi vet inte om föräldrarna var snälla eller elaka och vi vet inte om barnen var lydiga eller olydiga. Ett vet vi dock - och det gällde de allra flesta familjerna - de levde i en fattig, på gränsen till nödställd miljö. Nådde de upp till tonåren började det bli dags att se sig om efter försörjning. Andreas Ersson var sjutton (17) år, när han kom till Lars Jan Israelsson och hans hustru Rebäcka Jonsdotter i Ranängen, Östergårds rote, år 1839.

Året efter bar det iväg till Gatan, i roten med samma namn. Husbonden där hette Anders Abrahamsson och husfrun Maja Stina Eriksdotter. Han var kommen från Udenäs och hon från Hova socken. Andreas stannade två år och därefter flyttade han till Stockholm, som brodern Carl två år tidigare. Kul, tycker kanske någon, men inte jag och konstaterar att det finns två bröder Ersson att leta reda på i huvudstaden efter år 1842. De två följande bilderna illustrerar begreppet *att hitta en nål i en höstack*.

De första försöken har inte gett något resultat men jag råkar veta att Andreas kom tillbaka och bosatte sig i Erikstorp så småningom. Hans eventuella äventyr i Stockholm lämnas tills vidare.

Enligt prästens folkbokföring flyttade Andreas Ersson till Stockholm den 3 mars 1842. Fyra och ett halvt år senare gjorde han samma resa igen. Det verkar ju inte orimligt på något sätt, fast före den andra resan borde han ha kommit tillbaka från huvudstaden. Så skedde inte, enligt inflyttningsregistret. Däremot hamnade Andreas år 1844 i straffregistret:

Brott och straff samt äktenskap.

År 1855, i maj månad, kom 38-åriga Elsa Greta Pehrsson från Askersund till Erikstorp. Den 2 februari, året efter, tog hon (snart 40 år) med sig Andreas Ersson Svedin (nyss 35 år) till prästgården i Hova och lät pastor Kellgren viga dem till hustru och man, varefter de bosatte sig i Erikstorp.

Modern/ svärmodern Maja Andersdotter i Erikstorp avled i februari 1854, knappt sjuttio två (72) år gammal och fadern/ svärfadern Eric Carlsson avled i maj 1856, åttio (80) år gammal.

En gosse, August Finnström, kom till Erikstorp år 1867. Han var femton år då och blev väl inte dräng, eftersom han inte kallades dräng och så vitt jag vet, har det aldrig funnits någon drängplats i Erikstorp. August kom från Skogelund i Paradis rote. Han var Peter Finnströms och Beata Vennerströms andra barn i ordningen. (De fick sitt sjätte barn i januari månad 1867).

Nu fattar både ni och jag (ni har kanske fattat före mig) att det handlar om en sådan där fattigauktion igen (jämför döttrarna i Mossebo). Jag ser nu att Augusts äldre bror hade råkat ut för samma öde två år tidigare och att tredje barnet, även han, fick respass från Skogelund. Det gör faktiskt ont att skriva ner dessa fakta. Men det var så. Man undrar: hur lämpade var Andreas Ersson Svedin och Elsa Greta Pehrsson att ta hand om en yngling mitt i tonåren?

Min fundering: Familjen Finnström (med två n) i Vallsjöbolet från slutet av 1890-talet. Finns det släktskap? Svar: Nej.

Nu har det blivit dags att ta fram den gamla hederliga kartan igen. Vi ser Mossebo i centrum och Erics torp (senare Erikstorp) sydost därom:

Bearbetad häradsökonomisk karta (från omkr. år 1880).

Farfar, Carl Andersson i Mossebo, gillade att berätta spökhistorier. När han märkte att vi barn (det var på 1940-talet) började blekna om nosen och darra både här och där, blev han än mer berättartagen och han värjde inte för några hemsgheter. Det var tre ställen som var särskilt kända för spökerier, enligt farfar: *Stoltzes* (där vi bodde), *Onakärr* (strax nedanför Kärningstreta, när man åkte mot Finnerödja) samt *Sveddebäcken* (som rann i en dalsänka söder om Lilla Borgan, i riktnig mot och förbi Erikstorp). Där hade det inträffat olyckor minsann. Vagnar hade välts och ond bråd hädanfärd hade blivit följd. Vättar och andra väsen hade gjort ont värre. Ja, den Sveddebäcken, den var inte som andra bäckar små. Där fanns såväl älva som skogsfru och rå.

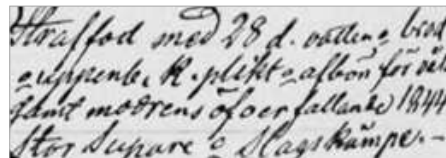
Sveddebäcken rann i en trumma under vägen som gick/ går genom Mossebo Hage (Lilla Borgan) upp mot Visjön. Det var ingen stor bäck och små bäckar

hade i regel inga namn, vilket är synd. Men den lilla bäcken kallades Sveddebäcken. Dessa små vattendrag behandlades faktiskt rätt så respektlöst på de gamla kartorna. Till och med den större bäcken som rinner från Visjön till Vallsjön är, vad jag vet, utan officiellt namn. Jag tänker på den som *Vivabäcken*. Nå väl: kanske de gamla lantmätarna tyckte att bäckar var strunt.

Men åter till Sveddebäcken: vid mitten av 1800- talet började Andreas Ersson kalla sig Andreas Svedin. Jag har i tidigare berättelser om Mossebo med omnejd frågat mig om han tog sitt namn av bäcken eller om bäcken fick sitt namn efter Erikstorpens Svedin. Det har ju ingen avgörande betydelse för vare sig det ena eller det andra. Jag ville bara nämna det som i förbigående.

Jag kan inte minnas att Sveddebäcken någonsin sinade. När vi vallade korna till Mosseboängen (1940- talet) porlade det alltid så fint där, fast med minnen kan man inte vara helt säker. Även tomma bäckar kan troligen porla i den romantiserade minnesbanken. ☺

Andreas Svedin hade med sig den där bördan från år 1844. På 1860- talet, lade prästen till: *stor supare och slagskämpe*. Det var nog rätt så stökigt i Erikstorp.

Straffad med 28 d. värdens bånd
uppriktad R. plikt & afböjd för det
skänt modrens öfverfallande 1844
Erikstorp & Slagskämpe.-

Under 1870- talet syns livet ha gått vidare i Erikstorp utan några nya skandaler. Kanske söp Andreas mindre och kanske var han inte längre inblandad i några slagsmål. Man vet inte. Men den där påminnelsen om Andreas ungdomssynder finns inte längre i mantalsboken. Det står i husförhørsboken att Karl August Eriksson i Korsbäcken ägde Erikstorp. Och då var det väl så - helt enkelt.

På 1880- talet dök det upp en yngling som hette Karl Gustaf Ågren, född år 1863 i Stockholm. Han var ett s. k. barnhusbarn. Vi ser ett par bilder, på denna sida och nästa. På den första ser det rent idylliskt (Ankers målning) ut. Den andra bilden är mer gripande. Visst är det rent och snyggt, men sterilt och institutionsaktigt. Det liknar ett militärt logement, icke med rekryter, men väl med barn. Så mycket samlad tragik i en enda bild.

Barnhusbarn. Albert Anker. Oljemålning 1890.

Logementliknande miljö. Disciplin.

Karl Gustaf Ågren hade växt upp i en sådan miljö och han vistades en tid hos Andreas Ersson Svedin och Elsa Greta Pehrsson i Erikstorp, Han tycks ha kommit dit år 1883. Då var Andreas 62 år och Elsa Greta 67. Ska vi gissa att han var mera dräng än fosterson? År 1889 fortsatte Karl Gustaf Ågren sin livsresa och flyttade till Luleå.

Andreas Ersson Svedin avled den 3 augusti 1885 i en ålder av 64 år och Elsa Greta Pehrsson, den 11 juni 1890. Hon var då drygt 74 år gammal. Han, som är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson), och hans maka, hann med att leva nära trettio år tillsammans i Erikstorp. Troligen hade de rätt mycket svårigheter att brottas med och apropå brottning: Andreas var en slagskämpe (skrev prästen). Man hoppas att han avhöll sig från den sporten i hemmet. Men man vet inte. Man vill inte veta.

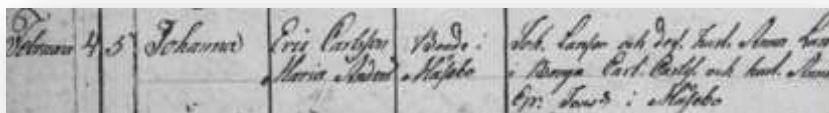
2020-03-01 / Alf

Andreas kusins, Lovisa, barnbarn, Linus Eriksson i Borgamossen/Mossebo, poserar med sin automobil.

JOHANNA ERSDOTTER FÖDD ÅR 1824 I MOSSEBO

Hon föddes den 4 februari 1824 och döptes dagen efter. Faddrar var Johannes Larsson och hans hustru Anna Lisa Larsson i Borgan samt den nyföddas närboende farbror Carl och faster Anna Greta i Mossebo. Föräldrarna hade börjat komma upp i åren. Han var 48 och hon 42 och de hade redan fem barn: Maja Stina (12), Ingrid (10), Carolina (8), Carl (6) och Andreas (3).

Johannas liv började på allvar när hon femton år ung (1839) begav sig till Hova socken för att tjäna piga hos änkan Anna Pehsdotter och hennes familj i Fagersand, Laåsa rote. Mossebotösen återvände till hemsocknen året efter (1840), gick kanske vägen om hemmet, för att säga god dag / adjö och fortsatte sedan till Allmänningarud i Finnefallens rote, där Nils Nilsson och Maja L. Svensdotter samt deras fem barn tog emot henne med öppna armar, alternativt med den reservation som troligen präglade sådana möten, arbetsgivare och tjänstefolk emellan.

Nästa anhalt för Johanna var Gäddeviken i Ramsnäs rote. Arbetsgivarna hette Johannes Jansson och Lotta Jansdotter. Även där fanns det fem barn. Så blev det år 1842 och den artonåriga pigan tackade för sig och flyttade till Södra Välvattnet, där sjuttiotreåriga Jan Andersson och hans tolv år yngre hustru, Stina Pehrsdotter, kom att nyttja Johannas tjänster i två år. Det fanns fyra (vuxna) barn i den familjen. Den yngsta - dottern Britta Stina - var ett år äldre än Johanna.

JOHANNA I LAXÅ

År 1844 flyttade Johanna Ersdotter till Laxå (som då kallades Laxån) i Ramundeboda socken. Där fanns (enligt en sida i husförhørsboken) trädgårdsmästaren Carl Liljegren med hustrun Catharina Jonsdotter och deras fyra barn samt en kusk: Carl Svensson, hans hustru Clara Johanna Skogman och ett ännu ofött barn. Johanna tjänade sannolikt hos trädgårdsmästaren.

Häradsekonomisk karta: Laxå med omnejd, när järnvägen kommit till.

Över allt och alla styrde förstås patronen himself, doktor Victor Cassel.

Johanna flyttade tillbaka till Finnerödja socken år 1850.

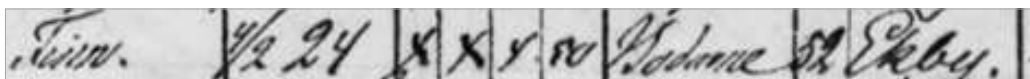

128 Skagersholm

Laxå 4	Höjdare			Höjdare 1850	Höjdare 1850	Höjdare 1850
	Nr	År	Erin			
Drucke Pabo Medicin						
Drucke Pabo						
Victor Cassel	1812	2	1812			
Anders af Eken	1817	5	1817			
Victor Elias	1846	3	1846			
Carl Axel	1857	2	1857			
Andersson Maria	1845	1	1845			

Laxå. T v: Bergfästet (tidigt 1900- tal). T h: Victor Cassels familj omkr. år 1850.

Personligt: Ett nöje att få visa en bild av det gamla Bergfästet, där vi dåtida ungdomar förlustade oss (i Bergfästets modernare tappning). Man minns Cool Candys röda rockar och trängseln på dansgolvet.

JOHANNA I SKAGERSHOLM

År 1850 kom Johanna till Skagersholm. Vad var det för skillnad att vara piga på Laxå Bruk i Närke och Skagersholms Bruk i Västergötland? Det var såklart ingen större skillnad. Det var andra höjdare att niga för på det nya stället men det var samma tidiga morgnar, samma sena kvällar, samma ständiga passande på andra. Inget eget.

Häradsekonomisk karta: (cirka 30 år efter Johannas död).

Skagersholm (vykort från 1900- talet).

JOHANNA I EKBY, UTBY OCH EK

Johanna Ersdotter (28) kom till Ekby socken, i Vadsbo härad, år 1852. Socknarna låg tätt söder om Mariestad. På kartan här nere (Bengans historia, som egentligen visar runstenar) ses, bland andra, sockenhuvudorterna Leksberg, Ullervad, Ek och Ekby.

T v: Runstenkarta (Bengans). T h: Runsten i Karleby, Leksbergs socken.

Nära Ullervad, Ek och Ekby fanns socknen Utby och år 1853 hittar jag (efter viss möda) Johanna Ersdotter på ett ställe som heter Kolabotten, i närheten av Jula säteri. Ägare är brukspatron Camitz på Borrud och det bor många människor i Kolabotten, bland andra en torparfamilj från Finnerödja.

Johanna Ersdotter fick en son, Erik Johan, den 16 oktober 1853:

Uppskrift: 16. 10. 1853. Erik Johan Johanna Ersdotter Pige

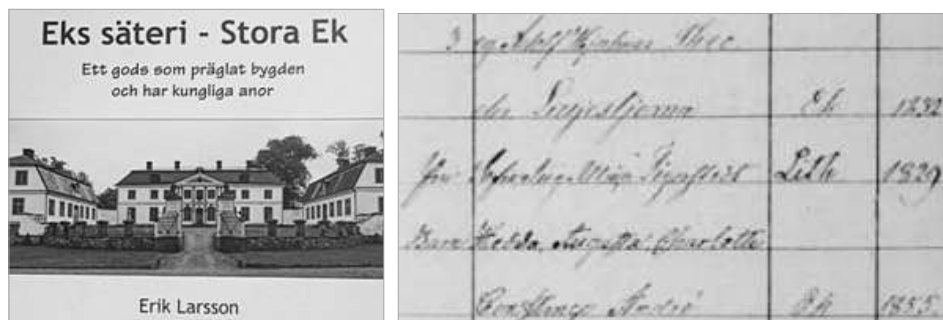
Nu undrar alla om sonen har någon pappa. Det har han. Han heter Eric:

*född barn med Eric
Lillem i Jula*

*han anspråk på äktenskap
skap med Eric Lillem i Jula
1853*

För att skydda pappans integritet (?) har prästen skrivit hans efternamn otydligt. På den högra bilden är hans efternamn något tydligare. Eftersök i Jula återstår. Johanna hade i alla fall "anspråk på äktenskap" med Eric i Jula.

Johanna tog med sig sonen och begav sig till det närliggande Eks säteri 1855.

T v: Bok om säteriet. T h: Ägarfamiljen år 1855.

Hon blev piga i hushållerskans, mamsell Carolina Fredrika Fjellander, kök på Eks säteri. Samtidigt hade hon en liten son att ta hand om, hur nu detta gick till i praktiken.

LITE SMALSPÅRIG JÄRNVÄGSHISTORIA

Fr. v: Mariestads gamla stationshus och Julas dito samt tåg i Moholm.

Medan Johanna Ersdotter från Mossebo vandrar in till Mariestad ska jag passa på att skriva lite järnvägshistoria som har anknytning till hennes livsresa.

På 1850- talet började man på allvar att tänka järnväg i Sverige. Stambanor skissades för fullt på ingenjörernas ritbord och ute i bygderna drömde man om en framtid med järnvägsspår, på vilka ånglok och vagnar skulle forsla människor och gods hit och dit och fram och tillbaka i all oändlighet. På de stora linjerna tänkte man i s. k. normalspår (1435 mm). När det så småningom blev skarpt läge att planera kompletterande järnvägar var det smalspår (främst 891 mm) man satsade på. Västergötlands- Göteborgs- Järnvägar (VGJ) kom att utvecklas till ett omfattande nät, då det bolaget köpt alla redan etablerade småbanor i Västergötland.

Ett exempel: Mariestads- Moholm Järnväg (MMJ). Banan började trafikeras år 1874 och man kan säga att Johanna Ersdotter kom drygt tjugo år för tidigt till Ekby och Utby. Alltså: för tidigt, för att ta tåget till Mariestad (eller Moholm - vad hon nu skulle där att göra). Jag skriver detta för att vi ska få perspektiv på saker och ting. På 1850- talet var det fortfarande naturligt att vandra mellan orter som Jula och Mariestad, såvida man inte hade tillgång till en oxkärra eller hästdragen dito.

Det som i dagligt tal brukar kallas allmänna kommunikationer (tåg- och senare busstrafik) började utvecklas runt år 1860 och den eran varade hundra år, innan stora (olönsamma) delar av nätet avvecklades. Fortfarande på 1950- talet var utbudet förvånansvärt rikligt. När jag var elev vid Högra Allmänna Läroverket (HAL) i Mariestad på 1950- talet gällde följande veckoslutsrutiner: undervisningen avslutades lördagar, vid lunchtid. Jag tog tåget till Gårdsjö, raka spåret, via Lyrestad och Hova.

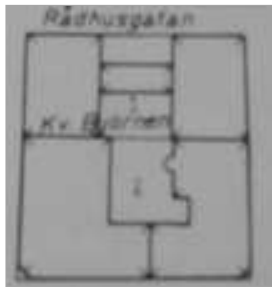
På söndagarna skulle ovillkorligen (fråga inte varför) biografen (NTO- lokalen) i Finnerödja besökas, oavsett vilken film som visades. Omkring klockan tio (på kvällen) tog jag tåget västerut och hade två val: att byta tåg i Gårdsjö eller Moholm. På båda stationerna stod en rälsbuss redo att ta resenärerna till stan. Ankomsttiden till Mariestad var ungefär den samma. Jag prövade båda alternativen, dock inte samtidigt. ☺ Varför det? Omväxling förnöjde väl även då, kan jag tänka.

JOHANNA I MARIESTAD

Ljunggrens atlas från år 1857.

Johanna bodde på tomt nr 26 / Carl Kihlbom. Där logerade några handelsbiträden, en skraddare, med flera. Här nere ser vi tomten och nutidens bebyggelse därstädes. (Vänder jag mig ett halvt varv, kan jag se kvarteret med egna ögon).

Den 19 maj 1857 avled lille Erik Johan, tre och ett halvt år ung. Johanna Ersdotter stannade i Mariestad fram till oktober 1857, då hon styrde kosan till Skara. Hon var 33 år.

JOHANNA I SKARA

Hade det varit tjugo år senare skulle Johanna troligen ha tagit tåget till Skara.

Nu anar ni att det blir lite mera järnvägshistoria.

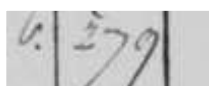
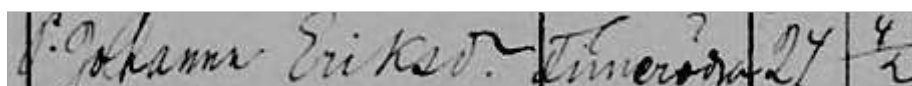
Skara utvecklade sig faktiskt till att bli Europas största smalspåriga järnvägsknut, när det nya seklet var ungt. Staden var spindel i ett nog så imponerande nät. Mittenbilden (förra sidan) visar ändstationen i Göteborg. Den låg vid Lilla Bommen. Alla bilderna är från 1900- talet.

Det bodde 1994 människor i Skara stad (år 1856), varav 58 % kvinnor. När Johanna kom dit, på hösten 1857, blev de väl minst 1995 invånare då. ☺

Nu visar det sig svårt att hitta Johanna Ersdotter bland dessa, nära två tusen skarabor. Prästerna i Skara hade uppenbarligen ett eget system i sina husförhörsupplägg. Men jag tänker: kunde man tyda ut hieroglyferna för två hundra år sedan, vore det en skam att inte kunna knäcka prästerskapets koder. Jag satsar på en ny sökning.

Ur Skara stadsförsamlings inflyttningsbok, 24 oktober 1857:

"Sidan der första anteckning skett i husförhörlängden" Under den rubriken står sidan 279 och då är det logiskt att söka efter Johanna på den sidan. Så har skett.

Jag ber om överseende med mitt gnäll men efter timmar av lusläsning får det bli en annan modell.

På nästa sida ser vi Johanna Ersdotter som husägare i stadsdelen Oxbacken i Skara. Så här beskrivs området i Skara kommuns historiska återblick:

Stadsdelen Oxbacken är 1860-talets by på landet, fast inne i stan, med rester av en livlig hantverksverksamhet. Men också tvåfamiljshus från 1920-talet i skuggan av Scan. Det började bli fullt inne i staden, men förstas attraktivt att bo intill. Slapp man dessutom stadsplanens krav på hur husen skulle uppföras och frihet att hålla djur och bedriva hantverk, då var mycket vunnet för dem som på 1860-talet började flytta in i den norra delen av Oxbacken. Bostadshusen var små stugor och på gårdarna byggdes gårdshus med fähus för djuren, vedbod för värmen, utedass för de nödvändiga behoven och bryggghus för tvätten.

Hantverket kunde utföras ute på tomten, sida vid sida med potatislandet. Men att bo utanför staden hade också ett pris. Staden såg Oxbacken som en enskild angelägenhet ända fram till slutet på 1800-talet och det dröjde med gatubelysning, vatten och avlopp.

Johanna Ersdotter - som själv var före detta piga och före detta dea - syns ha inrättat ett slags pensionat för f. d. pigor i sitt hus. Här nere ser vi systemen Carolina (här med K) och de andra som har tagit över sina huvuden hos Johanna och tiden är således (fram till) år 1891.

Oxbacken		KAROLINA	Ålder	KAROLINA	Ålder
Johanna Ersdotter	49 1/2	Levande			
Car. Mathina Ersson	46 1/2	död			
Johan Knutsson	49 1/2	Levande			
Car. Mathina Ersson	33 1/2	död			
Karin Nyström	37 1/2	Levande			
Car. Mathina Ersson	15 1/2	död			
Car. Mathina Ersson	35 1/2	död			
J. p. Anna Fredriksson	56 1/2	död			

Det här är mer än trettio år efter Johannas ankomst till Skara. Drygt tjugo år av hennes liv är ännu höljda i dunkel. (Lång paus).

Fast här och nu, efter timmar av närkontakt med husförhören, när skymningen så sakta börjar smyga sig in över Ekudden i Mariestad, den 5 mars 2020, har oklarhet blivit till klarhet.

Arrend. Ladug. Johanna Erikdotter 1824 1/2 Fineslöp Mariestad 1857

Johanna är inte längre piga. Hon har blivit ladugårdsarrendator. När hon kom från Mariestad år 1857 stannade hon ett stycke utanför staden Skara, på en gård som heter Karstorp - i Uddetorps rote - och det där är ingen vanlig bondgård.

Observera att mitt skämt under kartbilden på sidan 32 faller ☺.

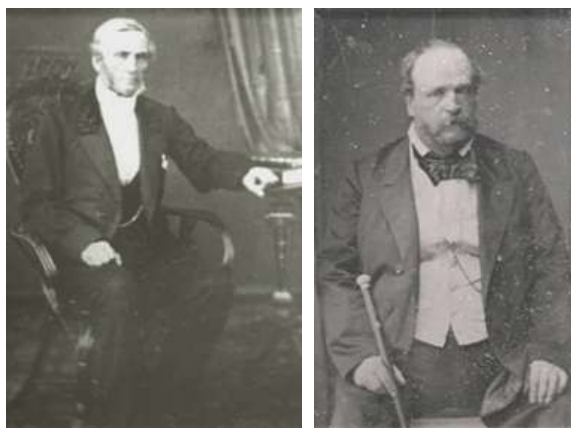
En så kallad *indelningshavare*, lektorn med mera, P. G. Alander, är inte mantalsskriven på gården, men det är däremot veterinärläkaren Johan Jacob Alander och en rättarefamilj samt drängar och pigor.

Det är i den miljö vi här Johanna Ersdotter från Mossebo inrättat sig som arrendator av ladugården och blivit sin egen efter nästan tjugo år som vandringspiga i norra Västergötland och Närke. Johanna drev sin rörelse fram till hösten 1870, då hon flyttade in till stan och hyrde en lägenhet:

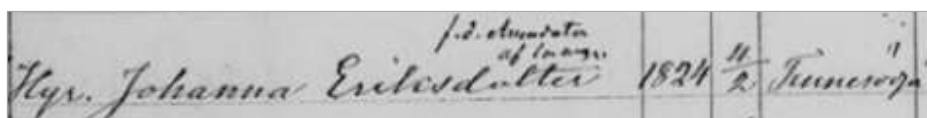
Skara kommun, presenterad i modern tappning.

Uddetorps Rote Karstorp

Per Gustaf Alander rektor vid Skara Läroverk
och Johan Jacob Alander.

Här har Johanna (år 1871) kommit till Oxbacken, där
hon bor - som sin egen - på tomt nr 4 och tituleras f. d. de ja:

År 1874 flyttade Johanna till Oxbacken nummer 3 och där kom hon att stanna
resten av sitt liv. År 1880 kom hennes syster, f. d. vaktkvinnan Carolina
Ersdotter, till Skara och fick bo sina sista två år hos sin lillasyster och därefter
fortsatte Johanna att bo med sina övriga hyresgäster.

T v: Teckningslärare Erlandssons hus Oxbacken nr 6- 7 (1888). Mitten: Järnvägen
genom Oxbacken. T h: Jonssons gelbgjuteri.

Del av det moderna Oxbacken..

Johanna Ersdotter avled den 2 april år 1899, två månader efter sin 75- årssdag.
Hon föddes i Mossebo år 1824. Under sin livsresa var hon piga på platser som
Laxå, Skagersholm, Ekby, Utby, Ek och Mariestad.

Därefter levde hon ett eget liv som arrendator i Skara landsförsamling och
senare som husägare i Skara stad

188. *Örebro*

PERSONENS ÅR		Födelse		Ålder		Öfverlevnad	
År	Månad	År	Månad	År	Månad	År	Månad
1880	12	1852	12	28	12	1880	12
1881	1	1853	1	29	1	1881	1
1882	2	1854	2	30	2	1882	2
1883	3	1855	3	31	3	1883	3
1884	4	1856	4	32	4	1884	4
1885	5	1857	5	33	5	1885	5
1886	6	1858	6	34	6	1886	6
1887	7	1859	7	35	7	1887	7
1888	8	1860	8	36	8	1888	8
1889	9	1861	9	37	9	1889	9
1890	10	1862	10	38	10	1890	10
1891	11	1863	11	39	11	1891	11
1892	12	1864	12	40	12	1892	12

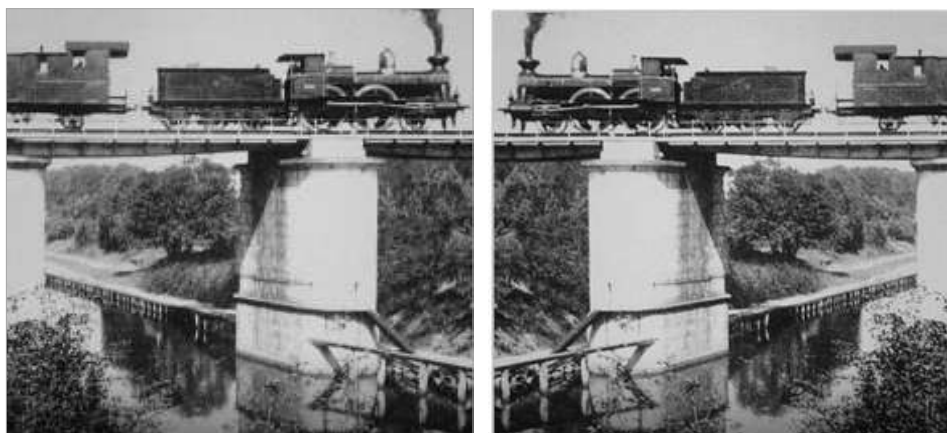
Nog gjorde Johanna Ersdotter, FFFFBd
(farfars, farfars, brorsdotter), en resa som hette duga!

Johanna hade sannolikt lite tillgångar när hon avled. Den som
så vill, kan ju fundera på vem/ vilka som fick ärva den förmögenheten.

Har jag glömt något? Ja: traktens son i Jula, Eric Litén, var sju år yngre
än Johanna. När deras son Eric Johan föddes var modern 29 och fadern 22.

Några frågor på det?

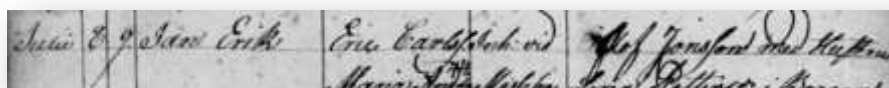
2020-03-06 / Alf

En ny tid: tågtrafik.

JAN ERIK ERSSON FÖDD ÅR 1826 I ERIKSTORP

Han föddes den 8 juli 1826 och döptes dagen efter. Faddrar var Olof
Jonsson i Borgan och hans hustru Lena Pettersdotter. Familjen hade nu
flyttat den korta biten från Mossebo till Ericstorp. Fadern var 50 år gammal
och modern 44.

Det fanns redan sex barn: Maja Stina (14), Ingrid (12), Carolina (10), Carl (8),
Andreas (5) och Johanna (2). De två äldsta döttrarna var emellertid
utlokaliserade i socknen, så det var framdeles (bara) sju munnar att mäta i
Ericstorp.

Lillpojken Jan Erik fick stanna i hemmet tills han fyllt arton. Men år 1844 var det dags att bli dräng och det blev han på hemtrakten, i Rosendalen, hos Anders P. Johansson och Inga Maria Carlsdotter. Året efter flyttade Jan Erik till Smedstorp, i Hova socken.

Smedstorp med omnejd, 30- 40 år efter Jan Eriks tid där.
(Häradsekonomisk karta ca 1880).

Jan Erik Ersson tillbringade ett år i Smedstorp, hos Anders Jansson och Maja Lisa Eriksdotter. Så ville även Jan Erik vidga sina vyer: han begav sig till Stockholm år 1846. Vi ska komma ihåg att hans äldre bröder, Carl Ersson och Andreas Ersson, troligen befann sig i huvudstaden vid den tiden.

Sveriges huvudstad.

År 1856- 57 var Jan Erik Ersson (numera med efternamnet Svedin) tillbaka på hemtrakten. Han tjänade dräng hos sin farbror och faster, Carl Carlsson & Anna Greta Jonsdötter, i Mossebo. Den 16 maj 1857 befann han sig (oklart varför) i Örebro, där han avled (ingen orsak angiven i arkivet) och begravdes.

16 Maj Död och begravd i Örebro

Han tjänade dräng hos sin farbror, när han lämnade denna världen och den farbrodern är vår FFFF (farfars, farfar), Carl Carlsson i Mossebo.

2020-03-08 / Alf

PS Jag kommer att göra fler försök att finna bröderna Ersson i Stockholm. Om det lyckas, blir det en redovisning om detta. DS

FAMILJETRÄD

ancestry

Erik Carlsson
1776-1876
FÖDELSE 17 JAN 1776 • Mossebo, Finnerödja, Örebro, Sweden
DÖD 13 MAY 1876 • Eriksborg, Finnerödja, Örebro, Sweden

Fakta

Ålder 0 — **Födelse**
17 JAN 1776 • Mossebo, Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 1 — **Bostadsort**
1790 - 1800 • Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 1 — **Bostadsort**
1777 - 1850 • Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 17 — **Bostadsort**
1793 - 1800 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 25 — **Bostadsort**
1803 - 1817 • Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 34 — **Bostadsort**
1819 - 1829 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 35 — **Vigsel**
14 JUN 1813 • Mossebo, Finnerödja (?)

Ålder 43 — **Bostadsort**
1825 - 1835 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 60 — **Bostadsort**
1836 - 1845 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 69 — **Bostadsort**
1845 - 1863 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 80 — **Död**
13 MAY 1876 • Eriksborg, Finnerödja, Örebro, Sweden

Släkt

Föräldrar

- Carl Eriksson 1766-1786
- Sina Magnusdotter 1749-1819

Makemaka och barn

- Maria Andersdotter 1761-1824
- Maja Sina Erikdotter 1812-1844
- Ingrid Erikdotter 1814-1861
- Carolina Erikdotter 1816-1892
- Carl Eriksson 1819-
- Andreas Eriksson 1821-1891
- Johanna Erikdotter 1823-1899
- Jan Erik Eriksson 1826-1887

ancestry

Maria Hansdotter
1724-1813
FÖDELSE 25 MAR 1724 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden
DÖD 23 APR 1813 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Fakta

Ålder 0 — **Födelse**
25 MAR 1724 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 24 — **Bostadsort**
1748 - 1800 • Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 63 — **Bostadsort**
1783 - 1800 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Ålder 77 — **Bostadsort**
1803 - 1807 • Finnerödja, Örebro, Sweden

Ålder 89 — **Död**
23 APR 1813 • Finnerödja, Skaraborg, Sweden

Släkt

Ättlingar

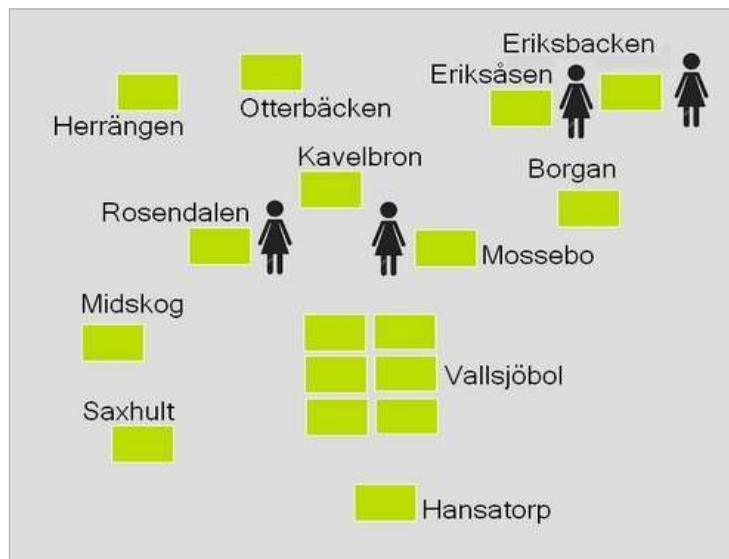
- Pera Åbråhamsson 1819-1781
- Ingeborg Svensdotter 1845-1792

Makemaka och barn

- Magnus Arvidsson - Boman 1724-1800
- Sina Magnusdotter 1748-1803
- Catharina Magnusdotter 1751-1819
- Arvid Magnusson 1754-
- Sara Magnusdotter 1759-1822
- Greta Magnusdotter 1764-1792
- Maria Magnusson Boman 1764-1809
- Lena Magnusdotter 1768-1819
- Magnus Magnusson Boman 1769-1790
- Rahanna Magnusdotter Boman 1780-1814

Ur släkthistoria av Tracey La Mar Thompson: Skaparen av de här träden på Ancestry är släkt på mycket långt håll med de personer som förekommit i denna följetong. Maria Hansdotter är Eric Carlssons och hans bröders mormor.

VALLSJÖ ROTE: GRÄNSTRAKTER

En trakt i Finnerödja gamla socken.

Mossebo på 1900- talet.

STINA GRETA CARLSDOTTER FÖDD ÅR 1809 I MOSSEBO

Enligt födelseboken kom hon till världen den 24 juni eller troligast 24 juli 1809 och döptes två dagar senare. Fadrar var Olof Olofsson i Rosendalen och hans hustru Sara Magnidotter samt Magnus Carlsson i Eriksbacken och hans hustru Maja Svendsdotter. Olof och Sara i Rosendalen är barnafaderns (ingifte) morbror och moster. Magnus och Maria i Eriksbacken är samme barnafaders bror och svägerska.

Hon var född i juli månad, men av någon anledning står hon i alla senare husförhör som född den 24 september.

Det kan synas lite petigt att uppehålla sig vid detta, men personnummer måste man hantera med försiktighet. I husförhörsboken (1810- 25) står det (otydligt) 24/7. Senare blev det 24/9 och det betyder: allt vad Stina Greta senare företog sig i livet, skedde faktiskt två månader tidigare i hennes liv. ☺

Det var orostider i Sverige år 1809. Kung Gustaf IV Adolf hade avgått i mars månad och den östra rikshalvan - Finland - hade förlorats för alltid, efter att under sex sekler ha varit en naturlig del av Sverige. Hertig Karl (Gustaf III: s bror) hade upphöjts till kung Karl XIII (5- 6 juni) samtidigt som Sverige fått en ny regeringsform som skulle bestå i drygt 160 år.

När Stina Greta var tjugo år ung (oktober 1829) flyttade hon till Lyrestads socken och det var dumt, av det skälet att många av den församlingens kyrkböcker senare (1888) förstördes i en eldsvåda. Stina Greta blev således piga i något hushåll uti Lyrestads socken. Kanske var det i Guntorp (som jag noterat i tidigare berättelser). Kanske var det någon annan stans. Vid den tiden bodde hennes farbror, Johannes Carlsson, i Böckersboda by, i Lyrestads socken och han kan såklart ha varit inblandad i brorsdotterns flytt.

Lyrestads kyrka. Interiör.

År 1834: tjugofem år gammal - möjligen ännu ung - återvände Stina Greta till Mossebo. Hon tycks ha vistats ett år i hemmet, innan hon drog vidare till komminister Frigells hushåll i Kavelbron.

Kartan visar gränstrakter, ett halvsekel efter Stina Gretas tid på den trakten.
(Häradsekononisk karta från omkring 1880).

Stina Gretas morföräldrar i Backgården var avlidna sedan några år tillbaka, men hennes morbror, Johannes Jönsson och hans familj, fanns där, när Stina Greta kom till Södra Kulla som piga år 1837, hos Anders Eriksson och Cathrina Jansdotter. Om boende i Kulla ville ställa sig med ett ben i Västergötland och ett i Närke (tillika Götaland och Svealand), var det bara att gå en fem minuters promenad österut, så var man där. Vad skulle då detta tjäna till? Svar: allting måste inte tjäna något till. Bara en kul tanke i Kulla.

Den där flytten från Mossebo till Södra Kulla kom att styra resten av Stina Gretas livsresa. Hustrun och modern i familjen avled i maj månad 1837. Det går inte att läsa ut om pigan kom före eller efter dödsfallet men hon kom för att stanna i familjen. Familjen Eriksson flyttade sedan till Hova socken (1843). Men den dagen den sorgen - i varje fall inledningen till en sorglig historia. Först ska vi titta lite närmare på Stina Gretas familj i Södra Kulla.

H: Hånkåla. B: Bjerke. V: Västerhåljatorp. M: Mossebo
(och Kavelbron). K: Södra Kulla.

Stina Greta Carlsdotter (29) gifte sig alltså år 1838 med Anders Eriksson (51). Anders var född och uppvuxen i Södra Kulla. Sonen, Anders (d. y.) Andersson och hans syster, Stina Cajsa Andersdotter, flyttade hemifrån år 1841 och då hade de fått två mycket yngre halvsyskon: Anna Lovisa (1838) och Carl Peter

(1841). Den 14 mars 1843 flyttade familjen Eriksson till Håkankila, i Norra Fagerlids rote, uti Hova socken och där föddes sonen Gustaf år 1846:

Anders Eriksson - Stina Gretas make - var aldrig sin egen och det betyder att familjen i sin helhet levde på gränsen till fattigdom. Redan på Anders barndomsställe i Södra Kulla var det hans bror som ägde hemmanet.

År 1848 flyttade familjen Eriksson till Västerhäljatorp, i Norra Bjerke rote, för att ånyo bruka någon annans (ointressant vems) åkrar. År 1850 bröt man upp igen, den här gången för att bege sig den korta biten till en hemmansdel i Norra Bjerke by, i roten med samma namn.

Här finns det en hel del information att ta del av och kommentera: Greta Stina fick faktiskt sitt (och får man förmoda) Anders fjärde barn, sonen August, år 1849, d. v. s. före flytten från Västerhäljatorp. Skall dock tilläggas att det var Anders (då 61 år) sjätte barn. Och inte nog med det: år 1855 föddes Alexander, när modern var 46 år och fadern - nej, det får ni räkna ut själva.

Vi ser också att dottern Anna Lovisa flyttade till ett ställe som heter Kullen år 1854 och vidare att det står *Fattighuset 1855* där uppe samt på Stina Gretas rad *Fallandesot*.

Det behövs en sammanfattning. Året var 1855: Vår huvudperson, Stina Greta Carlsdotter, född i Mossebo, Finnerödja socken, var 46 år gammal. Hennes make Anders var 68. I sitt hem hade de dottern Anna Lovisa (17), sönerna Carl Peter (14), Gustaf (9), August (6) och spädbarnet Alexander.

A snippet of a handwritten document, likely a church record or family register, showing names and dates. The text is written in cursive and includes names like 'Anders Eriksson', 'Stina Greta', 'August', 'Gustaf', and 'Alexander' along with dates such as '1843', '1846', '1849', and '1855'.

Det som står här är sannerligen inte roligt att vare sig skriva eller läsa. Husförhållningarna sträcker sig fram till år 1870. Sonen Carl Peter (19) flyttade till Klockaregården 1860. Sonen Gustaf (15) flyttade någonstans 1861 (kan inte tyda). Sonen August (18) flyttade någonstans 1867 (kan inte tyda). Sonen Alexander finns inte i fattighuset. Stina Greta (61 år 1870) hade blivit änka under husförhållningsperioden 1857- 70 och hon var troligen dömd att sitta på fattighuset i Hova resten av sitt liv.

Det skulle vara intressant att följa upp dotterns (hon flyttade till Kullen) och sönerns vidare livsöden. Vad blev det av de här barnen som tillbringade sina

första levnadsår i en fattig jordbrukarfamilj, några av dem till och med i socknens fattighus? Jag inser att det skulle ta för mycket tid just nu.

Stina Greta Carlsdotter avled den 18 april år 1883, sjuttiotre år fyllda. Kyrkan bestal henne på två månader ända in i döden. Enligt Finnerödja församlings födelsebok var hon faktiskt 73 år 8 månader och 24 dagar då hon avled. Är detta jätteviktigt? Nej, det är det inte - men rätt ska vara rätt.

Det står i Hova församlingsbok att Stina Greta avled och begravdes i Amnehärads kyrka och så var det. Grannförsamlingens kyrkbok bekräftar detta (det är sånt här som kallas dubbel bokföring). ☺ Även där har man tagit ifrån henne två månader och det är inte mera viktigt där än tidigare. Troligen hade hon anförvanter där borta (sett från Hova) i Amnehärads socken. Dessa tyckte nog att hon inte skulle behöva dö på fattighuset.

Stina Greta Carlsdotter är FFFs (farfars, fars)
Anders Petter Carlsson i Mossebo, äldsta syster).

Hennes livsresa präglades av fattigdom och ofattbar nöd.

2020-03-11 / Alf

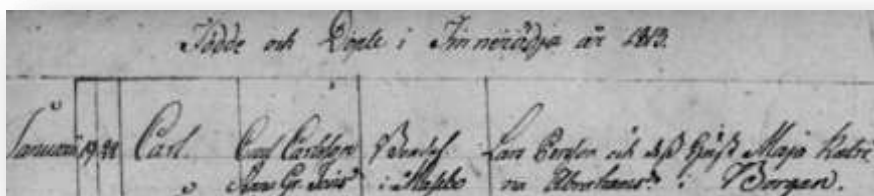
Marknad någonstans i Sverige.

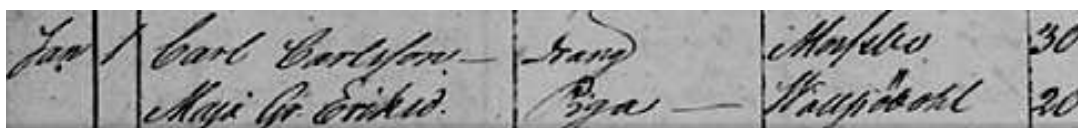
Skyhögt över Stina Gretas horisont fanns noblessen.

CARL CARLSSON D. Y. FÖDD ÅR 1813 I MOSSEBO

Den här gången blir det ett annorlunda upplägg i berättelsen, eftersom det ska handla om en gosse som föddes i Mossebo och stannade där hela sitt liv. Hans levnad kan sammanfattas med följande fyra bilder ur Finnerödja sockens kyrkböcker: han föddes, växte upp, gifte sig, fick en familj med sex barn, fick lunginflammation och avled mitt i livet.

Carl junior föddes den 19 januari år 1813 och döptes tre dagar senare. Lars Persson i Borgan och hans hustru, Maja Katrina Abrahamsdotter, var faddrar.

År 1843 gifte sig Carl Carlsson d. y. med den tio år yngre Vallsjöbolsdamen Maja Greta Eriksdotter som, tillsammans med sin syster, var arvtagare till en hemmansdel i Vallsjöbol. Mera om detta senare.

Carl Carlsson d. y.	L.	19/13
Maja Greta Eriksdotter	Finn.	17/23
S. Johanna Alfrida	L.	17/44
M. Johanna Sofia	L.	19/47
Carl Peter	L.	27/49
Maria Johanna	Finner.	18/51
Mathilda Josefina	Finner.	7/13 3/37
Anders Gustaf	Finner.	27/51 3/36

Här ovanför ser vi - trots en plump i protokollet - Carl Carlssons d. y. familj i Mossebo. Familjen bodde bara ett par stenkast norr om Carls barndomshem, där Carl Carlsson d. ä. och hans familj huserade under sonens livstid

Carl Carlsson d. y. avled den 31 maj år 1858. Han var 45 år gammal.

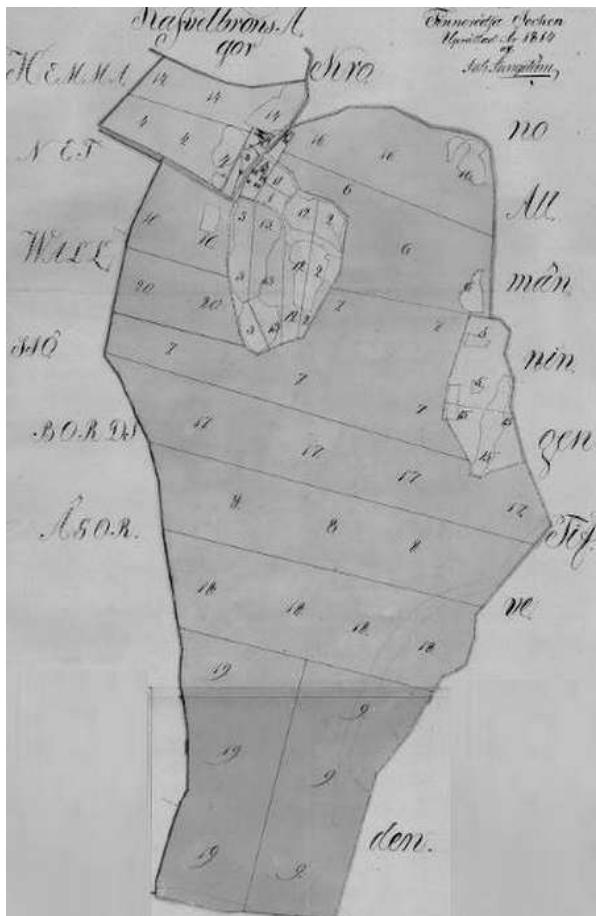

Eric Carlsson och Maria Andersdotter. Carl Carlsson och Anna Greta Jönsdotter,
Barnen får inte vara med på denna bild.

EN GRUNDLIG TITT PÅ HEMMANET MOSSEBO 1/8 MANTAL ÅR 1814

Min avsikt är nu att ta en grundlig titt på det hemman, där huvudpersonen för denna berättelse - Carl Carlsson d. y. - föddes året före. Det var storskifte i Mossebo år 1814, under vilket åkrarna och ängarna mättes upp.

Lantmätare Johan Jungström och två godemän, Jan Jansson i Högelid och Erik Larsson i Ranängen, kom till Mossebo den 2 maj 1814. Jordägarna, bröderna Eric och Carl Carlsson, tog emot de tre herrarna.

Ett sånt arbete de utförde och vilken tid det måste ha tagit! De fem männen gick runt med sina mätinstrument och räknade och antecknade.

De mått man använde sig av för att ange ytvidder var: tunnland (drygt 4900 kvadratmeter eller knappt ett halvt hektar) samt skäppland, kappland och kannland.

Skäppland: Ungefär 1/5 tunnland

Kappland: 1/32 tunnland

Kannland: 1/56 tunnland

Före 1814 fanns det ingen karta som i detalj visade hemmanets utbredning där i kanten av den stora skogen som hette Tiveden. Egna skogsmarker fick man först drygt 40 år senare i samband med det laga skiftet.

Ett sammanträffande: Carl Carlsson d. ä. är FFFF (farfars, farfar). Godemannen från Ranängen, Erik Larsson, var vid den här tiden gift med MFMM (morfars mormor) Maria Olofsdotter Moberg. Något jäv förelåg dock inte. ☺

Hemmanet omfattade 83 tunnland och 5,5 kappland (totalt ungefär 41 moderna hektar), med den fördelning som framgår av följande bilder. Det är Eric Carlsson som disponerar den mark och de hus som markerats med A och Carl Carlsson de med B.

Den som tycker att det över överambitiöst att läsa detaljerna, kan bläddra fram någon sida. Den som däremot (liksom jag) finner det intressant att ta del av lantmätare Jungströms protokoll, bör läsa rad för rad. De gamla lantmätrarna kunde inte bara räkna. De var konstnärer.

A	
1. Markens 4 ^{te} mantel best. 1 ^o (enligt 1774)	
2. 1/2 Hektar ängsgräs,	20 ^o
3. 1/2 Hektar ängsgräs,	20 ^o
4. 1/2 Hektar ängsgräs,	20 ^o
5. 1/2 Hektar ängsgräs,	20 ^o
6. 1/2 Hektar ängsgräs,	20 ^o
Summa	5. 20 ^o

Transport	
7. Norrgård, Norra Skiftet	9. 20 ^o
8. Dets Mellan Skiftet	9. 36 ^o
9. Dets Södra Skiftet	8. 02 ^o
Summa	26. 28 ^o

B	
10. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
11. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
12. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
13. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
14. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
15. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
16. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
17. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
18. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
19. Dets ända af Beshagen	2. 00 ^o
Summa	26. 28 ^o

1. Huset och 1/2 av Gräsgräs	1. 00 ^o
2. Huset och 1/2 av Gräsgräs, samt 1/2 av Gräsgräs	10. 00 ^o
3. Huset och 1/2 av Gräsgräs	66. 28 ^o
4. Huset	5. 20 ^o
Summa	83. 28 ^o

20. Dets ända af Beshagen 2. 00°

Sedan Delningen, var pålunda förordade, Summa på markens utdelning, och hvarje Jordägare utvalde, hvad honom kommer att tillhöra, va upplästes 1° § af 1785 Års Kong. Landtmätare Förordning samt 8 § af Kong. Majest. Resolution, på Allmogens Bepäring vid 1798 Års Riksdag, Dets ända af Beshagen

De Ambets rådgång
 Seth Jungström

1/2 Huset och 1/2 av Gräsgräs, samt 1/2 av Gräsgräs, samt 1/2 av Gräsgräs, samt 1/2 av Gräsgräs

Det fanns en Stugelöcka, en Gräsgräs, ett Östergärde, ett Västergärde, ett Norrgärde, en Äng af gamla ägor, en Gräsäng, en Grafäng (Graväng) samt en Storäng, som hade ett Norrskifte, ett Mittensskifte samt ett Söderskifte.

Marken fördelades rättvist mellan bröderna. Troligen skedde inte fördelningen helt utan diskussioner och argumentering. Fattas bara: det handlade om att se om sitt eget hus och då stod man sig själv och sin familj närmast. Kanske grälade man lite där ute på fälten och i ängarna. Kanske röt Eric till sin lillebror: *Nä dô Calle lelle, nu får dô allt ta reson - den marka sa ja ha, å dä mä jämt!* Kanske Carl svarade: *Dô sa sansa däj, Erker!* Och lantmätaren log väl i mjugg och godemännen log i sympati med lantmätaren, eftersom han hade sista ordet och pennan i sin hand.

VALLPOJKARNA SÅG TILL ATT FEM KOSSOR KOM PÅ GRÖNBETE ÅR 1947

Min bror var tolv år och jag var tio. Vi hade sommarlov och vi var "anställda" av föräldrarna att - mot hela årets förmåner i form av mat, husrum och god fostran - utföra dagliga sysslor på gården, som att rensa jordgubbsland, hämta ved, dra slipstensvev samt, på morgnarna, valla korna till bete på Mossebos saftiga ängar och mot kvällen hämta samma kor, där de lämnats på morgonen.

Vi befann oss vid A. - en lantgård i Vallsjöbol. Klockan var åtta. Morgonmjölkningen var avslutad och fem kossor skulle gå för egen maskin, men under övervakning av två vallpojkar (undantagsvis en) på sin väg till bete på Mossebomark som var en del av gården där hemma.

Korna släpptes ner i ängen och blev tillsagda att gå till Mosselund (B), där vi mötte dem vid ett led, bestående av tre skyttlar av trä som låg vägrätt, med 40 centimeters mellanrum, vilande i båda ändarna på stolpar med tvärsår för skyttlarna att vila på. Vi passerade Mosselunds Missionshus och var strax framme vid Borgamossen, där en tät granhäck och en stängd grind fick kossorna att förstå, att där var tillträde förbjudet.

Samma förbud gällde i Lilla Borgan, där Johan och Maria (D) och Finnborgs (senare Svanbergs) bodde (E). Vidare ner till vägskälet (F), där kreaturen visste att ta till höger. Vi passerade Erikstorp, till höger och Lillängen till vänster och var snart framme vid målet (H). Där fanns ett led, ungefär som det vid Mosselund och där släpptes kossorna in och fick därefter sköta sig själva de närmaste 8- 9 timmarna, innan det var tid att göra den omvända turen.

Den här berättelsen vore ganska meningslös, om allting hade gått efter ritningarna alla gånger. Så var det naturligtvis inte. Det hände avvikelser som var nog så allvarliga och fick vallpojkar att skämmas.

En gång hade Johan och Maria glömt att stänga sin grind (D) och tre kossor tog chansen att få ett mellanmål i rabatterna där inne. Johan kom ut på

trappan och röt, med en stämma som var känd i hela socknen och Maria vred sina händer och yttrade sin favoritfras *Kära hjärtanes*, gång på gång. Händelsen påtalades. Johans systerson, vår far, fick sig en tillrättavisning. En annan gång fick kossorna för sig att de skulle gå till Visjön i vägskälet (F) strax efter Sveddebäcken. Vi fick använda käppen (vi hade alltid var sin käpp i handen) och verkligen visa att vi menade allvar, innan vi fick dem på rätt väg. Vi förstod aldrig vad det var som lockade i Visjön (i alla fall inte jag).

Vägen mellan F och I var ingen allmän väg. Faktum är att det inte ens var en väg. Där fanns inte ett gruskorn. Däremot var vägbanan (finns inget annat ord) försedd med många hinder i form av stenbumlingar, berg i dagen och på marken växande rötter från Kavelbroskogens mäktiga granar och tallar. Underlaget var ojämnt och att snubbla tillhörde vardagen.

Det är märkligt att man minns detaljer från de där vallningarna. Det är i alla fall mer än sjuttio år sedan. Utgår man från de händelser jag just nämnt är avståndet lika långt till nutid som till den tid då kartan framställdes, på vilken jag ritade in rutten. Tar man ytterligare ett sådant tidskliv tillbaka (drygt 70 år) hamnar vi i början av den tid som denna berättelse egentligen handlar om. Så är det med tid: drygt tvåhundra år kan synas vara mycket länge. Fast tänker man efter, är det inte heller fel att säga: det var inte för så länge sedan.

Fortsatte man på den knaggliga vägen, från ledet in i ängen (H), fram till Mossebokärr (I), kunde man träffa Johan Elggren och Gunhild. Hon hade inte hans efternamn, men kallades ändå Gunhild Elggren. Det var ett mysigt ställe, till vilket jag återkommer i berättelsen om Anders Petter Carlsson, Carl Carlssons d. y. lillebror.

CARL CARLSSONS D. Y. HUSTRU: MAJA GRETA ERIKSDOTTER

Erik Jansson i Vallsjöbol och hans hustru, Maria Greta Andersdotter, hade två döttrar: Maria Greta d. y. (född 1823) och Johanna Catharina (född 1825). Döttrarna ärvde var sin tolfedel av hemmanet Vallsjöbol, men de hade så dags gift sig med var sin Carl - Carl Carlsson i Mossebo och Carl Larsson i Vallsjöbol - och deras arv gick automatiskt över i männens ägor.

Carl Carl.	L.	1/13	y	y	y	y
A. & Maja Gr. Ersd.	Simv.	15/25	y	y	y	y
L. Johan Allrid.	L.	1/6	44.			

LAGA SKIFTE I MOSSEBO 1855 - 1856

Medan Carls och Maja Gretas familj växer till sig på hemmanet Mossebos Norrgård, på gränsen till Kavelbron och Vallsjöbol, ska vi titta på en karta igen, den här gången laga skifteskartan från år 1856.

På den översta delen av kartan (t v) ser vi husen, åkrarna och några hagar. De övriga delarna av kartan visar Storängens utbredning. Till höger syns Mossebo hage och Lillängen (här nere). Den mark som markerats med A (Norrgården) tillhörde Carl Carlsson d. y. Marken med beteckning B (Mellangården) ägdes av Carl Carlsson d. ä. (senare Anders Petter Carlsson) och C (Södergården) brukades och ägdes i huvudsak av Johannes Carlsson.

Mera om detta i senare berättelse om Anders Petter Carlsson

Här är Laga Skifteskartan (1856) och den häradsekonomska. Man kan jämföra vilka hus som ligger kvar och vilka som flyttats mellan de båda tidpunkterna. Laga skiftes- kartan visar läget fram till 1856.

Denna klassiska bild (tidigt 1900- tal) måste vara med här:

Carl Gustafsson i Borgan plöjer i Mossebo och Ludvig Elggren från Mossebokärr ser på.

Detta är farfars Mossebo på 1930- talet:

Birgits och Gunnars söser - Britt och Barbro - i Mossebo 1949. Norrgården i bakgrunden. Den här berättelsen handlar (i alla fall delvis) om Britts och Barbros FFFb (farfars, fars, bror) Carl Carlsson d. y.

Nu återvänder vi till artonhundratalet.

ÄNKAN MAJA GRETA ERIKSDOTTER BODDE KVAR I MOSSEBO

Carl Carlsson d. y. avled år 1858 och Maja Greta blev inte bara änka. Hon blev även myndig för första gången i sitt liv. Hennes arv i hemmanet Vallsjöbol gjorde hon sig av med år 1860 och hon fortsatte att bo i Mossebo resten av sitt liv.

Det var sonen Johan Alfred Carlsson (kallade sig Edlund) som tog över Norrgården i Mossebo. Han gifte sig år 1874 med Kristina Karolina Eriksson, född i Nykil uti Östergötland. Hon hade med sig en alldeles egen dotter till Mossebo och när vi tittar till familjen år 1890, ser vi att huset är fullt: två vuxna och åtta barn, den äldsta 15 år och den yngsta nyfödd.

T v: Fint främmande i Mossebo: En från Döderhult i Småland.

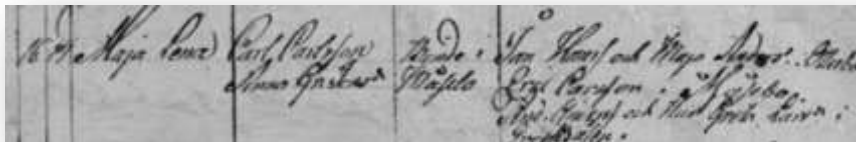
Och farmor Maja Greta - vad hände med henne? Jo, år 1890 var hon ett minne blott i Mossebo. Hon hade avlidit på annandag jul år 1885, en knapp månad före sin 63-årsdag.

Slutbild: Ekonomisk karta från år 1960:

2020-03-14 / Alf

MAJA LENA CARLSDOTTER FÖDD ÅR 1820 I MOSSEBO

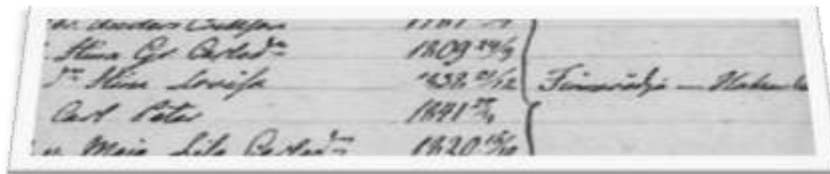
Hon föddes den 16 oktober år 1820 och döptes dagen efter. Faddrar var: Jan Hansson i Otterbäcken (som avled två veckor senare) och hans hustru Maja Andersdotter, Eric Carlsson i Mossebo samt Anders Andersson i Eriksåsen och hans hustru Greta Larsdotter.

Anmärkning: Mycket ovanligt med fem faddrar.

När Maja Lena skulle till att fylla arton år flyttade hon hemifrån. Hon blev piga i Hova socken, hos Olof Andersson i Gastorp (Södra Fagerlids rote) och hans hustru Anna Andersdotter. Familjen hade två barn som blivit tre, när Maja Lena flyttade hem igen år 1840.

Storasyster Stina Greta hade - som vi sett i tidigare avsnitt - år 1837 blivit piga hos och senare hustru till, Anders Eriksson i Södra Kulla, Vålvattnets rote. Fyra år senare flyttade Maja Lena dit och var familjens piga i två år. Familjen hade - som troligen varken ni eller jag minns - två vuxna barn och två små, födda 1838 och 1841.

År 1843 flyttade föräldrarna och de små barnen till Hova socken och system/ svägerskan/ pigan Maja Lena följde med. Flyttlasset från Södra Kullade rullade iväg den 14 mars och kanske tog sällskapet vägen om Mossebo och hälsade på släkten och kanske fick de ett mål mat, innan färden gick vidare till Håkankila i Norra Fagerlids rote.

Så långt var allting gott och väl men när familjen väl etablerat sig i Håkankila var unga Maja Lena helt väck. Storasyster Maja Stina grät och barnen grät, medan svågern, den jordnäre Anders Eriksson, tog itu med vårbruket.

Det visade sig senare att (södra) Kullan - vår egen Maja Lena - hade blivit enleverad av en unger Svensson från Lyrestads socken. Denne hade med ett lånat oxspann färdats på den väg som förband och än i dag förbinder Sveriges två största städer landledes med varandra. På den tiden hette den varken E6 eller E20 och den var varken rak, bred eller befriad från ansenliga upp- och nerförsbackar, men likväl farbar i båda riktningarna.

Den unge vaskern (han var 20) från Guntorps Nolgård uti Lyrestads socken, bosatt endast en fjärdings väg från socknens medelpunkt (kyrkbyn), tog Gud i hågen och genomförde en bedrift (ett stordåd) på ett, för de båda parterna - han och hon - som det senare skulle visa sig, nog så lyckosamt sätt.

Ovan nämnde Svensson parkerade sitt ekipage i en skogsdunge mellan Håkankila och Hessleberg. Han var ute i god tid, så den lånte oxen, som något vanvördigt kallades Oscar II (oxens framlidne far hette Oscar I), fick sig ett duktigt mellanmål av medhavt hö, medan transporten från Södra Kulla i Finnerödja socken inväntades. Har vi sagt ynglingens namn? Ja, vi har, som i förbigående, nämnt hans efternamn. Hans fulla namn var Claes Svensson. När han var liten kallades han Lill- Claes, ett namn som icke längre var tillämpligt, när han blivit konfirmerad och fått långbyxor. Då blev det oundvikligen nödvändigt med namnbyte till det mera passande Stor- Claes.

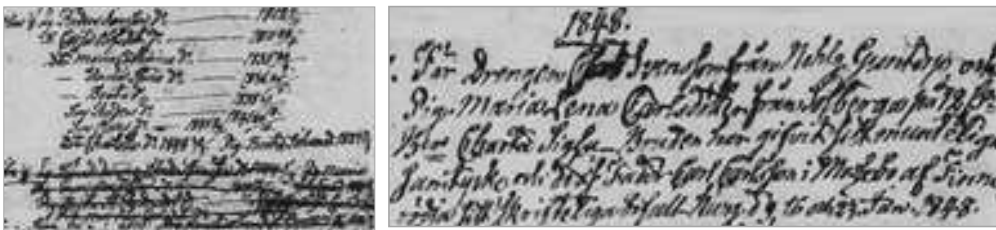
Det var denne Stor- Claes som på invecklade vägar, som ej låter sig beskrivas, fått nys om att hans drömmars tillkommande var på väg i riktning väster ut. Han hade helt enkelt - genom list och inte så lite tur - lyckats med vågstycket att enlevera den Mossebo- födda mön och föra henne i säkerhet uti hans - eller snarare föräldrarnas - borg, en tvårummare, med kök och kammare (lågt i tak) i Guntorps Nolgård.

Nu tycker kanske någon att denna historia är för osannolik, för att vara sann. Till dessa tvivlare vill jag säga: flera av Lyrestads församlings kyrkböcker blev

till aska i slutet av artonhundratalet, så det finns få bevis för vare sig det ena eller det andra. Tills motsatsen är bevisad, gäller det ovan stående. ☺

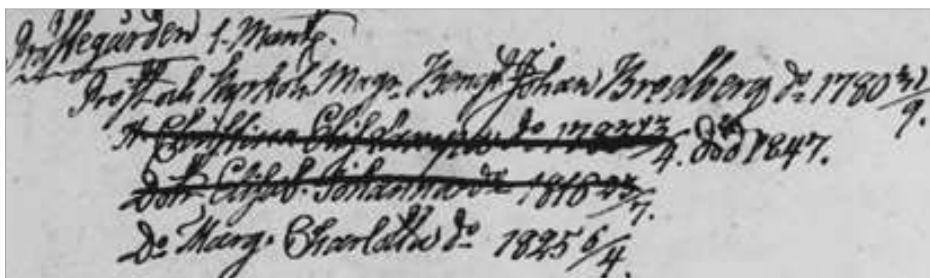
Ett stycke Lyrestads socken (Häradsekonomisk karta från omkring 1880).

Här kan man troligen inte se - men lita på mig - att Maja Lena Carlsdotter var piga hos Anders Jansson och Kajsa Olofsdotter i Solberga, uti Lyrestads socken, på 1840- talet.

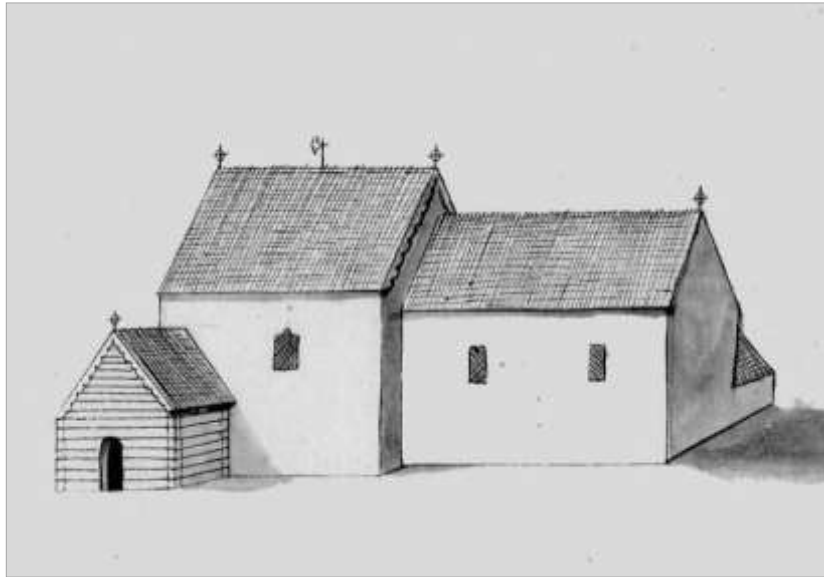
Maja Lena kallades för Maria Lisa i husförhöret men hon heter Maria Lena, i vigselboken. Det planerade äktenskapet pålystes i Lyrestads kyrka den 16 och 23 januari 1848. Brudgummen heter Claes Svensson, från Guntorps No(h)lgård eller som han även kallades *enleveraren från Hova*, alias *Stor-Claes*. Bruden hade lämnat muntligt samtycke och brudens far, Carl Carlsson i Mossebo "af Finnerödja", hade gett sitt bifall skriftligt. Ordning och reda..

Kanske någon tycker som jag, att den präst som skrivit i kyrkböckerna hade en prydlig handstil. Låt mig kortfattat presentera densamme.

Prosten och kyrkoherden, Magister Bengt Johan Bredberg, var faktiskt pensionsmässig, men still going strong i sitt kontrakt år 1848, då han sammanvigde den 25- årige hemmasonen i Guntorp med den tre år äldre dottern av Mossebo.

Prostens maka, prostinnan Christina Elis (dotter till prosten Peter Lampa i Mariestad) hade däremot avlidit året före. Prosten Bredberg fortsatte sitt värv minst några år in på 1850- talet med dottern Margareta Charlotta vid sin sida.

Kyrkan år 1671.

Bengt Johan Bredberg skrev faktiskt en avhandling, på latin, om ön och socknen Torsös topografi. Den finns att köpa på Bokbörsern i översatt skick (av Sven Blomgren), om någon skulle vara intresserad av öar eller topografi eller både och.

Kort om Göta Kanal: den är oslagbar som minnesmärke över en annan tid, då sjöfart av det slaget var så mycket viktigare än i dag. På den trakt vi nu befinner oss måste den färdiga kanalen ha tett sig som ett underverk av sällan skådat slag. Plötsligt låg en hel rad Fredsbergs- och Lyrestads- hemman i händelsers centrum. På fält, där man förr sett bara odalmän och oxar, stävade plötsligt lastbåtar, fram och tillbaka, fram och tillbaka.

Järnvägsstationen år 1920.

Göta Kanal invigdes år 1842 och Lyrestad fick en vägbro över kanalen. Omkring 150 år senare behövdes det en järnvägsbro, då Västergötland-Göteborgs- Järnvägar (VGJ) började köra tåg mellan Mariestad och Gårdsjö. De båda bilderna (förra sidan) har Lyrestads sockens centrum som förtecken.

Nu ska vi bege oss till Guntorp och se hur livet gestaltar sig för Maja Lena Carlsdotter från Finnerödja socken. Hon och Claes Svensson gifte sig således år 1848 och de bosatte sig i Guntorp, närmare bestämt Guntorps No(h)lgård, inte som ägare, men "inhysta" som det hette i dåtidens folkbokföring.

1848	Clas Svensson	Lyrestad	1827	20/6
"	M. Maja Lena Carlsdotter	Finnerödja	1820	16/12
1849	Carl Johan	Lyrestad	1849	1/3
"	Anders Gustaf	Lyrestad	1854	5/2
"	Claes Alfred	Lyrestad	1856	1/9
"	Ludwig	Lyrestad	1860	27/8

Familjen begåvades med flera söner: Carl Johan (1849), Anders Gustaf (1854), Claes Alfred (1856) och Ludwig (1860). Bosatta på samma ställe var sockensnickaren Sven Svensson, hans hustru, Beata Pettersdotter och deras son Sven Johan. Mycket talar för att snickaren var Claes äldre bror. Kanske bröderna arbetade tillsammans. Det framgår inte vad Claes Svensson sysslade med. Mest troligt är ändå att han var jordbrukare på någon annans mark.

Barn Claes Alfred. 5 1 18

Claes Alfred avled den 5 november 1861.

Barn Ludwig Klasen 7 5 1

Ludwig avled den 25 januari 1864.

Barn Otto: 6 1

Otto avled 26 juni 1866.

Barn Anders Gustaf 10 5 7 1

Anders Gustaf avled den 5 november 1866.

Äldste sonen, Carl Johan, flyttade till Leksbergs socken år 1867 och senare (1876) till Ullervad.

7/8 64
5/11 61
8/11 64
26/6 66

Familjens femte barn föddes år 1863 och han fick heta Lars Eric. Tre år senare (1866) föddes sonen Otto och det namnet talar för att han var barn nummer åtta. Det kan handla om två dödfödda barn i så fall. Skall familjen någonsin få

en dotter? Knappast troligt, eftersom Maja Lena fyllde 46 år samma år som sonen Otto föddes. Nej, det blev aldrig någon dotter. Däremot såg vi en kolumn längst till höger på bilden (förra sidan) som visar att barnaskaran blev kraftigt reducerad. Under en period av fem år förlorade familjen fyra söner, samtliga med dödsorsak "okänd". Kan det ha varit missväxten och svälten på 1860- talet som bidrog till detta manfall? Vet ej - men troligen inte helt osannolikt.

Under 1870- talet hände ingenting av vikt. Resten av familjen flyttade så småningom från Guntorps No(h)lgård till Södergården, fortfarande som inhyst samt med brodern, änkemannen Sven Svensson, på samma adress.

Finns det någon son kvar att redovisa? Ja, två söner är i livet: Carl Johan (text här uppe) och Lars Eric Claesson. Eric skrivs numera som Erik och Claesson som Klasson. Lars Erik bodde i hemmet till år 1882, då han blev dräng i det närbelägna Höglunda. Efter ett år där drog han iväg till Amerika. Då hade han fyllt 20 två månader tidigare.

De två följande decennierna kännetecknades av makarnas ensamhet, vilket de här bilderna torde visa med önskvärd tydlighet:

1. Klas Svensson	1823 12	Lyrestad	1898
2. M. Maja Lena Karlsdotter	1820 10	Jönköping	

Guntorp Sör. g.			
Bäckstuga			
Klas Svensson	1823 12	Lyrestad	v. 98
M. Maja Lena Karlsdotter	1820 10	Jönköping	v. 20

Klas Svensson och Maja Lena Karlsdotter i Guntorp
(med den stavningen av namnen).

Maja Lena och Klas kunde fira guldbryllup i februari månad 1898. Gjorde de det? Skojar jag? Det är inget att skoja om. Fick de uppleva sekelskiftet? Det fick de. Hon fyllde åttio anno MCM och han fyllde sjuttiosju,

Här bodde familjen i mer än ett halvsekel.

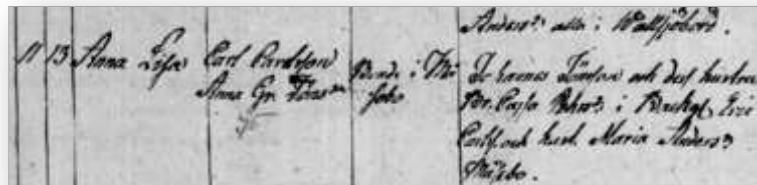
Klas Svensson avled den 6 juli år 1900, kort efter sin 77: e födelsedag.

Maja Lena Carlsdotte levde sin barn- och ungdomstid i Mossebo, Finnerödja socken och nästan hela sitt vuxna liv i Guntorp, Lyrestads socken. Hon blev mor till minst sex söner. När hon avled, den 24 september 1902, hade hon - liksom maken vid sin bortgång - troligen en son någonstans i Vadsbo härad och en i Amerika och många släktingar i Finnerödja och några i Fredsbergs socken.

Hon var FFFs (farfars, fars, syster) och hon levde nästan 82 hela år.

17 mars 2020 / Alf

ANNA LISA CARLSDOTTER FÖDD ÅR 1824 I MOSSEBO

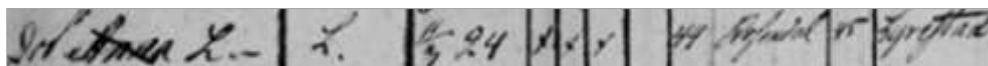

Hon föddes den 13 mars år 1824 och döptes två dagar därefter. Faddrar var Johannes Jönsson i Backgården (moderns bror) och hans hustru Brita Cajsa Pehrsdotter samt Eric Carlsson (faderns bror) i Mossebo och hans maka, Maria Andersdotter. Barnen duggade inte så tätt hos Carlssons i Mossebo. När Anna Lisa föddes hade hon följande syskon: Stina Greta (15), Carl (11), Johanna (7) och Maja Lena (4).

Anna Lisas bror - Carl Carlsson d. y. - var dräng hos Eric Jansson och Christina Magnidotter, medan de var hemmansägare i Vallsjöbol. Numera (1840) bodde de i Borgan med sin familj och det var där Anna Lisa fick sin första pigplats. Hon var blott sexton år då. Det var frun i huset - Christina Magnidotter - som fick mest uppmärksamhet i avsnittet om Carl Carlsson d. y. tack vare hennes uppväxt i Varnhem, den magiska platsen i närheten av såväl Skövde, som Skara och Hornborgasjön.

Stämmingsfilm Varnhem 2012: https://youtu.be/d_gOdm2ek

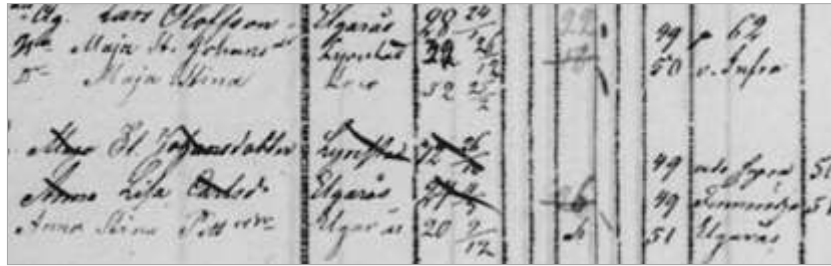
Nitton år ung (1843) flyttade Anna Lisa till Rosendalen och tjänade ett år hos Anders Peter Johansson (bördig från Älgårås) och Inga Maria Carlsdotter (uppvuxen i Vallsjöbol). När hon (Anna Lisa) fyllt 20 år var det även hennes tur (liksom syskonen och kusinerna) att bege sig utanför socknen och hon valde såklart Lyrestad, omedveten om att det var en socken att undvika, eftersom kyrkböckerna senare skulle bli till aska och göra det omöjligt för sentida vetgiriga att finna några fakta. ☺

Vi vet sedan tidigare avsnitt att Anna Lisas syster, Maja Lena, befann sig i Lyrestads socken vid den här tiden, liksom deras farbror Johannes. Men vad

hjälper det? Det blir att bläddra ett tag - utan framgång, som det visade sig. Kanske kan vi stå ut med att inte veta var någonstans i Lyrestads socken Anna Lisa tjänade sitt bröd. Hon återvände välbehållen till Mossebo år 1846.

Fast i Mossebo fanns inget bröd att tjäna för en 22- årig piga. Hon vandrade vidare till Finnefallet och stannade ett år hos Anders G. Gabriellsson och hans hustru Britta Stina Olofsdotter och deras många barn. Hon flyttade från Finnefallet till Fredsbergs socken år 1849. Där har hon numera farbror Johannes och kusin Maria Stina boende, sedan de flyttat dit från Böckersboda. Min gissning är att det var till dem hon styrde kosan den våren.

49	Lars Olofsson	49	20	50	62
50	Maja Stina Johansson	50	20	50	v. Sofie
51	Maja Stina	51	20		
	Anna Stina Johansson			49	v. Sofie 50
	Anna Lisa Andersdotter			49	Andersdotter 51
	Anna Maria Andersdotter			51	Andersdotter

Och visst var det så. Farbror Johannes hade nu varit änkeman i tio år. Han var 64 år gammal och sjuttonåriga dottern Maja Stina hade redan (eller kom snart att få) en fästman som hette Lars Olofsson (med rötter i Älgarås socken) och de kom att gifta sig på annandag jul år 1850, medan Anna Lisa ännu var kvar som sin farbrors piga i Äspäng uti Fredsbergs socken.

Anna Lisa (27) återvände till Finnerödja socken på hösten 1851. Det närmaste året var Jan Andersson och hans hustru Stina Andersdotter, i det från Mossebo närbelägna Borgan, hennes arbetsgivare. Det fanns sex barn i familjen, i åldern elva - två år.

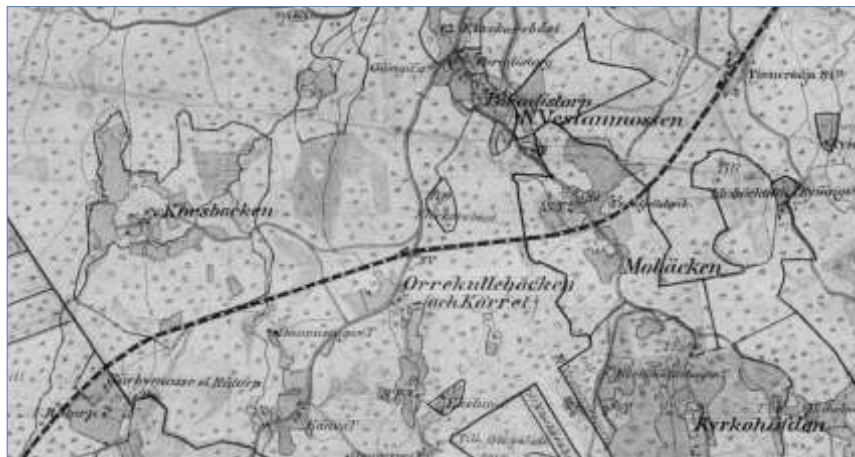
T v: Borgan drygt 50 år senare. T h: Jan Andersson.

Han har med rätta kallats Finnerödja sockens förste folkskollärare och hans namn var Johan Svenzon. Han bodde med sin familj i Körningstorp som låg nära socknens dåtida centrum, Paradis torg. Skolläraren och skollärarynna (i betydelsen skollärarens hustru) Stina C. Thorén, hade fyra söner, i åldern femton - två år och en nyfödd dotter, när Anna Lisa kom dit.

T v: Finnerödja kyrka och Kyrkbron (Akwarell av N. Randerz). T h: Johan Svenzon.

Anna Lisa Carlsdotter (29) är tillbaka i Mossebo efter att ha tjänat piga lite varstans i tretton år. Ska hon fortsätta att vara tjänare hela sitt liv eller ska hon skaffa sig något eget? Kanske tänkte hon så eller kanske inte. Möjligen blev det som det blev, men när hon väl fyllt jämna 30 år, gifte hon sig och fick barn och anade nog inte att hennes livsresa skulle ta den väg den senare gjorde.

Orrekullebäckens plats på jorden. (Häradsekonomisk karta från omkring år1880).

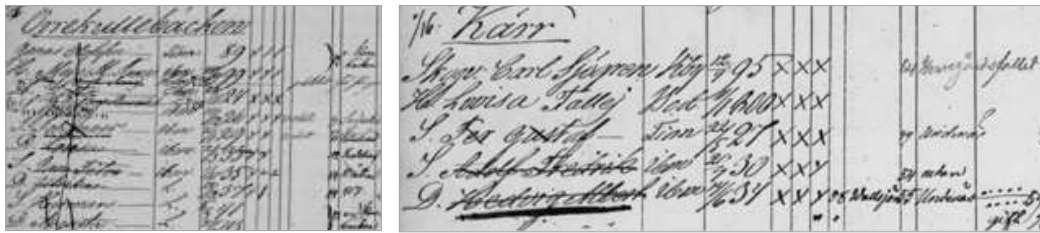
En utmaning. *Orrekullebäcken* består av tre substantiv i rad: orre, kulle och bäck(en). Säg tre andra hemmans eller torps namn av samma konstruktion i Finnerödja gamla socken.

Den 5 augusti 1854 gifte sig hemmasonen Gustaf Jonsson från Orrekullebäcken med vår huvudperson, Anna Lisa Carlsdotter från Mossebo. Han var ett par år yngre än hon. Bröllopsvittnen var grannarna i Kärr, skogvaktare Carl Sjögren och hans maka Lovisa Fallej.

Gustaf Jonssons föräldrar, Jonas Olofsson och hustrun Maja Stina Jansdotter, ägde hemmanet 3/16 mantal. De hade fyra söner och fyra döttrar och Gustaf var äldst bland sönerna.

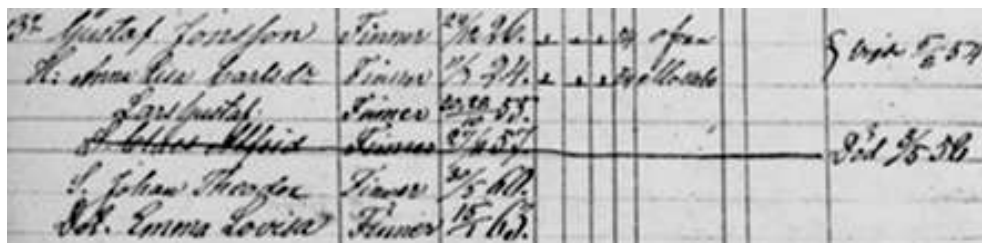
Föräldrarna och de yngre barnen hade flyttat till Korsbäcken (Damstugan) år 1853 och lämnat sonen Gustaf (senare tillsammans med hustrun Anna Lisa) att bruka föräldrarnas jord.

Något om skogvaktarens familj: Namnet Falle(i) låter intressant. Lovisa Fallej var kommen från Ramundeboda socken och namnet låter som att pappan var smed vi Laxå Bruk (vild gissning).

Jag studsade lite inför den ovanliga storleken på hemmanet Orrekullebäcken - 3/16 mantal - men förstår av storleken på hemmanet Kär - 1/16 mantal - att de båda ställena från början varit ett hemman om 4/16 mantal - eller enklare uttryckt 1/4.

Åter till huvudämnet: Gustafs och Anna Lisas familj i Orrekullebäcken:

De gifte sig således i augusti månad, år 1854. Deras barn: Lars Gustaf (1855), Claes Alfrid (1857), Johan Theodor (1860) och Emma Lovisa (1863).

Claes Alfrid avled efter ett halvår.

Avsikten var väl att "vår" familj skulle ta över (och äga) gården, men så kom sextioalet med de ökända missväxt- och nödåren. Gustaf Jonsson var arvtagare till blott en åttondedel av hemmanet och han måste köpa ut syskonen. Man anar svårigheterna att få ekonomin att gå ihop.

Flyttat		År	Månad	Dag
Till	Från			
Amerika	Orrekullebäcken	1872	5	8
		1872		
		1872		
		1872		
		1872		

På pricken arton år efter sin bröllopsdag bröt Gustaf Jonsson och Anna Lisa Carlsdotter upp från Orrekullebäcken och gav sig ut på en lång resa tillsammans med sina tre barn. Han var 46 år, hon var 48 och barnen var 17, 12 och 9 år. Anna Lisas lillebror, Anders Petter Carlsson i Mossebo, köpte en ko, två kvigor, en kalv, sju får, en bagge, ett gammalt stökreatur samt redskap och husgeråd för tillhoppa 287 riksdaler. Därmed var familjen Jonsson befriad från sina ägodelar i Sverige och kunde bege sig till Göteborg och anträda sin resa till Amerika. Almanackan visade att det var den 5/8 1872 och båten gick fyra dagar senare.

Ångfartyget hette Rollo och resan skedde i tre etapper: båt från Göteborg till Hull, tåg tvärsöver England, till Liverpool och atlantångare till New York.

Här nere ser vi ångfartyget Rollo lämna Göteborg, visserligen 28 år senare, men synen var sannolikt ungefär densamma år 1872, när familjen Johnsson (märk den amerikanska stavningen) lämnade samma kaj.

Öfver stämningen, som af myndigast befordras med Ångfartyget *Rollo* i Göteborg den 28 Augusti 1872

Ålder	Etternamnet på och namn	Stämmandet till Sta och adress	F	F	F	Beständighet
65	J. A. Johnsson	Sahelns	17	1	1	Söderhamn
64	Ed. Johnsson	Stångbygd, Ålbo	21	1	1	Göteborg
63	K. O. Johnsson	Stångbygd	25	1	1	Årevidne
62	A. Johnsson	Stångbygd	28	1	1	Årevidne
61	Johnsson	Stångbygd	31	1	1	Årevidne
60	Johnsson	Stångbygd	34	1	1	Årevidne
59	Johnsson	Stångbygd	37	1	1	Årevidne
58	Johnsson	Stångbygd	40	1	1	Årevidne
57	Johnsson	Stångbygd	43	1	1	Årevidne
56	Johnsson	Stångbygd	46	1	1	Årevidne
55	Johnsson	Stångbygd	49	1	1	Årevidne
54	Johnsson	Stångbygd	52	1	1	Årevidne
53	Johnsson	Stångbygd	55	1	1	Årevidne
52	Johnsson	Stångbygd	58	1	1	Årevidne
51	Johnsson	Stångbygd	61	1	1	Årevidne
50	Johnsson	Stångbygd	64	1	1	Årevidne
49	Johnsson	Stångbygd	67	1	1	Årevidne
48	Johnsson	Stångbygd	70	1	1	Årevidne
47	Johnsson	Stångbygd	73	1	1	Årevidne
46	Johnsson	Stångbygd	76	1	1	Årevidne
45	Johnsson	Stångbygd	79	1	1	Årevidne

Lite färre anförvanter vid kajen var det nog år 1872.

Morfars bror: Per Adolf

Vid mitten av 1950- talet satt jag hos den förträfflige gamle mannen här bredvid och fick honom att berätta om sin resa till Amerika år 1907. Det gick trögt i början. Per Adolf såg sin resa som ett stort misslyckande, eftersom han ansattes av hemlängtan och återvände efter ett år. Men Per Adolf var lyckligt lottad: han hade en relativt välbärgad familj i Barrud att komma tillbaka till och jag är säker på att han togs emot med öppna armar. Här följer fragment från Per Adolfs berättelse - som ett allmänt vittnesbörd om emigranternas villkor på den tiden de(t) begav sig.

Jo, då va allt möe å tänka på, inna då bar i sta. En sölle ha mä sej så lite sôm möjlit, men så pass att en sölle re sej önnre tre veckers ti.

Hur tog du dig till stationen?

Ja, dä menns ja ente i detalj. Dä va lô Carl elle Joan sôm skjussa mej kan ja tro å sen va dä bara å setta på tōget å se sej ikring å ta dä lella lugna, tess vi va framme i Göteborg. En aen va ju ente så van ve en storsta, så dä va sôm en chock mä allt fōlk sôm knōffades å bar sej te.

Och du hade din biljett. Vad hette båten?

Dä va mä XX (jag har glömt) vi reste från Göteborg te Hōll (Hull) i England å dä va ju en bra bit i sej, men bara en försmak te dä sôm komma sōlle. Ja, sen ble dä te å ta tåget te Liverpool. Dä va e dagsresa, vell ja minnas.

Du hade en reskamrat, har jag förstått. Åkte ni första klass?

Ha, ha, ha - jo nog va dä första klassens träbänkar å setta på, dä va dä sannerligen. Tågresan geck bra. Vi kom te Liverpool å feck härbärke för natta å dan ätter va dä te å gå ombord på atlantångarn. Dä va masser å fōlk, trångt å bökit å ett himla liv rōnt om i kring.

Gick sjöresan bra? Blev du sjösjuk?

Dä va allt värre väger på Atlanten än på Önnen (Unden), dä kan ja säja. Ja menns rätt ente hör länge vi va te sjöss men mer än e vecka va dä förståss. Sôm sagt: trångt å bökit va dä å vassa armbågar, men vi satt ju alla i samme båt, he, he. Å i sjön satt vi ente. Va ja sjösjuk, så va dä i så fall i lindrig fōrm men da va allt di sôm stod ve relinga å kasta öpp.

Och så kom ni fram till New York.

Ja, dä va e mäkti syn. En hade ju allri sett på maken te sta. Husa verka ju räcka halvvägs te himlen å fōlk rusa sôm besatta på trottoarera. Men dä va möe procedurer inna vi feck komma i lann. Vi ble fösta sôm en skock får ifrå dä ena båset te dä annra. Di sōlle kolla en bå utvändit å invändit. Ble dô gokänd, feck dô ett kritstreck på rocken.

Gick ni på sightseeing i New York?

Nä, ente ble dä nô ti te sånt. Vi sōlle ju vidare så snart som möjligt te de våra i Minnesota. Vi satte ôss på ett amerikanskt tåg å dä geck ônna värre å om ja ente messminner mej, så va vi framme dan ätter å kōnne kōppla å lite ätter alla strapatser.

Och språket? Pratade alla engelska?

Ente för att ja försto så mōe, men trolit ä lô att dä talades e blanning utå många språk. Officiellt va dä engelska men sôm väl va, så hade varken Ida eller August glömt sett barndomsspråk. Vi prata allt svenska mä varandra. Fattas bara att vi sōlle göra ôss förstådda på knaggli engelska. Te å mä barna deres, prata svenska.

Man skulle såklart vilja veta hur familjen Jo(h)nssons resa gestaltade sig och framför allt vad som hände sedan.

Var slog man sig ner? Klarade man sig bra eller blev livet i Amerika en besvikelse? De där frågetecknen får förbli obesvarade, eftersom det inte finns någon dokumentation.

NÅGRA FAKTA OM BÅTRESAN FRÅN GÖTEBORG DEN 9 AUGUSTI 1872

Förteckning
 Rulle
 Efter utredning, med af underförordnad beförordnad och ådömdes
 den 9 Augusti 1872

nr	Emigranten efter namn	Stämning till utskick	Ålder	Sex	Destinationsort
4072	Agusta Karlsson	Skaraborgs län	25	1	Amagård
4073	Christina Karlsson	"	24	1	"
4074	Mathilda Karlsson	"	23	1	"
4075	Josef Karlsson	"	22	1	"
4076	Anna Karlsson	"	21	1	"
4077	Ellen Karlsson	"	20	1	"
4078	Anders Karlsson	"	19	1	"
4079	Carl Karlsson	"	18	1	"
4080	Anders Karlsson	"	17	1	"
4081	Anders Karlsson	"	16	1	"
4082	Anders Karlsson	"	15	1	"
4083	Anders Karlsson	"	14	1	"
4084	Anders Karlsson	"	13	1	"
4085	Anders Karlsson	"	12	1	"
4086	Anders Karlsson	"	11	1	"
4087	Anders Karlsson	"	10	1	"
4088	Anders Karlsson	"	9	1	"
4089	Anders Karlsson	"	8	1	"
4090	Anders Karlsson	"	7	1	"
4091	Anders Karlsson	"	6	1	"
4092	Anders Karlsson	"	5	1	"
4093	Anders Karlsson	"	4	1	"
4094	Anders Karlsson	"	3	1	"
4095	Anders Karlsson	"	2	1	"
4096	Anders Karlsson	"	1	1	"
4097	Anders Karlsson	"	0	1	"
4098	Anders Karlsson	"	0	1	"
4099	Anders Karlsson	"	0	1	"
4100	Anders Karlsson	"	0	1	"

Antal passagerare totalt: 277
 varav kvinnor: 102 (37 %)
 varav män: 175 (63 %)

Medelålder:
 25- 30 år

Minst en fjärdedel av emigranterna kom från Skaraborgs län. Många även från: Älvsborgs, Hallands och Örebro län samt Stockholm och Göteborg. Fem kom från Finnerödja socken, varken mer eller mindre. Ingen från Hova, men några från Amnehärad.

*Göteborg d 9 Augusti 1872.
 Karl Mollerswärd*

Rollos nästa resa gick den 23 augusti.

Frihetsgudinnan fanns inte år 1872. Hon kom på plats fjorton år senare.

Anna Lisa Carlsdotter är FFFs (farfars, fars, syster).

Hon levde sitt återstående liv med sin familj far away from Mossebo.

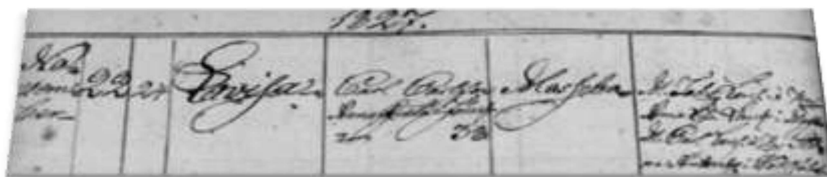
Invandrare.

2020-03-22 / Alf

Mossebo på 1914. Carl Anderssons familj och gäster.

LOVISA CARLSDOTTER FÖDD ÅR 1827 I MOSSEBO

Hon föddes den 22 november år 1827 och döptes två dagar senare. Fadrar var Johannes Larsson i Mossebo och hans maka Anna Lisa Larsdotter samt Carl Larsson i Vallsjöbol och hans hustru Stina Andersdotter.

Den här gången ska jag börja berättelsen på 1940- talet, när jag och mina dåmera födda syskon var barn i Vallsjöbol, på ängen, ett gott stycke från byn Vallsjöbol och mycket nära Kavelbron, Mossebo & Borgamossen. Lovisa Carlsotter, huvudpersonen i detta avsnitt, bodde merparten av sitt liv i Borgamossen, efter några år i den ofrånkomliga pigsvängen.

Det kallades Stoltzes - det ställe på Vallsjöbols äng - som föräldrarna tog i besittning den 11 november år 1936. Den här bilden torde vara tagen i det svepet. Han som står och kliar sig i skallen är Verner Nilsson, f. d. hemmansägare i Mossebo, senare bosatt i Djupmossen (3- 400 meter norr ut). Mor och far - Birgit och Gunnar - har satt Gunnars lillebror Lennart i en tunna, för att göra bilden lite lustigare, kan man tänka.

På det där stället tillbringade jag de första tjugo åren av mitt liv och ett barndomshem är ju speciellt på många sätt. Det finns hur många minnen som helst förknippade med platsen. Det var ett tryggt ställe att vara på i de år då det rasade ett stort krig i världen. Det är många minnen. Goda minnen. Av skäl som är helt ointressanta för denna framställning, har jag inte satt mina fötter på den mark, där jag som barn lekte och hade kul, på minst tjugo år, det vill säga, ingen gång i detta sekel, i detta millennium.

Bearbetad ekonomiska karta (1960).

Mitt förhållande till Verner von Heidenstam är tvehågset, men de här raderna är lysande, enligt mitt sätt att se på skrivkonst:

Jag längtar hem sen åtta långa år.
I själva sömnen har jag längtan känt.
Jag längtar hem. Jag längtar var jag går
men ej till människor! Jag längtar marken,
jag längtar stenarna där barn jag lekt.

Ur: Ensamhetens tankar

Heidenstam var fräck nog att inte skriva enligt språkläran. Hade han följt den skulle det stått: Jag längtar *till* marken, *till* stenarna – där *som* barn jag lekt. Men hans felformulering förstärker känslorna av längtan så påtagligt. Det är mästerligt skapade meningar.

Inspirerad av den dikten tänker jag:

Jag längtar ljudet av tågen på Västra stambanan och lastbilarna på riksvägen, som rullade in (ljudet alltså) över nejden, när vinden kom från sydost. Jag längtar kyrkklockornas avlägsna klang klockan sex på lördagskvällarna. Jag längtar Sahléns påfågels mäktiga rop (som överröstade allt). Jag längtar dofterna, inte för att de alltid var angenäma, men av det skälet att de hörde dit. Jag längtar smakerna av färska frukter och bär, smakerna av hembakt bröd och hembakta bullar. Jag längtar bautastenarna som ingen orkat flytta. De låg i vägen för jordbruksredskapen, men de var kul att klättra på. Jag längtar stenmurarna, diken, stenrösen, spjälstaket, gårdsgårdarna, (jag längtar inte taggtrådarna, som ärr mig gav). Jag längtar Dyflon, där far dränkte katten Kaisas ungar (alla utom en). Jag längtar stigarna, svampställena, kullarna i ängen, borta vid Mosselund, där vi om vintern idkade utförsåkning. Jag längtar sparkstöttingarna, med vilka vi åkte utför Herrängsbacken i hiskeliga hastigheter. Jag längtar skridskoisarna på Tottsjön och Vallsjön (undantagsvis Skagern). Jag längtar skidspåren som gick åt alla möjliga och omöjliga håll. Jag längtar skaren på snön i

månadsskiftet mars/ april och takdroppet vid samma tid, dessa härliga vårtecken. Jag längtar badandet i sjöarna Skagern och Unden. Jag längtar resorna, Unden runt och Skagern runt. Jag längtar skämten och lättsinnet. Jag längtar rösterna - de vänliga, de bestämda. Jag längtar tryggheten, den självklara obegränsade tryggheten.

Längtan heter min arvedel - så inleder Erik Axel Karlfeldt en dikt i *Fridolins lustgård*. Som sammanfattning på den längtan jag uttryckte här uppe: det är inte så att jag sitter här och suckar över *a paradise lost*. Nej, *far from that* - det är mera ett sätt att se tillbaka - med tacksamhet - på den lustgård, där jag och syskonen fick förmånen att växa upp - som att suga på en god karamell som smälter ihop med minnena.

Jo, vi är faktiskt på väg till Borgamossen så småningom. Lugn bara lugn. Många av de kusiner (Stina Magnidotters och Carl Erssons barnbarn) som skildrats i den här följetongen, gav sig ut på långa och slingriga livsresor - men inte Lovisa Carlsdotter. Hon slog sig ner så nära barndomshemmet att hemlängtan i hennes fall kan uteslutas.

Vallsjöbol på ängen: Det fanns ett Nolgärde och en lycka (lôcka) öster därom som hade många stenrösen (och huggormar). De övriga åkrarna, söderut från husen, hade inga namn. Hela rasket benämndes Gärdet (jälet) och bestod av 5- 6 avgränsade åkrar, med stenmurar emellan. Gemensamt för alla åkrarna (med undantag för lyckan med stenrösen) var, att de från 1940- talet och några decennier framåt var beväxta med jordgubbsplantor.

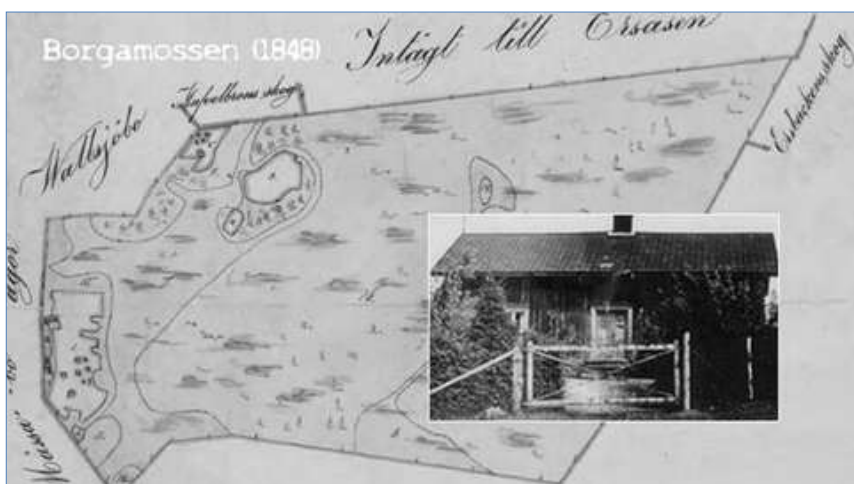
I väster hade vi Kavelbroskogen, med massor av tätt växande granar i vilka skator och kråkor byggde sina bon. Granarna stod så tätt att det rädde ständigt mörker där inne. Den som var modig (inte jag) kunde klättra tio meter upp och titta närmare på de kraxiga fågelungarna. Österut hade vi ängen (änga) och den var mycket olik Kavelbroskogen. Där växte det i stort sett bara lövträd (mest björkar) och träden stod så pass glest att kossorna hade bete hela sommaren. Hästen var portad från Ängen - jag vet inte varför - men han (eller hon, om den var ett sto) hade en hel Hästhage för sig själv. Rättvisa rädde på gården.

Närmaste grannar var Oskar och Ada Stenqvist i Mossebo, på andra sidan Gärdet (söder ut) och Ängen (öster ut) gränsade till i Borgamossen, där Gustaf och Hanna Karlsson hade sitt revir.

När jag blivit så pass modig att den mörka, skrämmande skogen inte var något hinder, kunde jag (och inte minst min bror Bernt) hälsa på i Kavelbron, hos Frans och Anna Gustafsson. Där var man alltid välkommen. Barnet kände sådant så tydligt. På vissa ställen var man obehörig att träda innanför tröskeln. Som exempel vill jag nämna - - - . Nä, nä, Det blir ingenting med det. ☺

Avslutningsvis vill jag minnas att solen gick upp över Borgamossen och ner bakom Kavelbroskogens mörkgråa granar. På somrarna var det ständigt 30 grader varmt och åskväder var och varannan dag. På vintrarna var det lika många grader (30) minus och i mars månad var det skare på snön. På Marie Bebådelsedag åt man våfflor med vispgrädd och jordgubbssylt och sedan blev det snart påsk, då man åt fler ägg än vanligt och fyrtio dagar senare kom Kristi Himmelfärdshelgen. Då åkte Bernt och metade i Visjön eller Narven och tio dagar därefter blev det pingst och då konfirmerades man, om man var i den åldern. Ja, nog finns det mycket att minnas, om man vill minnas.

Här ser vi en kartbild av den s. k. intäkten Borgamossen vid mitten av artonhundratalet. Det inklippta bostadshuset är fotograferat fram på 1900-talet, men det såg säkert ut så där, om vi tänker bort grinden.

Lovisa Carlsdotter flyttade in i det där huset år 1853, när hon var 26 år ung och nygift med en man från Ramundeboda socken i Närke. Han kom med tiden att kallas *Lars Erker i Borgamossen*.

Lars Erik Johansson (29) gifte sig med Lovisa Carlsdotter (26) den 31 oktober 1853. Olof Jansson i Otterbäcken och maken Lena C. Jonsdotter var vittnen. När vi tittar in i Borgamossen fram på sextio-talet, ser vi att tre barn har fötts: Erik Johan (1856), Thilda Lovisa (1858) och Augusta (1862). Erik Johan avled redan efter en vecka.

By	Lars Erik Johansson	Dödan	1856	24	a.	a.	1856	Barnet
By	H. J. Jansson	Ättor	1858	27	a.	a.	1858	Thilda
By	L. P. Jansson	Ättor	1862	26	a.	a.	1862	Augusta
By	St. Thilda Lovisa	Ättor	1856	24	a.	a.	1856	Erik Johan
By	St. Augusta	Ättor	1862	26	a.	a.	1862	Augusta

Lovisa Carlsdotter var nummer sex i syskonskaran. Hennes syster Johanna (8) hade avlidit år 1825 och syskonskara såg ut så här, då Lovisa föddes: Stina Greta (18), Carl (14), Maja Lena (7) och Anna Lisa (3). Nu är frågan hur länge Lovisa fick stanna i hemmet, innan det var dags att ge sig iväg och tjäna sitt

levebröd. För alla barnen/ ungdomarna gäller ju att vi inte vet någonting om deras uppväxttid, mer än sådana saker som att Lovisas syster Johanna avled, vilket såklart var en stor sorg att bearbeta för hela familjen. Vi vet också att det var en regel, utan undantag, att ungdomarna konfirmerades (var nattvardsbarn) när de var runt femton- sexton år.

Två målningar: husförhör, t. v. av Kilian Zoll och t. h. av Knut Ander.

Det fanns inte någon organiserad skolundervisning. Folkskolestadgan kom visserligen 1842 men det tog tid innan den fick genomslag i socknar som Finnerödja. Än så länge var det föräldrarnas ansvar att lära sina barn att läsa och (kanske) skriva och det var ju inte så lätt, om de själva var på gränsen till analfabeter, vilket jag absolut inte vill hävda att de var.

Med början på 1870- talet skrev prästerna in folks (vuxna och barn) förmåga att läsa och skriva, i sin husförhörsbok.

Ålder		Bevillat Förbar och böjitt K.G. Nattvard.									
Ålder	Ålder	18 87	18 88	18 89	18 90	18 91	18 92	18 93	18 94	18 95	18 96
		8	9	8	9	8	9	8	9	8	9

Det verkar vara svårt att komma tillbaka till Lovisa Carlsdotter.

Nu ska vi ändå se var hon tillbringade sina år som piga.

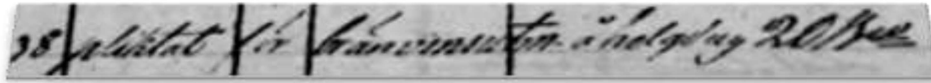
Lovisa var sjutton år när hon traskade upp till Vallsjöbols by och fick tjänst hos Anders Andersson och hans hustru Maja Andersdotter. Dessa var till åren komna. Anders Gustaf (27) från Ramundeboda trädde in på Vallsjöbols-scenen (1844) och gifte sig med hemmadottern Catharina (34) som fick sitt namn moderniserat till Katrina och de båda tog över ruljansen och fick en son - Anders Gustaf (junior) - året efter (1845).

Lovisa torde inte ha sjungit den här visan, när hon vandrade vägen fram, men man vet förstås inte vad som rörde sig i en sjuttonårs sinne:

*Fjorton år tror jag visst att jag va' Tiden gick och jag blev sjutton år,
 liten flicka så munter och så gla! solen sken, göken gol, och det var vår!
 Ingen friare hörde jag å! Allt var skönt, jorden grön, himlen blå,
 Och ingen tänkte jag heller uppå. Men likväl feltes mig något ändå.
 : Lalalala, lalala : Lalalala, lalala
 la lalala lalalalalala : la lalala lalalalalala :*

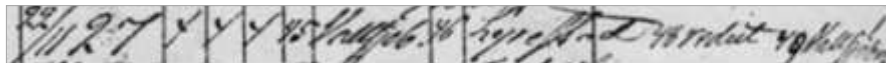
*Ja, nu är det ej mer som de va'.
Stundom är jag så sorgsen, stundom gla'.
Stundom är jag så vit, stundom rö',
och jag vill varken leva eller dö.
Lalalala etcetera.*

Lyssna och njut av musiken: <https://youtu.be/8CeL-9Q7AYk> (Jan Johansson).

Anders Andersson i Vallsjöbol hade varit oförsiktig med spriten "å helgdag" och sonen Carl (30) som varit i Stockholm en sväng och fått dåliga vanor, hade pliktat för fylleri och ärerörig beskyllning anno 33 och pliktat för slagsmål två år senare. Modern i familjen var dock ostraffad ☺ liksom de unga, nytillträdde hemmansägarna.

Ser ni vad jag ser? År 1846 flyttade Lovisa till Lyrestad. Har inte de där töserna i Mossebo fattat att de får flytta vart F- n de vill i Sverige, men inte till Lyrestad? Den här gången försöker jag inte ens. Hon återvände två år senare till Finnerödja socken och det var ju bra.

Faktum är att Lovisa återvände till brottsplatsen (skämt) i Vallsjöbol och konstaterade att alla blivit fem år äldre än första gången hon kom dit och att Anders Gustaf (Andreas och Katrinas son) fått en lillebror (Johan Victor (född 1847)). Strax efter Lovisas ankomst (hösten 1849) blev det tillökning igen, då Jan Peter kom till världen. Den här gången stannade Lovisa tre år i Vallsjöbol.

Snart ska Lovisa slå sig till ro (fel ordval) som hemmafru (ännu ett väldigt fel ord i dåtiden) i Borgamossen. Fast hon har ett år till att avtjäna och det tillbringar hon på Skagersholm, där för övrigt hennes blivande make var dräng ett par år tidigare.

Det bär mig emot att skriva *slott och koja* men nu skrev jag det.

Några sidor tillbaka hade Lars Erik Johansson, från Isberga, i Ramundeboda socken och Lovisa Carlsdotter, från Mossebo, i Finnerödja socken, etablerat sig i Borgamossen, som man och hustru med två i livet varande döttrar, Thilda Lovisa och Augusta.

När vi återknyter bekantskapen med familjen år 1870 är det väl troligt att familjen blivit lite större. Det kommer att bekräftas redan här nere.

Jag vill be om överseende med, att jag i vissa stycken uttryckt mig lite raljant om folket och deras jordiska ägodelar. När en berättelse kommer så nära ens barndom rent geografiskt är det faktiskt rätt känslösamt att skriva. Att nojsa lite blir som ett försvar. Det är så många minnen som tränger sig på. De här människorna var visserligen ett par- tre generationer före den egna därvaron. Men de upplevde samma natur, samma byggnader (i många fall). De trampade på samma vägar, på samma stigar och de klättrade över samma stenmurar, när de ville gå genvägar. Det handlar om samhörighet, tror jag.

Här är familjen i Borgamossen färdigbildad. Vid utgången av år 1870 är föräldrarna 46 och 43 år gamla. De har Tilda (utan h) Lovisa (12), Augusta (8), Erik (4) och Emma (1).

Eg. 1/32	Lars Erik Johansson	Borgamossen	14/7 24.	+ + + 70
	M. Lovisa Carlsdotter	Finner	22/11 27	+ + +
	D. Tilda Lovisa	ibm	2/1 58	+ +
	Augusta	ibm	26/12 62	i
	Erik	ibm	14/5 66	
	Emma	ibm	15/11 69	

Siffran 70 där uppe i högra hörnet visar (om bilden varit obeskuren) att familjen faktiskt flyttade till Mossebo det året (1870). Eg. 1 /32 betyder att Lars Erker i Borgamossen köpt en fjärdedel av hemmanet Mossebo.

Flytt är flytt och kommer aldrig igen, heter det inte i talesättet, men ni förstår nog hur jag menar. Dock, talsättet till trots: Lars- Erker och hans familj flyttade tillbaka till Borgamossen tre år senare (1877).

Medlemmarna i den här familjen flyttade väldigt korta bitar och dottern Tilda Lovisa var inget undantag. På hösten år 1880 begav hon sig till Borgan. Här har vi ett gott exempel på att: *när nöden var som störst, var hjälpen som närmast*. Carl Victor Janssons (i Borgan) maka, blott trettioettåriga Christina Charlotta Eriksdotter (från Beateberg) avled i samma vecka. Hon efterlämnade en änkeman med en hel hopar barn och dessa fick formellt en styvmor året efter (1881), då Carl Victor och Tilda Lovisa gifte sig.

Döttrarna Augusta och Emma flyttade båda till Hallsberg i Närke - Emma år 1888 och Augusta 1891 och då är det väl upplagt för Erik Larsson att ta över i Borgamossen och Mossebo, kan man tänka. Erik Larsson i Borgamossen var tjugonio år och hans maka Maria Alfrida Johansdotter, från Herrängen i Hova socken, var tjugotvå, då de gifte sig den 30 november år 1895.

Lovisas och Lars Eriks son, Erik Larsson med familj (år 1913).
(Foto: Oliver Engvall - Maria Alfridas bror).

Lovisa blev änka i juli månad år 1897. Hon levde därefter på undantag i Borgamossen fram till sin död, den 20 mars år 1910.

Lovisa Carlsdotter är FFFs (farfars, fars, syster).

2020-03-24 / Alf

Det är jag som sitter där uppe i mönstrad pullover (skolfoto 1948).

ANDERS PETER CARLSSON FÖDD ÅR 1831 I MOSSEBO

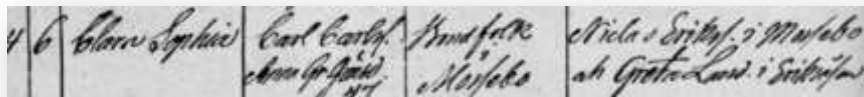
Han föddes den 10 januari år 1831 och döptes dagen efter. Faddrar var Niklas Eriksson i Mossebo och maken Stina C. Olofsdotter samt drängen Johannes Johansson i Rosendalen och pigan Stina Andersdotter i Mossebo.

Niklas Eriksson och hans maka Stina C. Olofsdotter är, sedan år 1829, närmaste grannar i Mossebo. De tog över Sörgården i Mossebo efter Johannes Larsson och Anna Larsdotter, som hade efterträtt Eric Carlsson och Stina Andersdotter (år 1828), när deras familj flyttat till Ericstorp. Johannes Johansson är äldste sonen i Rosendalen, hos Johannes Larsson och Maja Greta Svensdotter och Stina Andersdotter är piga i Sörgården.

CLARA SOFIA CARLSDOTTER FÖDD ÅR 1836 I MOSSEBO

Hon föddes den 4 augusti år 1836 och döptes två dagar senare. Faddrar var Niklas Eriksson i Mossebo och Greta Larsdotter i Eriksåsen. Greta Larsdotter: dotter till Lars Pehrsson och Cathrina Abrahamsdotter i Borgan - numera gift med Anders Andersson i Eriksåsen.

Det är stor ålderskillnad mellan barnen i Carls och Anna Gretas familj. Den äldsta, Stina Greta, föddes år 1809 och den yngsta, Clara Sofia, år 1836. Det är en hel generation mellan dem.

Den där sommaren, då Clara Sofia låg i vaggan, var Carl Carlsson 54 år fyllda och Anna Greta 47. Clara Sofias syster Stina Greta (27) var piga i Kavelbron, hos komministerfamiljen Frigell. Brodern Carl gick väl därhemma i Mossebo och kastade lystna blickar norrut, där han hoppades att bli sin egen en vacker dag. Maja Lena (15) stannade ännu ett par år i hemmet. Anna Lisa (12) väntade på att hon skulle bli tonåring året efter. Lilla Lovisa (8) var stora tösen redan och Anders Peter (5) var bara barnet.

De var åtta personer som skulle samsas om utrymmet i stugan och det var åtta munnar att mätta. Man var helt beroende av det som gården gav. Så var det för alla. Man hade inte råd med missväxt eller andra eländen. Risken för fattigdom var ett hot som ständigt lurade bakom hörnet.

Men Anders Peter Carlsson behövde aldrig ge sig ut på någon drängsväng i bygden. Han väntade lugnt på att saker och ting skulle hända till hans fördel.

De var ju bara två bröder och hans storebror Carl, köpte - som vi vet - så småningom (1841) hälften av familjens mark i Mossebo och bosatte sig på Norrgården. Den andra hälften var avsedd för lillebror Anders Peter, när den dagen kom. Systrarna fick se sig om efter annan utkomst, på andra ställen.

Clara Sofia Carlsdotter hade en kort pigkarriär och den skedde helt och hållet i närområdet, om man i detta område (mycket riktigt) inbegriper Vallsjöbol. Hon tillbringade två år (1853- 55) hos Carl Peter Gustafsson och Maja Larsdotter. Hon kom tillbaka till Vallsjöbol år 1858 och tjänade av ännu en tvåårsperiod i samma familj, innan hon återvände till Mossebo, stannade hemma ett år och ett år senare drog iväg söderut, fast inte så långt - som vi ska se senare.

Det är den vanliga visan: vi får inte veta någonting om barnens uppväxt och ungdomarnas tillväxt, förrän det är dags att stå på egna ben. Det är lika bra att vi ser till att få Anders Peter och Clara Sofia gifta, så har vi dessa formalia undanstökade. Det var lillasyster Clara Sofia som blev först. Hon gifte sig den 1 juni 1861 med Ludvig Elggren. Anders Peter gifte sig ett drygt halvår senare, närmare bestämt den 28 december, med Anna Stina Jansdotter. Detta datum (och däromkring) brukar betyda att bruden inte är så smärt om midjan.

Nu ska vi gå tillbaka några år i tiden: år 1854 blev Anders Peter Carlsson ägare till föräldrarnas hemmansdel (1/32 mantal eller en fjärdedel av hela Mossebo). Han var 23 år ung och helt oprövad. Fadern var 63 år och modern 55. Redan många år tidigare hade föräldrarna garanterats en rimlig pension, in natura. Sådana där, så kallade hållningskontrakt, var mycket detaljerade. I bilaga 2 ser vi avskrifter av köpekontrakt och hållningskontrakt. De är rätt innehållsrika (beträffande text), så man kan kanske läsa lite översiktligt, såvida man inte är en inbiten paragrafnörd).

Köpe- och hållningskontrakten var klara men det återstod en formalitet som kunde stjälpa hela affären. Den 1 juni 1854 kom det tre herrar till Mossebo och deras uppdrag var att bedöma om den mark som Anders Peter Carlsson redan formellt köpt, men ännu ej fått lagfart på, var av så pass bärkraft, att en familj kunde försörja sig därpå. Två av de utsedda förrättarna var grannar, medan den tredje var en främmande fågel, som kom flygande direkt från Skagersholms herrgård. Var denne man en duva eller en hök? Det frågade sig nog Anders Peter och hans närmaste.

Efter besiktning högt och lågt, var komminister Olof Söderlund i Kavelbron och Jan Andersson i Borgan för, medan Joh. Wilhelm Camitz var emot. Det blev en hemmaseger med 2 - 1. Anders Peter Carlsson kunde andas ut. Nu återstod bara att få handlingarna godkända i häradsrätten och det blev de samma höst.

Jag tror att det var den där dagen, den första juni 1854, som Anders Petter Carlsson formade en plan för sitt framtida liv: *Jag ska allt visa herrarna,*

framför allt den där sprätten från Skagersholm, att jag kan försörja en familj på den mark som blivit mig tilldelad genom arv och rättvis handel!

Anders Peter Carlsson, den tjugotreåriga hemmansägaren i Mossebo, var beredd att ge resten av sitt liv åt det hemman, där hans förfäder och mödrar verkat minst hundrafemtio år redan. Han såg troligen framtiden an med tillförsikt, dock blandad med ett visst mått av bävan.

De protokoll som redovisas i bilagorna är hämtade från en utförlig och detaljerad sammanställning om hemmanet Mossebo, som jag skrev år 2002. Där finns också en notis om en viss patron från Skagersholm.

Här och nu börjar jag fundera på om det var så vettigt att behandla syskonen i samma kapitel. Det gäller nu att ha två bollar i luften samtidigt. Jag har aldrig lyckats med det konststycket och inser att fingrarna må hållas i styr, när två personers livsresor ska skildras parallellt. För tydlighets skull vill jag meddela att det fortfarande handlar om Anders Peter Carlsson.

Så mycket misstro han måste ha mött! En ung spoling, knappt torr bakom ören och hemmansägare (23). Visste han vad han gav sig in på? Han hade sex syskon som, mer eller mindre närgånget, betraktade hans göranden och låtanden. Hans egen ekonomiska insats var ett, förr eller senare, förväntat arv om en åttondel av en trettiofvådel i hemmanet Mossebo (totalt 1/8 mantal). Hans egendom var 1/256- del av ett åttondels mantal. Den som känner sig hågad, kan ju räkna ut hur många kappland det blir.

Anmärkning: Jan Andersson i Borgan skulle räknat ut det där på nolltid.

År 1859, på hösten, hände det något märkvärdigt i Anders Peters liv. Till närmaste grannarna, Johannes Carlsson och Lotta Eriksdotter, kom det en piga från Tubberud, uti Hova socken, vars make Anders Peter aldrig skådat och han bestämde sig för att hon, till varje pris, skulle bli hans maka. Pigan, å sin sida, såg säkert den unge hemmansägaren på andra sidan gårdsgården, som ett bra parti för en trängtande tös ifrån Tubberud. Otyglad kärlek ledde till att pigan fram på hösten 1861 befann sig i omständigheter, som bara ett anständigt bröllop kunde lösa. Vi har redan sett att de gifte sig den 28 december det året.

För tydlighets skull - en gång till - vill jag säga, att det, från och med nu och några stycken framåt, ska handla om sladdbarnet Clara Sofia Carlsdotter. Hur kom det sig att hon föll för en närking, som vågat sig ner till Vadsbo härad i Västergötland?

Lars Ludvig Elggren kom till trakten, första gången år 1857 (från Backgården). Senare - efter ett kort gästspel i hemsocknen Ramundeboda - kom han tillbaka (1860) och blev dräng hos Gustaf Svensson och Stina Hansdotter i Vallsjöbol under den första perioden och hos Andreas Andersson och Katrina Andersdotter den andra. Som vi vet var Clara Sofia samtidigt piga hos grannar till Ludvigs arbetsgivare, så det var väl där de sågs och fattade tycke för varandra, kan man tänka.

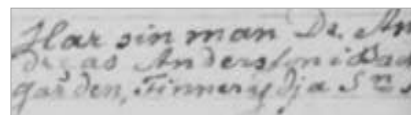
Den här bilden (t. h.) är tagen i Mossebo cirka 1910. Vi ser Carl Gustafsson i Borgan, när han plöjer en åker och han som ser på är Lars Ludvig Elggren (cirka 77 år). Han kom till Vallsjöbol som 24- åring. År 1861 gifte han sig med Clara Sofia och när bilden här bredvid togs, hade han tillbringat nästan ett halvt sekel i Mossebos omedelbara närhet.

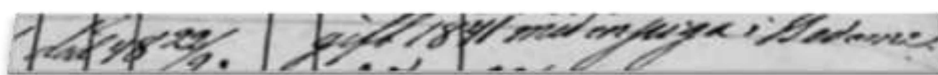
Lars Ludvig hade sina rötter på gränsen mellan Närke och Västergötland eller, om man så vill, mellan Ramundeboda och Finnerödja socknar. Hans mor - Sara Lisa Ersdotter - var uppvuxen i Långsmon och hon var 21 år och ensamstående vid den tiden. Hon fortsatte att vara ensam och L. L: s två yngre syskon fick samma status som han själv, det där att vara ett oäkta barn, i betydelsen född utanför äktenskapet.

År 1841 gifte sig Ludvigs mor, Sara Lisa Ersdotter, med den 29- årige Andreas Andersson från det närbelägna, men utanför Ramundeboda socken belägna, Backgården. Det ligger utanför min förmåga att bedöma, huruvida denne Andreas var Lars Ludvigs och hans två syskons fader eller icke. Troligen var det så och var det inte så, så är det inte mer med det. I alla fall föddes det tre barn till och dessa var ju enligt den tidens sed äkta barn.

"Har sin man Andreas Andersson i Backgården, Finnerödja socken", har prästen i Ramundeboda skrivit.

Fyrtioåret fortsatte och 1848 skrev pastorn i Finnerödja socken att Andreas Andersson i Backgården, gift med en piga i Bodarne, hade avlidit den 22 september.

Här t. h. har vi änkan och hennes sex barn vid seklets mitt. Hon bodde kvar i Långsmon hela sitt liv och hennes namn är ett av det vackraste jag stött på: Sara Lisa Ersdotter. Lars Ludvig var hennes äldste son och nog var han en äkta närking från Långsmon.

Sara Lisa Ersdotter	1812	24/5	Bodarne		
och Lars Ludvig	1835	1/6	D.		
och S. Anders Gustaf	1836	2/9	D.		
och D. Sina Cajsa	1840	12/2	D.	+	+
D. Louisa	1842	20/8	D.		
D. Clara	1844	2/12	D.		
S. Pehr Erik	1847	14/3	D.		

Här ser argusögat att Lars Ludvig hette Larsson, när han befann sig i Backgården. Alltså: just det!

Lars Ludvig Larsson	1833	9/6	1800 p. 2. 2.
---------------------	------	-----	---------------

Sara Lisa Ersdotters förstfödde son.

Nu blir det ett ordentligt kliv, från Långsmon i Närke till sydspetsen av hemmanet Mossebo. Kartan (t. v. här nere) är från storskiftet år 1814. Hela området på kartan kallas Storängen.

Kartan till höger, här ovanför (röd markering), visar Anders Peter Carlssons hemmansdel, med hustomter, åkrar och nära liggande ängar i mitten av 1850-talet (laga skiftet). Utöver denna mark har han en andel i Storängen och har fått skogsmark på Allmänningen Tiveden (utanför denna kartbild).

T h: Hemmanet Mossebos allra sydligaste nejder, på gränsen mot Mosstorp. Det är här som Anders Peter Carlsson och hans svåger Lars Ludvig Elggren ska utföra sina storverk under andra hälften av artonhundratalet.

Innan brukarna sätter sina spadar i marken, är det jungfruligt orört: det är en blandning av stenbundna backar och (mest av allt) sankmark, där det växer hej vilt av dvärglika barr- och lövträd, buskar, ängsnässlor och gräs.

Hundra år senare, när naturen är på väg att ta tillbaka det som lånats till jordbruk i ett sekel, ser det ut så här (kartan här nere):

Det är inte möjligt att sätta något slags mått på nyodlarnas arbetsinsatser. Jag har kallat det två mäns storverk, vilket är orättvist i genusperspektiv.

Utan sina hustrur hade varken Anders Peter eller Lars Ludvig kunnat göra det de gjorde. Det var ett lagarbete, där även uppväxande barn var med i arbetet. De var verkligen med i arbetet (då också).

SUMMERING PÅ NYÅRSDAGEN ÅR 1864

Nog var det något att förundras över, tyckte man i Mossebo och lite varstans, när de första tågen började gå där borta på den västra stambanan, som klöv skogen mitt itu. Nu kunde man gå till Finnerödja station och köpa en biljett och i ett huj var man i Töreboda, om man skulle åt det hållet eller i Hallsberg, om Närke lockade.

Anders Peter och Clara Sofia är nummer elva och tolv i raden av barnbarn från Mossebo, som får sina livsresor summariskt och ytligt beskrivna i den här serien. Följer nu en avstämning. Vi ska repetera var de numera vuxna (eller framlidna) kusinerna befinner sig geografiskt och i någon mån socialt.

ERIC CARLSSONS OCH MARIA ANDERSDOTTERS FAMILJ

- ✓ Maria avled i februari månad år 1854 och Eric i maj månad 1856.
- ✓ Maja Stina (51) bor med sin familj i Otterberget - Hova socken
- ✓ Ingrid (49) bor med sin familj i Kolbotten - Hova socken
- ✓ Carolina (47) är ensamstående och bor i Vänersborg, där hon är vaktvinna på stadens fängelse
- ✓ Carl (45) kan vara var som helst - senast avhörd år 1840 (på väg till Stockholm)
- ✓ Andreas (42) bor i Erikstorp tillsammans med makan, sedan sex år, Elsa Greta Pehrsdotter
- ✓ Johanna (39) är ensamstående och bor i Karstorp, Skara landsförsamling, där hon arrenderar en ladugård
- ✓ Jan Erik är avliden sedan år 1857

CARL CARLSSONS OCH ANNA GRETA JÖNSDOTTERS FAMILJ

Carl Carlsson avled i april månad året före.

- ✓ Stina Greta (53) befinner sig i Hova sockens fattigstuga med några av sina barn - maken (troligen) avliden
- ✓ Carl d. y. är avliden sedan 1858 - änkan Maja Greta bor kvar i Mossebo med barnen
- ✓ Maja Lena (42) bor med sin familj i Guntorp, Lyrestads socken
- ✓ Anna Lisa (38) bor med sin familj i Orrekullebäcken, Finnerödja socken
- ✓ Lovisa (35) bor med sin familj i Borgamossen, inom synhåll från Mossebo
- ✓ Anders Peter (31) bor på Mellangården i Mossebo med sin lilla familj, som ska bli större

- ✓ Clara Sofia (26) bor i Mossebokärr med sin likaledes lilla familj, som ska bli mycket större

MAGNUS CARLSSONS OCH MARIA SVENSDOTTERS FAMILJ
Tills vidare vet vi bara att Magnus Carlsson avled redan år 1829.

JOHANNES CARLSSONS OCH STINA LARSDOTTERS FAMILJ

- ✓ Maria Stina bor med sin familj i Äspäng, Fredsbergs socken

NYBYGGARNA I MOSSEBOKÄRR

Lars Ludvig Elggren, Clara Sofia och dottern
Clara Lovisa är mantalsskrivna i Mossebokärr från och med år 1861.

".....under förpantningsvillkor på femtio (50) år, ett stycke jord, av min avsondringsjord i södra hörnet av ängen, innehållande efter nu nedsatta skiljemärken, två och ett halvt tunnland, mot en till fullo betald förpantningssumma stor, etthundratjugo (120) riksdaler riksmünt."

Lars Ludvig Elggren	Dottern	18/6 35	1	1	1	61	440.
Clara Sofia	Dottern	18/6 36	1	1	1	61	440.
Dot. Clara Lovisa	Dottern	18/6 61					

Det var mycket att stå i, så formalia fick anstå några år. Men år 1865 skrevs det papper som gav Lars Ludvigs familj rätten att bygga hus och bruka två och ett halvt tunnland mark under 50 år. Avtalets andra part var svågern/ brodern Anders Peter Carlsson i Mossebo.

Familjen Elggren har alltså femtio år på sig. Men vad ska hända år 1915? Det står också i kontraktet: jordägaren har rätt att ta tillbaka marken då, i vilket fall innehavarna ska flytta bort sina byggnader. Så skedde dock inte.

Mossebokärr

Lars Ludvig Elggren	Dottern	18/6 35	1	1	1
Clara Sofia	Dottern	18/6 36	1	1	1
Dot. Clara Lovisa	Dottern	18/6 61			
• Auguste	ibm	25/6 64			
• Carl	ibm	29/6 67			
• Emil	ibm	29/6 67			
• Maria	ibm	24/6 71			

477 Mossebokärr, Uppställning

Personernas Namn.	Födelstid		
	År	Mån	Dag
Lars Ludvig Elggren	35	18	61
Clara Sofia	36	18	61
Dot. Clara Lovisa	61	18	61
• Auguste	64	25	64
• Carl	67	29	67
• Emil	67	29	67
• Maria	71	24	71
• Anna	79	24	71
• Anna	79	24	71
J. Johansson	80	24	71

Den högra bilden avser husförhör fram till och med år 1883 och vi ser åtta barn i Mossebokärr. Men överstrykningarna visar att de två äldsta har gett sig av från hemmet, så det var väl "bara" åtta personer i huset. Hemma hos Anders Peter och Anna Stina i Mossebo (nästa sida) var man som mest sex personer, fast man var ju sju - vid närmare eftertanke - eftersom Anna Greta var med i leken ända fram till våren 1882. Hon var 93 år vid sitt frånfälle.

Mossebo	
25. Anna Lena Andersdotter	Född 10/31
H. Annast. Jansson	Höfn 2/24
23. Augusta Lovisa	Född 13/62
• Augusta	ibm 20/65
• Axel August	ibm 27/69

Anders Peter Carlsson	31	10	Finnaröja
H. Anna Stina Jansson	41	3	Höfn
Anders Carlsson	62	18	Finnaröja
Augusta	65	28	ibm
S. Carl August	69	23	ibm
S. Edvardsson	79	16	ibm

Hos Anders Peter och Anna Stina.

T v: Anna Lovisa (1862-1896) och Alma Maria (1874-1902). T h: I Åsterud, uti Hova socken - familjerna Jansson och Andersson.

Johan Elggren och sambon Gunhild (Elin Gunilla Karlsson).

Äldsta dottern i Mossebo, Anna Lena Andersdotter och den yngsta, Alma Maria, drabbades båda av lungdot och avled tidigt i sina liv. Båda var verksamma i Hova socken. Det var även dottern Augusta, som finns med på fotot från Åsterud (här uppe). Hennes familj flyttade senare till Struppkärr, i Hova socken, där arvingarna än i dag har verksamhet.

Gunhild kom som hushållerska till Mossebokärr (från Lerbäcks socken i Närke) år 1923 och stannade där resten av sitt liv.

Fr. v: Alma Maria Andersdotter, Lars Erik Jansson (Augustas make), Carl Andersson och make, Ida Lovisa Carlsdotter från Borgan.

Mossebostugan på 1930- talet.

Det kändes som att tiden stått stilla

MINA MINNESBILDER FRÅN ELGGRENS

Ekonomisk karta (1960).

Det var som att komma till en helt ny värld. Det var alltid varmt, för det var på sommaren vi var där och värmen liksom strålade ut från marken, samtidigt som solen i sig värmdes och luften stod alldeles stilla. Men det var lite skugga vid den gamla grå ladugårdens västra vägg och där förtärdes den medhavda matsäcken. Ladugården, med spåntak, var timrad i den ända där kossan bodde och försedd med enkla bräder, där foder och annat förvarades.

Det var således rast och Johan Elggren kom knallande, som han brukade och slog sig ner hos oss i gröngräset. Sedan pratades det om gamla tider. Kanske berördes även aktuella händelser, men det var samtalen om dåtiden som etsade sig fast i pojkvaskerns huvud. Det var far och Johan som pratade. Vi

barn lyssnade, samtidigt som vi åt med god aptit, för i likhet med "sjön som sög" (och gav matlust), sög den där mossen musten ur alla, oavsett ålder.

Vilka dagsverken de hade gjort, Johans far, Lars Ludvig Elggren och fars, farfar, Anders Peter Carlsson. De började sina dagar när solen gick upp, fick vi höra och de höll på tills solen gick ner. *Vad gjorde dom sen då?* tänkte pojkvaskern. *Och vad hade de för maskiner?* Inte hade de några maskiner att tala om. Dom hade handredskap: spadar, hackor och spett. Och en ox hade de, i alla fall Anders Peter. Utan den dragaren hade de stått sig slätt. Oxen kunde dra en vagn, en plog, en harv. Ja, han kunde dra det mesta som var dragbart.

Han var stark som en ox och han var bred över axlarna som en lagårdsdörr! Sådan var Johan Elggren, berättade far, när densamme lämnat oss för att sköta sitt. Johan Elggren hade ingen dragare. Han och Gunhild hade en ko och höns. Troligen hade de en gris också någonstans, men jag minns ingen gris. Dom hade nog ett par får också. Deras lilla stuga låg på en ås, några meter över nejden i övrigt och deras åkrar låg också lite högre än mossens nivå.

Johan hade en tvåhjulig vagn - som en stor dragkärra - med skaklar och höhack. Jag glömmer aldrig den synen: Johan var sin egen ox. Han drog den där vagnen som var fullastad med hö, från sin åker, hela vägen till ladugården och Gunhild gick bakom vagnen och sköt på. Allt skedde i slow motion-tempo. Sakta men säkert bärgades skörden under tak.

Det fanns ett hus till på Elggrens tomt: en snickarbod. Johan var nog snickare till yrket, tror jag. Där inne fanns massor av verktyg, alla ordentligt och prydligt placerade enligt metoden var sak på sin plats, alternativt en plats för var sak. Samma ordning och reda var det i stugan, där Gunhild styrde och ställde. Det var på gränsen till pedantiskt prydligt där inne. Gunhild var snäll och välment, som man sa, även mot oss barn. *Ett glas saft och en bulle, skulle det smaka?* Det smakade förträffligt. Även deras tomt, runt husen, var välskött. Gunhild och Johan gillade sitt ställe och vårdade det ömt.

När fick man körkort för häst och vagn? Jag skulle säga: i elva- tolvårsåldern. Förflyttningarna mellan hemmet och Elggrens skedde uteslutande med häst och vagn. Det tog en kvart ungefär och en del av färden skedde faktiskt på allmän väg, Det var en del utförsbackar och uppförsbackar och det var såklart vänstertrafik. Fast det var i själva verket mitt i vägen trafik som gällde. Det var tom vagn på ditvägen och lastad vagn på hemvägen. Vi barn var nog rätt duktiga på att köra häst, trodde vi. Men det var ju så, att det var hästen som var duktig. Brunte var gammal och van och han brydde sig inte så mycket om de barnsliga order han fick, via tömmarna och bletslet, av vaskern på flaket.

Barn reflekterar inte så mycket över hur saker och ting hänger ihop. Elggrens var för oss en utmark, dit vi åkte hästskjuts fram och tillbaka och deltog i arbetet med att hässa hö mitt i högsommaren och skörda havre på

sensommaren. Men nog iakttog vi skillnaderna mellan mossmarken och hemmamarkerna. Där borta var jorden kolsvart och det fanns inga stenmurar mellan åkrarna. Däremot fanns det diken: meterdjupa, svarta diken, spikraka och - som vi tyckte - oändligt långa. Åkertegarna var långa och smala, kanske 100 x 30- 40 meter. Det var ett mjukt underlag att gå på och nästan inga stenar, bara sotsvart jord som gungade lite under fötterna.

När Anders Peter Carlsson och Lars Ludvig Elggren började sina respektive nyodlingar i kärret strax efter artonhundratalets mitt var det vildmark och ingenting annat där borta. När de fullgjort sina verk fanns det ett antal tunnland bördig åkerjord som var värdefullt tillskott för Anders Peter och själva livsvillkoret för Lars Ludvig och hans familj. De lånade lite mark av moder jord under sin livstid, brukade den och lämnade den i arv till nästa generation. Det var Johan Elggren som var nästa generation och far var en generation längre fram, mot den tid då den där marken skulle återgå till naturen och bli något annat än åkrar med gräs och gröda.

Idag kan man kanske ännu se enstaka spår av odlingarna i Mossebokärr. Jag vet inte och behöver inte veta. Men ett vet jag: även om de hundra jordbruksåren bara var en parentes i ett längre perspektiv, så är det som gjordes ett gott exempel på vad arbetslust, framåtanda och beslutsamhet kan skapa. Anders Peter Carlsson och Lars Ludvig Elggren är mina hjältar och deras stöttande kvinnor, Anna Stina och Clara Sofia, är följdriktigt hjältinnor. De gjorde det!

FEJDEN OM MOSSEBO HAGE

Mossebo Hage, markerad med rött (häradsekonomska karta från o. (1880)

När man färdades från vårt Vallsjöbol till Mossebokär (eller för all del, vallade korna) passerades Mossebo Hage, vilket man ville eller ej. Vid den tiden hade vi ingen aning om att det långt tidigare (1860- 70- talet) varit en bitter fejd om den hagen. Det talades aldrig om detta, alternativt: vi lyssnade inte.

Följande text är hämtad från min berättelse "De trätte och processade"
(finns i www.mossebobladet.se)

Vid det laga skiftet i Mossebo, åren 1855- 58, hade åkrarna, ängarna och skogen fördelats mellan åborna. Det fanns då tvivel om att hagen verkligen hörde till Mossebo. De främsta företrädarna för tvivlet fanns i Borgan, Kavelbron och på två bosättningar i själva hagen.

Gustaf Frödings dikt om Jan Ersä och Per Persa (två av verserna):

*De trätte och processade. Ju mera de bedagades,
Om friden prosten mässade. dess mer det stämdes, klagades
Det var som vått på gäss. och tappades och vanns.
Ty vann en gång Jan Ersä, Var domen för Per Persa,
så började Per Persa så vädjade Jan Ersä
en splitter ny process. till närmaste instans.*

Anders Peter Carlsson och de andra Mossebo- ägarna tvistade med två bosättare i kanten av hagen. Följande rubriker (konstruerade som fingerade pressreleaser) ur redan nämnd berättelse, visar vad det handlade om:

Mossebo 1867-05-20

Skiftande åsikter om Mossebo Hages framtid

Pastorn pläderar för den breda vägen

Mossebo 1867-10-16

Komministern på krigsstigen Kräver tio fot till

Mossebo 1867-10-16

Lantmätaren ger upp - nytt försök nästa år

Torparna hotar med stämning

Tingshuset i Hova 1868-05-06

Tvisten om Mossebo hage, ett gammalt groll

50 år gamla protokoll dammas av i Hova

Tingshuset i Hova 1868-05-06

Lomhört vittne vill ändra tidigare uttalande

Tingshuset i Hova 1869-05-04

Kampen om hagen går vidare

Kommer vädjan om "eld
upphör" att hörsammas?

Tingshuset i Hova 1871-09-22

Ombytta roller i målet om Mossebo hage

Mosseboarna tar till storsläggan

Tingshuset i Hova 1872-05-03

Lantmätare Lars Ljunggren - ett tungt vittne

Mossebo hage tillhör hemmansägarna i Mossebo

Mossebo 1877-11-06

Lantmätare Linde avslutar laga skiftet i Mossebo

Mosseboarna har fått vänta i 22 år

Vid årsskiftet 1877/1878 var allt klart. Mosseboarna kunde räkna in ytterligare ett antal tunnland mark till sina respektive hemman. En fä- gata av 30 fots bredd var undantagen genom hagen, till fromma för hemmansägarna i Vallsjöbol, Rosendalen och Kavelbron och allt torde ha varit frid och fröjd.

Det vill säga: i Lilla Borgan fröjdades man nog måttligt.

Personligen känner jag visst medlidande med Jan P. Persson och Erik Pettersson och deras kamp mot de relativt mera välbeställda hemmansägarna i Mossebo. Det skulle varit rättvist att torparna fått behålla den mark de odlat upp i kanten av hagen. Kanske var det i själva verket mindre än ett ynka tunnland man stred om. Mosseboarna hade sannolikt överlevt, denna plätt förutan.

Tiden gick. Det blev år 1890 och det mesta av gammalt groll var väl glömt. Anders Peter Carlsson sålde ett stycke hagmark till Simon Finnborg, som var son till en av målsägarna i den långa fejden. Denne kunde därmed bygga ett nytt hus på sin tomt. Fred var förhoppningsvis slutet familjerna emellan. Simon Finnborg var målarmästare. Här ses han tillsammans med sina gesäller:

Därmed är avsnittet *Fejden om Mossebo hage* avslutat.

Det har blivit rätt häftiga hopp i tiden här. Senast vi tittade på husförhören var det i alla fall runt år 1880 både i Mossebo och Mossebokärr. Återstår nu att se om det hände något uppseendeväckande fram emot sekelskiftet.

Anna Stinas och Anders Peters döttrar gav sig iväg till Hova socken, Augusta och Alma Maria, för att stanna där, medan Anna Lovisa så småningom kom tillbaka. Anna Lovisa och Alma Maria drabbades båda av lungsot och avled tidigt. Augusta däremot levde hej vilt vidare i Åsterud och Struppkärr.

Det finns en förbryllande uppgift om farfar Carl (husförhöret här ovanför). Det står att han utvandrade till Amerika i mars månad 1889 och kom tillbaka i

november samma år. Jag har aldrig hört talas om någon sådan resa. Det kan möjligen vara så att tjuugoaringen tog ut flyttningsbetyg på våren, men ångrade sig och annullerade detta (flyttningsbetyg) samma höst. Det var i alla fall han som ett par decennier senare tog över gården i Mossebo.

Elggrens familj var färdigbildad år 1880, då sonen Johan Manfred föddes. Det var han som så småningom tog över stället. Döttrar och söner flyttade sin väg, företrädesvis till Närke. Fast äldsta barnet, dottern Klara Lovisa flyttade till Barrud - i hemsöcknen - och blev knekten Söders hustru.

1	Karl Ludvig Elggen	28 1/2	1880	1/2
2	Anders Peter Carlsson	26 1/2	1880	1/2
3	Lars Ludvig Elggen	21 1/2	1880	1/2
4	Clara Sofia Carlsson	17 1/2	1880	1/2
5	Johan Manfred Elggen	15 1/2	1880	1/2
6	Clara Lovisa Elggen	14 1/2	1880	1/2
7	Clara Sofia Carlsson	14 1/2	1880	1/2
8	Clara Lovisa Elggen	13 1/2	1880	1/2
9	Johan Manfred Elggen	12 1/2	1880	1/2
10	Clara Sofia Carlsson	12 1/2	1880	1/2
11	Clara Lovisa Elggen	11 1/2	1880	1/2
12	Johan Manfred Elggen	11 1/2	1880	1/2
13	Clara Sofia Carlsson	10 1/2	1880	1/2
14	Clara Lovisa Elggen	10 1/2	1880	1/2
15	Johan Manfred Elggen	9 1/2	1880	1/2
16	Clara Sofia Carlsson	9 1/2	1880	1/2
17	Clara Lovisa Elggen	8 1/2	1880	1/2
18	Johan Manfred Elggen	8 1/2	1880	1/2
19	Clara Sofia Carlsson	7 1/2	1880	1/2
20	Clara Lovisa Elggen	7 1/2	1880	1/2
21	Johan Manfred Elggen	6 1/2	1880	1/2
22	Clara Sofia Carlsson	6 1/2	1880	1/2
23	Clara Lovisa Elggen	5 1/2	1880	1/2
24	Johan Manfred Elggen	5 1/2	1880	1/2
25	Clara Sofia Carlsson	4 1/2	1880	1/2
26	Clara Lovisa Elggen	4 1/2	1880	1/2
27	Johan Manfred Elggen	3 1/2	1880	1/2
28	Clara Sofia Carlsson	3 1/2	1880	1/2
29	Clara Lovisa Elggen	2 1/2	1880	1/2
30	Johan Manfred Elggen	2 1/2	1880	1/2
31	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
32	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
33	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
34	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
35	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
36	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
37	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
38	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
39	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
40	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
41	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
42	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
43	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
44	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
45	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
46	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
47	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2
48	Johan Manfred Elggen	1 1/2	1880	1/2
49	Clara Sofia Carlsson	1 1/2	1880	1/2
50	Clara Lovisa Elggen	1 1/2	1880	1/2

AVLIDNA I MOSSEBO OCH MOSSEBOBKÄRR

Anders Peter Carlsson 28 mars år 1902:

28/3	Anders Peter Carlsson, hemmansägaren,	31 1/2
	Mossebo	

Det råkar vara idag för 118 år sedan.

Lars Ludvig Elggen 22 november 1915:

22/11	Lars Ludvig Elggen, lägsinnehavaren,	33 1/2
	Mossebo	

Clara Sofia Carlsdotter 23 oktober 1917:

23/10	Clara Sofia Elggen, född Carlsdotter	36 1/2
	lägsinnehavaren, Mossebo	

Anna Stina Jansdotter 3 februari 1930:

Feb. 3	Anna Stina Carlsson f. Jansdotter, arsbetygsägande från	41 1/2
	Mossebo	

Anders Peter Carlsson är FFF (farfars, far) och Clara Sofia Carlsdotter är FFFs (farfars, fars, syster). Namnen stavas något annorlunda (som k i stället för c) här och var, men det gör ingen skillnad.

28 mars 2020 / Alf

FÖRÄLDRARNA TILL

CARL – MARIA – LARS – STINA KAJSA – MAGNUS –
JOHANNES – ERIC – HANS – CATHRINA – LOVISA – JOHANNES (II) – ANDERS:

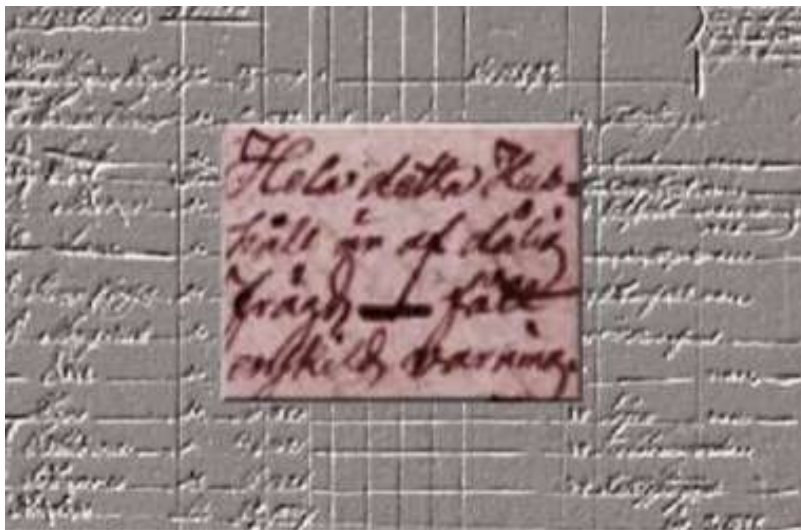
Magnus Carlsson, f. 1779 i Mossebo & Maria Svensdotter, f. 1783 i Sörgården.

Magnus Carlsson från Mossebo blev år 1804 dräng i Sörgården, Östergårds rote, hos Lars Larsson och Maria Stina Eliedotter. Där på Sörgården, nära Skagersholm, bodde också Sven Hansson och Cathrina Hansdotter och de hade en dotter som hette Maria. De hade flera döttrar (även söner) men det var Maria som fångade Magnus intresse. Hon var fyra år yngre än han och de blev formellt ett par den 30 mars år 1806. Deras första barn föddes den 12 juni samma år. År 1807 flyttade Magnus och Maria till Eriksbacken och där fick de fem barn till. År 1815 flyttade de till Lindhult, i Gate rote och fick resten av sin barn – dussinet fullt till slut.

Magnus kom från Paradisängen till Sörgården och det låter ju nästan som en saga, att i tur och ordning bo på en *Paradisäng* och en *Sörgård*. Fast livet var hård verklighet. Paradis var något som prästen predikade om och Sörgård var en geografisk benämning. Det var ingen sån där idyllisk miljöbild som det blev i framtiden.

LINDHULT 1825 - 1835

Frägd (frejd) angav en persons anseende.
Kyrkans tjänare registrerade befolkningens frägd.

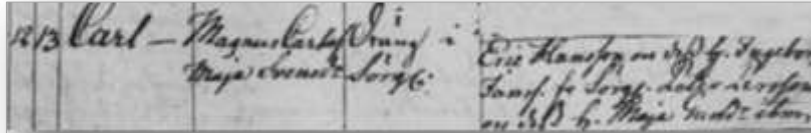
Bearbetad sida i husförhørsboken.

Hela detta hushåll är av dålig frägd - fått enskild varning.

Så skrev prästen i husförhørsboken.

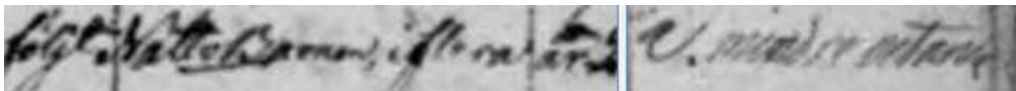
CARL MAGNUSSON FÖDD ÅR 1806 I SÖRGÅRDEN

Han föddes den 12 juni år 1806 och döptes dagen efter. Faddrar var Eric Hansson och hans maka Ingeborg Jansdotter i Sörgården samt Peter Persson och hans hustru Maja Gustafsdotter på samma ställe.

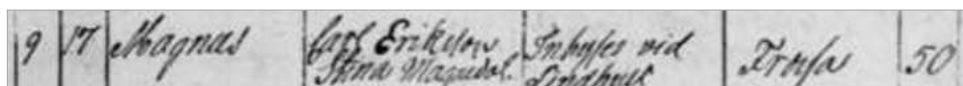
Carl Magnusson (21) flyttade till Ramundeboda socken 1827, oklart till vilket ställe. Han återvände till Finnerödja socken året efter och fick drängplats i Torpstället, hos Lars Henricsson och Greta Olofsdotter (1828- 1829).

Därefter var Carl i Östra Lövåsen (1829-1831), hos Anders Andersson och Maria Jonsdotter. *Följt nattvardsbarnen i flera år och mindre vetande*, har pastorn skrivit i marginalen. Men så mycket vett fanns det ändå i hans skalle, att det gick an att skicka honom till Askersund på nya dräng- uppdrag.

Omdömen i Kyrkboken.

Här får vi stanna upp lite och tänka igenom, vad som har skett och vad som håller på att ske. I Lindhult avled fadern, Magnus Carlsson, den 9 maj 1829. Han hade nyss fyllt femtio år och kallades Inhyeses vid Lindhult. I det läget fick äldste sonen jobb i Östra Lövåsen, på fem minuters gångavstånd från hemmet i Lindhult, där det rådde kaos. Prästen skrev i den officiella boken, att hela hushållet var av dålig frägd och hade fått enskild varning. Men vad hjälpte det att varna några/ några som höll på att drunkna?

Han var äldste sonen. I normalfallet hade det vilat ett tungt ansvar på honom, att träda in i faderns ställe vid dennes frånfället. Men det här var inget normalfall. Carl Magnusson må ha varit stark som oxen men han var helt enkelt lite klen till förståndet och han fick väl försöka att leva sitt drängliv så gott det gick, kan man tro.

Men fanns det inte försörjning för honom närmare än i Askersundstrakten?
Vem bestämde att han skulle ge sig iväg dit? Fråga inte - undra blott!

Jag envisas med att använda de häradsekonomiska kartorna, trots att de ritades många år efter de här aktuella händelserna. Orsaken är att kartorna är så bra. Tänk bort järnvägen och det såg ut ungefär så där (förra sidan). Man ser Östra Lövåsen och Lindhult, ett stycke österut från socknens centrum.

Aspa med omnejd.

Här ser man Stenkullen, i Tiveds rote av Askersunds landsförsamling. Där bodde bland andra Peter Jönsson och Stina Nilsson väster om den lilla sjön Norra Asplången. De var båda i fyrtioårsåldern och hade fem barn. Den nye drängen från Finnerödja hette således Carl Magnusson. Han var 25 år, när han kom till Stenkullen och 27, när han flyttade därifrån.

Det var kort väg mellan Stenkullen (Stenkulla) och Nolhult (Norrhult), som ses på samma karta. Dit flyttade Carl och där hette arbetsgivarna Jan Larsson och Stina Jönsson. Carl var där åren 1833- 35. Familjen i Nolhult var snarlik den i Stenkullen - föräldrar i medelåldern, med sex barn.

Den där sjön - Norra Asplången - ser ju spännande ut. Man undrar om det finns en Södra Asplången också. Min nyfikenheten styr: detta måste kollas.

Här nere ser vi den sjön i hela sin glans, med Olshammar borta i öster på samma karta. Kanske Carl Magnusson rentav kommer till de där trakterna. Osvuret är bäst.

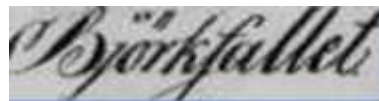
Carl stannade kvar på samma trakt även åren 1835- 36, då i Axelby, hos Olof Andersson och Stina Abrahamsdotter. Därefter kom han till Jan Jansson och Brita Larsdotter i Stora Kampetorp, varifrån han flyttade vidare till Stenkullen, där han redan varit. År 1839 var det dags att dra vidare, den här gången till - -
- ja, det frågar jag mig. Får man gnälla lite?

Ja, det får man. Pastorn har skrivit att Carl flyttade till oläsligt ställe, medan han mycket tydligt skrivit att samme Carl är högst usel i Chatekesen. Ja, ja.

Med Carl Magnusson var det så, att han inte var så intresserad av Luthers katekes. Han hade aldrig förstått sig på den.

Te å kônna utantell ä ente så lätt å ente ä dä lättare å läsa ennatell, ättersôm en ente kan läsa. Hôr va dä nô ijen? En sa ente ta nôet sôm hör te nôen aen å en sa ente slô ihjäl fôlk i onödan å en sa vila en da i vecka, fast så môe vila bler dä ente, när en sa mjölka kora môrron å kväll å däremella setta i kôrka å lôssna på prästen . En sa hedra sin far å si mor, men far min ä dö å begravnen å mor mi, ho har ju sitt å stå i å ja har mitt. Fast va ä mitt? Ja har lô inget sôm ja kan kalla mitt. Dä sôlle lö va mitt förstånd i så fall, men dä ä dä klent mä, ôm ja fattat rätt. Nä, dä ä ännu sôm dä går rônt i skallen på en. En vet varken ut elle in.

Det verkar som att Carl Magnusson jagades runt som en fredlös i socknarna. År 1839 kom han till Askersunds grannsocken Hammar och där tog Anders Jonsson och Johanna Andersdotter hand om drängen från Finnerödja.

Ser ni vad jag ser? Carl kom till Björkfallet och det ligger vid sjön Södra Asplångens södra strand (kartan på förra sidan). Tidigare hade Carl utsikt mot Norra Asplången och nu mot Södra Asplången. Men år 1840 var det dags att flytta igen. På hösten 1840 kom han tillbaka till Askersunds landsförsamlings domäner, närmare bestämt till Läggesta, i roten med samma namn. Arbetsgivarna hette Gustaf Andersson och Britta Stina Jacobsdotter.

Nu är det emellertid ett kruz och alla som kommit i beröring med ett kruz vet att de icke är att leka med. När våran Calle kom tillbaka från Hammar hade han fått en ny identitet, från Carl M. född i Finnerödja socken den 12 juni 1806, till Carl M. född i Udenäs socken den 12 maj 1806.

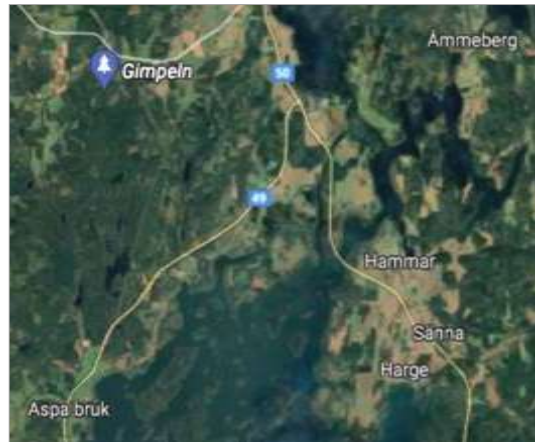
Det syns vara ett olycksfall i prästens folkbokföring. Är det rimligt att det skulle finnas en annan dräng, med samma namn, född i Udenäs socken? Svaret är såklart nej (jag har kollat).

Efter ett år i Läggesta flyttade Carl Magnusson till Gimpeln, i Stora Björstorps rote, år 1841. Där fanns en torpare, Carl Johan Andersson och hans torparhustru samt en änka, Anna Persdotter och en dräng, Peter Nilsson, som var gift med Stina Andersdotter, De hade fyra barn och förlåt mig; men det

vete F-n vem som var dräng till vem. Där i Gimpeln vistades i alla fall Carl Magnusson åren 1841- 42. Här ser vi var Gimpeln ligger (på den moderna google earth kartan):

Idag finns det ett 50 hektar naturreservat i Gimpeln. Det består av orörd gammal gran och tallskog.

År 1842 flyttade Carl Magnusson tillbaka till Finnerödja socken, enligt Askersunds landsförsamlings utflyttningsbok. I Finnerödja sockens inflyttningsbok finns ingen notering. Jag har bläddrat igenom husförhörsboken för den aktuella tiden utan att hitta ett endaste spår av Carl (36).

Den 20 februari år 1842 avled Carls - och hans många syskons - mor, Maja Svendsdotter. Hon hade då befunnit sig nästan tio år i Finnerödja sockens fattigstuga. Det var lungsoten som ändade hennes liv. Hon var 59 år gammal.

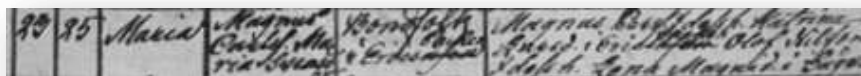
Carl Magnusson är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson).

Han föddes i Sörgården, Finnerödja socken den 12 juni 1806 och försvann på vägen mellan Askersund och Finnerödja på hösten 1842.

2020-04-01/ Alf

MARIA MAGNIDOTTER FÖDD ÅR 1808 I ERIKSBACKEN

Hon föddes den 23 augusti år 1808 och döptes två dagar senare. Faddrar var Magnus Persson och hans maka Katrina Larsdotter i Eriksbacken samt Olof Nilsson och hans hustru Lena Magnidotter i Sågen.

Familjen flyttade till Lindhult, i Gate rote, när Maria var sju år ung (1815). Det var fattiga förhållanden och Maria fick vara piga i hemmet tills hon fyllde tjugo. Då (1828) vandrade hon förbi *Torget*, uppför *Käringstreta*, ner för *Gubbelätta*, förbi *Eriksåsen* och *Kavelbron* och kom till *Vallsjöbol*, där Eric Jansson och Maja Greta Andersdotter huserade. Maria stannade där i två år.

I Vallsjöbol- familjen fanns det en femårig dotter (1828) som hette Maja Greta, som sin mor. Hon kom i sinom tid att gifta sig med Marias kusin, Carl Carlsson d. y. i Mossebo.

Bengtsgård, i Paradis rote. Kunde det vara något? Ja, det kunde det vara. Maria flyttade dit år 1830 och stannade där i hela fem år. Änkan (sedan 1826,

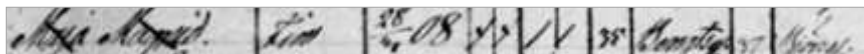
efter Jacob Olofsson) Stina Andersdotter var hennes arbetsgivare. Två söner ingick i hushållet: Andreas (född 1805) och Lars (född 1807). Skulle inte någon av dem vara ett gott parti för Maria? Kanske inte. *Lars hade nedsatt hörsel*, står det i boken.

Maria (27) drog vidare till Skagersholm, där hon stannade i två år. Varje gång man ser en ung dam eller en ung man flytta från en enkelt hemman, till det storstiliga Skagersholm, känner man med vilken bävan de måtte ha närmat sig sin nya plats. Det vimlade ju av pigor och drängar, så ensam behövde ingen känna sig. Men nog måste det ha varit med extra ödmjukhet, de knackade på i Skagersholm. Ja, på köksdörren såklart. Pigor gick alltid köksvägen. Fattas bara annat.

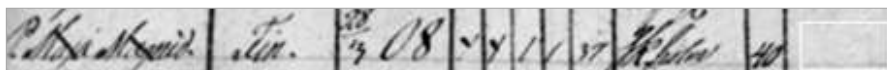
Fin fasad. Skagersholm, i Finnerödja socken.

Det är plats för lite gnäll igen: Maja (Maria) Magnidotter har fått sin identitet ändrad. Hon var född den 23/8 1808. Här, när hon befinner sig i Skagersholm, är hon (felaktigt) född 28/3 1808.

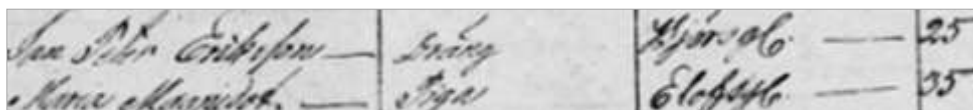

Maria hade redan varit några år i Bengtsgård, uti Paradis rote. År 1837 kom hon tillbaka till *Myran*, den här gången till Björsgård. Hennes arbetsgivare hette Johannes Magnusson och Sara Andersdotter. Frågan är nu: hur länge stannade Maria i Björsgård och vart tog hon vägen?

Vi ser att hon flyttade år 1840 men rutan "varthän" är lika tom som sakristian, medan prästen stod i predikstolen.

Här krävs lite kreativitet: Kanske Maria gifte sig något av de närmaste åren? Lysnings- och vigselboken blir studerad.

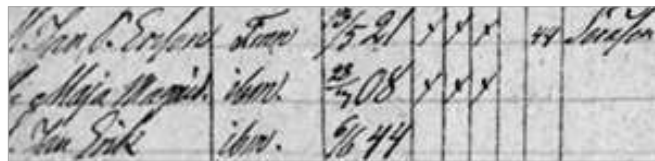
Gifta: Jan Peter och Maria.

Den tanken var inte dum alls. År 1843, den 29 december, gifte sig Maria Magnidotter med Jan Peter Eriksson, en dräng i Björsgård. Vid den tiden var

hon själv skriven i Elofsgården och bröllopsdatumet skvallrar om att det troligen var ett barn på gång. Jan Peter Eriksson var barnfödd i Kyrkhävdén. Detta med eventuellt barn får anstå ett stycke, eftersom ytterligare tjänst ska påföras Marias CV efter hennes uttag från Skagersholm. Det visar sig att Maria flyttade till Kyrkhävdén år 1840. Hennes arbetsgivare: Johannes Andersson och Christina Vilhelmina Almgren (tror jag det står). Därifrån flyttade Maria (år 1842) till Johannes Jansson och Stina Jacobsdotter i Elofsgården. De hade sju hemmavarande barn i åldern 19 - 4, så nog var det många att betjäna för pigan Maria.

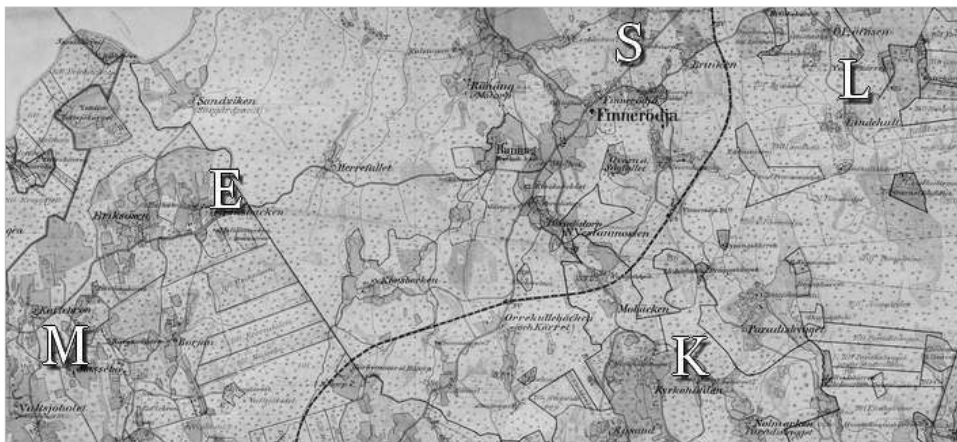
Marias och Lars Peters son föddes den 6 juni år 1844. Han fick heta Jan Erik och den lilla familjen var inhyst i Paradismyr, senare i Kyrkhävdén. Men att vara inhyst ger inget bröd. Var ska de få sin försörjning? Det får vi försöka att lista ut härnäst.

Här är de alla tre i Kyrkhävdén år 1844:

Men vad nu då? Var Jan Peter inte tillräckligt ung som han var? Här har pastorn skrivit honom som född 13/5 1821. Inte en siffra rätt. Ska bli intressant att se hur gammal han är nästa gång vi träffas.

Sammanfattning: Magnus Carlsson från Mossebo blev dräng i Sörgården, nära Skagersholm. Där bodde Maria Svensdotter med mor och far och två yngre bröder. Magnus och Maria blev ett par och flyttade till Eriksbacken och vidare till Lindhult. Maria Magnidotter föddes i Eriksbacken. På sin pigsväng kom hon för andra gången till Myra och fann en ung man att gifta sig med. I detta skede (1844), när det var generationsskifte på den svenska kungatronen *) befann sig den lilla familjen inhyst i Kyrkhävdén.

M: Mossebo. E: Eriksbacken. S (borde ligga lite ovanförkartan): Sörgården. K: Kyrkhävdén. L: Lindhult

*) Oscar I tillträdde, efter att Karl XIV Johan avlidit.

I den stora världen: Kunglig ryttarstaty invigs i Stockholm.

Prästen har insett sitt eller företrädarens misstag och gett Jan Peter Eriksson hans rätta födelsetid. Maja Magnidotter, med make och numera två barn, har flyttat till Skogelund (kartan här nere).

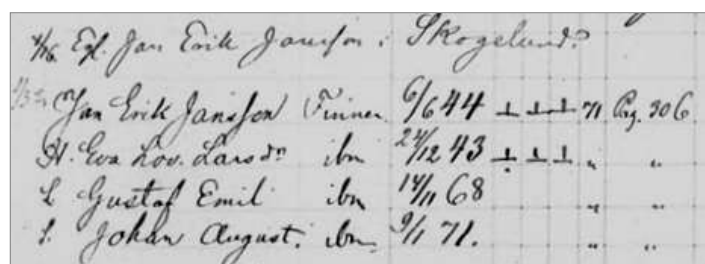
Husförhörssidan (här nere) sträcker sig över en tjuugoårsperiod (1845- 65), så det hinner hända mycket. Sonen Anders Gustaf föddes år 1846. Tjugo år senare bor familjen ännu kvar i Skogelund (S) och när sönerna vuxit upp till runt tjuugoåringar, tar man till sig ett så kallat barnhusbarn från Stockholm. Elvira Cornelia Ringquist (9) kom till familjen år 1863.

Jan Peter Eriksson avled i januari 1865 i en ålder av 46 år. Dödsorsak: lungсот.

Skogelund var en s. k. förpantning (från Kyrkhävdan) och omfattade 5 tunnland, 13 kappland. Det var den marken som gav det dagliga brödet. Sonen Anders Gustaf Jansson (19) avled på hösten 1865. Dödsorsak: Gastrisk feber.

Sonen Jan Erik Jansson gifte sig år 1867 med Eva Lovisa Larsdotter och bodde kvar i Skogelund. De fick två barn: Gustaf Emil (1868) och Johan August (1871). Familjen flyttade (hör och häpna) till Mossebo år 1871.

Eva Lovisa Larsdotter var född på julafton 1843 i Korterud.

Vistelsen i Mossebo varade i två år. Därefter bar det iväg till Lövön, i Paradis rote. Vill man nödvändigtvis veta var Lövön är beläget (kartan på föregående sida), så ligger det stället strax till höger om själva kartan. ☺

Maria (Maja) Magnidotter flyttade aldrig med till Mossebo. Hon bodde kvar i Skogelund och anslöt sig till sonens familj i Lövön år 1873. Hon avled där den 23 maj år 1884 i en ålder av sjuttiofem år.

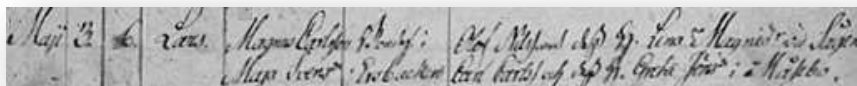
Maria (Maja) Magnidotter är FFFFBd (farfars, farfars, brorsdotter).

Hon tillbringade hela sitt liv i Finnerödja socken.

2020-04-03/ Alf

LARS MAGNUSSON FÖDD ÅR 1810 I ERIKSBACKEN

Han föddes den 3 maj år 1810 i Eriksbacken och döptes tre dagar senare. Faddrar var Olof Nilsson i Sågen och hans maka Lena Magnidotter samt hans farbror, Carl Carlsson och faster, Anna Greta Jönsdotter, i Mossebo.

Den här gången vill jag presentera en person som föddes samma år som Lars Magnusson. Det skilde två månader. Den 1 mars (möjligen en vecka tidigare) år 1810 föddes ingen mindre än Frédéric Chopin, i en liten by utanför den polska huvudstaden Warszawa. Byn heter Zelazowa Wola.

Eftersom Falstaff Fakir förekommer som gästskribent i denna följetong vill jag påminna om dennes uttalande: *Nordpolen till Nordpolackerna!*

Det bör observeras att Frédéric och Lars inte hade något annat gemensamt än födelsetiden, våren 1810. Frédéric var son till franska föräldrar som vistades i Polen. Lars var son till Finnerödja- föräldrar, från Mossebo och Sörgården, som vistades i Eriksbacken. Frédéric's farsa var informator i en adelsfamilj, medan Lars far var på väg i Gubbelätta eller Käringstreta, båda nerförsbackar från och uppförsbackar till hemmet i Eriksbacken.

Anno 1827 blev unge Lars (17) konfirmerad, trots att han hade *svag kunskap, efter två års undervisning*, som prästen skrev i boken.

Den unge Frédéric var ett underbarn. Om Luthers katekes behövde han troligen inte bekymra sig. Det var ju musiken som gjorde unge Frédéric berömd. Han var en stjärna redan i tioårsåldern.

Lars Magnussons första drängplats syns ha varit i Granästorp, följt av Posseborgan, åren 1829- 1831, vilket dock inte går att läsa ut i husförhørsboken. Däremot finns han registrerad som dräng i Brinka, åren 1831- 33, hos Jan Pettersson och Cathrina Nilsson.

Lars Magnusson bar sig dumt åt och fick plikta. Det fick även sonen i Brinka, Jan Petter Pettersson.

Det framgår inte om de slogs med varandra eller (troligen) var i delo med främmande folk. Lars var i alla fall 23 år och sonen 19 vid tillfället. Tänk om det var någon ung tös de slogs om! I så fall gick nog Lars segrande ur den striden, för han gifte sig i december månad det året (1833).

Han var tjugotre år. Hon var tjugonio. Han var dräng i Brinka och hon var piga på samma ställe. Han var uppvuxen i Lindhult och hon i Paradisängen. Hennes föräldrar hette Sven Jansson och Cathrina Ersdotter. Vad hade de nygifta för framtidsplaner? Medan jag bläddrar i arkiven, kan vi väl lyssna på ett stycke av Chopin. Det presenteras som *Spring Waltz - Love Dream*, vilket torde betyda Vårvals - kärleksdröm:

<https://youtu.be/fitvuYc9VRw>

Förslag: Gör som jag. Låt spelningen pågå, medan jag skriver och du läser.

Tänk bort järnvägen och se B: Brinken (Brinka). L: Lindhult.

Cathrina (numera stavad Katrina) Svensdotter hade flyttat från Brinka till Ranängen det året (1833) och där föddes dottern Maria Stina i mars månad 1834. Var befinner sig maken? I Ranängen är han inte. Men han är inte så långt borta. De kan nog nästan ropa till varandra, eftersom Lars flyttade till Sörgården (Skagersholm) - och blev dräng hos Gustaf Pehrsson och Anna Svensdotter, samtidigt som Katrina flyttade till Ranängen.

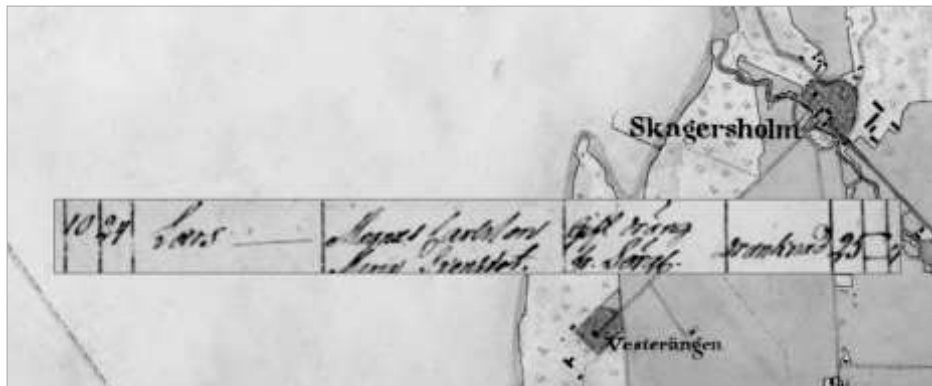

Sörgården (ovanför denna text). Sjön Skagern kan anas till vänster.

Ett nytt musikstycke. Det skrevs (ungefär) i de år vi befinner oss.

Ur pianosonat nr 2 i B-moll, Op. 35: <https://youtu.be/y0mAbw-niI8> av Frédéric Chopin.

(Rekommendationen från förra stycket gäller även här).

Den 8 maj år 1835: Lars Magnusson (25) drunknade. Han efterlämnade hustrun, Katrina Svensdotter och dottern Maria Stina, moder, många syskon och ännu fler kusiner.

Frédéric Chopins sonat, där den s. k. begravningsmarschen ingår, komponerades åren 1837-1839 och publicerades 1840.

Chopin

Den polske kompositören, pianisten och pedagogen Frédéric Chopin blev inte heller så gammal. Han avled i Paris år 1849, blott 39 år fyllda.

Finns det anledning att spekulera om Lars Magnussons frånfälle? Nej, inte för mig. Han drunknade - sannolikt var det i sjön Skagern - punkt.

Katrina Svensdotter och hennes dotter Maja Stina stannade i Ranängen, Östergårds rote, till år 1841. Därefter flyttade de till Trehörningen i Gate rote. Där tjänade Katrina piga hos änkan (efter Jan Eriksson) Rebäcka Jansdotter och hennes fem barn, av vilka tre ännu bodde kvar i hemmet. Mor och barn blev därefter boende i Trehörningen många år. Katrina Svensdotter flyttade till Fattigstugan på sjuttio- talet. Hon avled där år 1883, på självaste juldagen.

Maja Stina Larsdotter fick en egen dotter - Emma Carlsdotter, i augusti månad år 1855. Varför kallades barnet Carlsdotter (senare Karlsdotter)? Vet ej. Maja Stina befann sig åren 1852- 55 hos komministern och folkbokföraren själv, komminister Olof Söderlund. Det ser ut som att hon fick sparken som piga i Kavelbron, när det stod klart att hon var havande.

Det fanns många karlar på den trakten och ingen är mera misstänkt än någon annan. ☺ Därefter bodde Maja Stina - Katrinas och Lars dotter - kvar i Trehörningen så länge hon levde, närmare bestämt till april månad 1903.

Den här berättelsen har handlat om Lars Magnusson, hans maka och dotter.

Lars Magnusson är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson).

Han föddes i Eriksåsen år 1810 och han levde ett kort liv.

Frédéric Chopin är min favorit bland kompositörer.

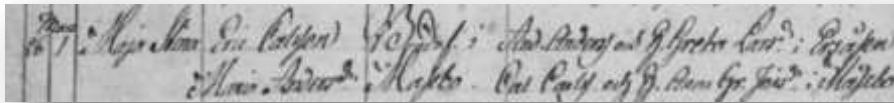
2020-04-04/ Alf

För mig får gärna den här delen också ackompanjeras av Frédéric Chopins musik. Klicka här om du samtycker till den idén.

<https://youtu.be/Jn09UdSb3aA>

STINA CAJSA MAGNIDOTTER FÖDD ÅR 1812 I ERIKSBACKEN

Hon föddes den 4 mars år 1812 och döptes två dagar därefter. Faddrar var Anders Andersson i Eriksåsen och hans maka Greta Larsdotter samt farbror Carl Carlsson och faster Anna Greta Jönsdotter i Mossebo.

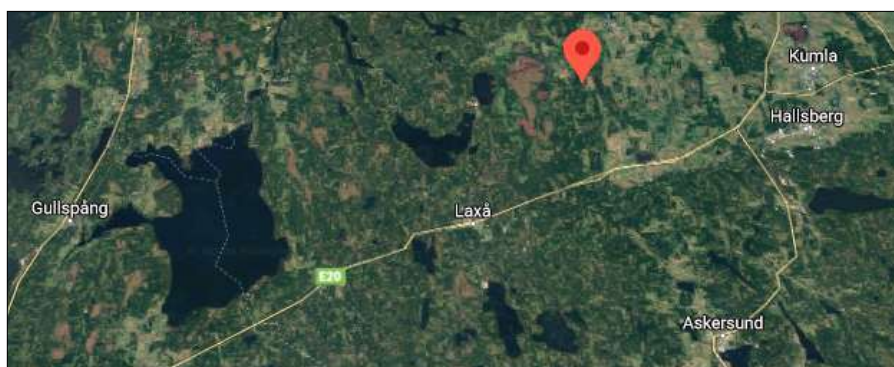
På våren år 1829, då Stina Cajsa nyligen fyllt sjutton, avled fadern Magnus Carlsson. Det var i den vevan - möjligen ett halvår senare - som Stina Cajsa fick sin första tjänst som piga. Hon tillbringade två år i Östra Herrefallet, hos de till åren komna Anders Andersson och Britta Greta Nilsson samt deras son Anders (27).

Stina Cajsa Magnidotter (19) begav sig ut på en turné till Närke år 1831. Första stoppet var i Kräcklinge (Kräcklinge) socken. Två personer flyttade samtidigt från Finnerödja till Kräcklinge: änkemannen Anders Andersson och Stina Cajsa Magnidotter. Stina Cajsa kom till Nils Jansson och Maja Stina Ersdotter på Västergården i Luggawi på hösten år 1831. Hon flyttade vidare till Torps rote innan året var till ända.

På en gård som hette Göthabro bodde det en Finnerödja- bo som hette Erik Andersson och han var son till änkemannen Anders Andersson, han som tog med sig Stina Cajsa till Kräcklinge. Vår tös i Närke flyttade dit och stannade två år. Sedan bar det iväg till Hackvads socken. *Ack, hur det känns, må ni tro, att i Hackvad få tjäna och bo!* (Förlåt mig). Stina Cajsa stannade ett år (1833-34) hos Peter Olsson, Anna Persdotter och två barn, som hette Anna Lovisa och Maja Sophia, plus Peters pappa, änkemannen Olof Larsson (67).

Hackvad - väster om Kumla och Hallsberg. Kräcklinge: norr om Hackvad.

Tångeråsa. Ett stycke västerut från Hackvad.

Nästa socken att vara i: Tångeråsa. Stina Cajsa kom dit på hösten 1834. Trettioåriga skogvaktaren Peter Carlsson hade en hustru, Maria Nilsdotter (från Hova, med en egen liten dotter) och ett gemensamt barn på G. Dessa var vår pigas arbetsgivare det året.

Stina Cajsa hade tjänat piga i tre närkingska socknar de senaste fyra åren. När hon nu var 23 år var det stadsliv på gång. Örebro hade 4000 invånare vid den här tiden. Ska bli intressant att se vem/ vilka hon är på väg till (1835).

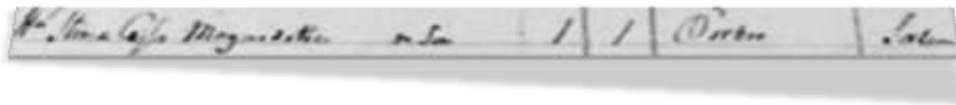
Det centrala Örebro vid seklets början (Wiblingen atlas).

Tomt nummer 54 på Söder i Örebro. Där bodde den här familjen. *Transp. Gewaldiger* tituleras herrn i huset och det bör betyda att han var polis, kanske ridande, fast troligen inte. ☺ Det är tydligt att familjen bott i Solna en gång i tiden.

Nr	År	År och D.	Orten
54			
1	77	2	Mölg
2	75		
3	10	12	Salva
4	12	7	Åmo

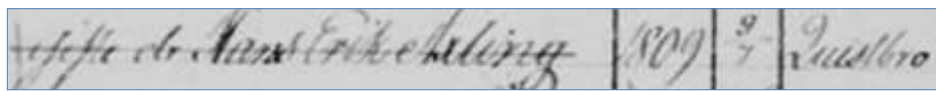
Sonen C. J. har bytt efternamn till Wångzell och är sadelmakaregesäll.

Efter ett och ett halvt år i Örebro flyttade Stina Cajsa tillbaka till Tångeråsa på våren 1837. Vad kan det ha varit som lockade henne åter?

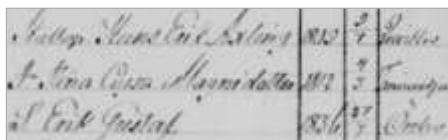

Står det inte Stina Cajsa Magnidotter *m son* där? Jo, det står så. Hur har det gått till? Sannolikt på det vanliga sättet. Moderns och sonens adress i Tångeråsa socken blev: *Salem, på Stickninge ägor*, hos en familj Ersson.

Vår piga passade således på att få ett gossebarn - Erik Gustaf - medan hon var i geweldigerns hushåll. Men borde inte sonen ha en far? (Eftersökning sker). Kanske att en rasker dräng ifrån Kvistbro skulle passa?

Vi är kvar i Tångeråsa socken och beger oss till Myrhult i Bergs rote. Här har vi vår familj i Myrhult. Hans Erik Axling och Stina Cajsa gifte sig faktiskt i maj månad 1836, så allt är frid och fröjd i det avseendet.

Familjen flyttade vidare till Blomsterhult i samma rote (Berg) år 1838. Det blev tillökning i familjen år 1839. Lillebror fick heta Pehr Johan.

Det var ett väldigt flyttande. Men nu (från år 1839) verkar det som att familjen fick ett något mera stadigvarande ställe att vistas på: Haggården i Torps rote. Men inte så värst varaktigt ändå: år 1841 flyttade familjen till Trystorp och sonen Carl August föddes samma år.

Numera ligger både Tångeråsa och Trystorp i Lekebergs kommun. Följande information och bilder är hämtade från kommunens egen sida:

Under flera hundra år var Tångeråsa i princip synonymt med Trystorp. Fram till 1900-talets början var Trystorp den ende markägaren i socknen. Trystorps gård är det närmaste en gammal feodal slottskultur man kan se i Lekeberg.

Huvudbyggnaden och mejeriet.

T v: Det supersnygga sädesmagasinet i Trystorp. T h: Den moderna kartan.

Familjen flyttade från Trystorp till Tysktorp i samma (Torps) rote år 1844.

Börjar möjligen familjen att bli fulltalig? Här är två små som vi inte känner tidigare: Christina Mahilda föddes år 1843 och Anders Fredrik år 1846. Det blev faktiskt en son till år 1849. Han fick heta Lars Aron, men han fick bara vara i livet (knappt) två år. Sorgligt men sant!

Tr	nr. af h.	Orten	År	År
Trystorp	60	F. Gustaf	1843	
	61	M. Magnidotter	1846	
	62	L. Erik Gustaf	1849	1850
	63	L. Erik Johan	1851	
	64	L. Carl August	1852	
	65	L. Christina Mahilda	1843	
	66	L. Anders Aron	1846	

L. Erik Gustaf	34	27	7	Quitter
M. Magnidotter	12	8	3	Quitter
L. Erik Johan	39	1	7	Quitter
L. Carl August	41	18	2	Quitter
L. Christina Mahilda	43	17	5	.
L. Anders Fredrik	46	16	6	.
L. Lars Aron	53	11	1	.

Dottern Carolina Sophia föddes år 1852. Torparen Axling och hans magnifika hustru Stina Cajsa ser ut att ha det bra där. Man skulle vilja se hur det såg ut. Var det nån ordning på torpet måntro? Det var det nog, tror jag. År 1855 bodde alla barnen kvar i hemmet och familjen syns ha funnit sig väl till rätta.

Det rullade på. Barnen blev vuxna och flyttade till nya ställen och nya socknar. Någon kom åter och flyttade igen. Föräldrarna var kvar till 1879. Det blev uppbrott för Stina Cajsa Magnidotter och Hans Erik Axling år 1879.

Familjen flyttade från Tysktorp till Fridhem i Smebacka rote, uti samma socken, år 1879. Hans Erik Axling avled där på våren 1886 och Stina Cajsa bodde kvar på samma ställe till den 25 januari 1892, då även hon lämnade jordelivet.

Stina Cajsa Magnidotter föddes i Eriksbacken, Vallsjö rote år 1812. Hon tillbringade större delen av sitt liv i Närke (främst i Tångeråsa socken).

Stina Cajsa är FFFFBd (farfars, farfars, brorsdotter).

Frédéric Chopin är fortfarande min favoritkompositör.

2020-04-05 / Alf

MAGNUS MAGNUSSON FÖDD ÅR 1814 I ERIKSBACKEN

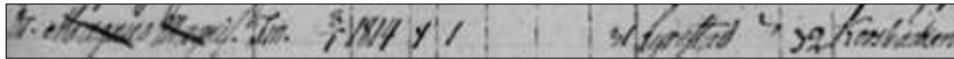
Han föddes den 8 januari 1814 och döptes fem dagar därefter. Faddrar var barnets morbror, Lars Svensson i Sörgården och hans maka Maria Ericsson (moster). Redan när Magnus var elva år ung (år 1825) fick han lämna hemmet. Han flyttades till Östra Herrefallet, troligen för att avlasta hemmet, eftersom han flyttades tillbaka till Lindhult efter två år.

L. Magnus	Magnus	Magnus	Maria
L. Erik Gustaf	Maria	Maria	Maria
L. Erik Johan	Maria	Maria	Maria
L. Carl August	Maria	Maria	Maria
L. Christina Mahilda	Maria	Maria	Maria
L. Anders Fredrik	Maria	Maria	Maria
L. Lars Aron	Maria	Maria	Maria

Magnus Magnusson gav sig iväg hemifrån på riktigt år 1830. Målet var Lyrestad. Så nu är vi där igen: många kyrkböcker i den församlingen försvann vid en eldsvåda i slutet av artonhundratalet och att flytta till Lyrestad var ingen bra idé, om man vill bli återfunnen nästan tvåhundra år senare. Vad vi vet sedan tidigare är att Magnus farbror, Johannes Carlsson, befann sig i den socknen vid den tiden (omkring 1830). Var det i Böckersboda han bodde? Ja, det var i Västra Böckersboda. Så får vi kolla där, i de fragmentariska kyrkböckerna, om det finns någon brorsson i de trakterna.

Det kom inte fram några fakta men det visar sig att Magnus kom tillbaka till Finnerödja redan efter ett år (1831). Därefter tjänade han dräng i Torpstället - Gate rote - det närmaste året, hos Lars Henricsson och Greta Olofsdotter. Magnus storebror var på samma ställe några år tidigare.

Magnus Magnusson hade redan rört på sig rätt mycket, trots att han bara var arton år. Nästa ställe blev Korsbäcken, i Vallsjö rote.

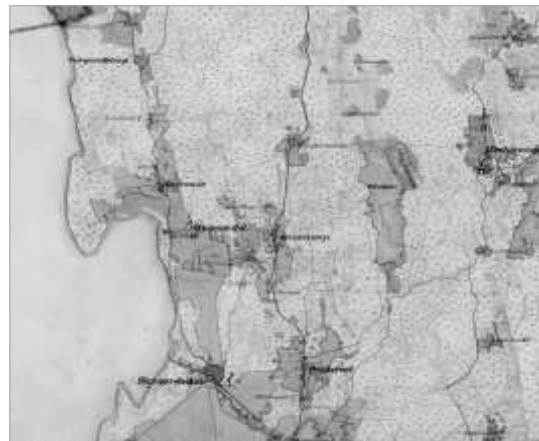
Fast där slant nog pastor Frigell med pennan. Magnus står icke att finna i Korsbäcken. I det här bestyret finns inga genvägar, så det blir att rätta till glasögonen och leka detektiv en stund.

Kanske var Magnus Magnusson ett år i Korsbäcken eller kanske inte. År 1833 begav han sig i alla fall av till Hova socken, till Åsterud närmare bestämt. Erik Eriksson och Maria Andersdotter hette arbetsgivarna.

Magnus Magnusson återvände till Finnerödja socken på hösten 1834 och blev dräng hos Lars Svensson och Maria Ericsson i Sörgården, nära Skagersholm. Han kom nu till morbror Lars och (ingifta) moster Maria (de var hans faddrar) och han hade jämnåriga kusiner där på gården och inte nog med det: han hade sin äldre bror, Lars Magnusson, hos grannarna Gustaf Pehrsson och Anna Svensdotter.

Vi vet sedan tidigare att Lars Magnusson, dåmera dräng i Sörgården, så tragiskt drunknade på våren 1835. Vad jag inte visste, när jag skrev och vad ni inte visste, när ni läste (om ni läste), var att Magnus avlidit några månader tidigare, på samma stället, av nervfeber. Närboende grannen, Cajsa Jonsdotter, Hans Ericssons maka, avled samma dag av samma sjukdom. Det var inget nådigt halvår i Sörgården, vintern och våren det året!

Torpstället, uppe till höger och Skagersholmstrakten, nere till vänster.

Så snöpligt. Vad tomt det känns! En livsresa ska inte ta slut när någon just blivit myndig. Det är i de åren livet ska börja på riktigt.

A photograph of a handwritten church record. The top row shows the name 'Magnus Magnusson' and the date '1820-01-12'. The bottom row shows the names of the parents, 'Magnus Magnusson' and 'Anna Magnusdotter', and the date '1820-01-12'.

Magnus Magnusson kom ur fattiga, på gränsen till nödställdhetsförhållanden. Han skickades bort i två år strax före tonåren. När han var femton år avled hans far. När han var sexton år var hans barndom över och han fick försöka stå på egna ben. När han avled hade han tjänat dräng i tre socknar, under fyra- fem år, oavlönad drängtjänst i hemmet oräknad. Det var hans livsgärning. Lite fint ändå att han fick dö hos sina faddrar. En cirkel var sluten.

Magnus Magnusson är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson).

2020-04-06 / Alf

HANS MAGNUSSON FÖDD ÅR 1820 I LINDHULT

A photograph of a handwritten church record. The name 'Hans Magnusson' is written in large letters, followed by the date '1820-01-12'.

A photograph of a handwritten church record. The name 'Hans Magnusson' is written in large letters, followed by the date '1820-01-12' and the names of the parents, 'Magnus Magnusson' and 'Anna Magnusdotter'.

Pastor Per Sjogerström var kommen från Sjogerstads socken (mellan Skultorp och Borgunda). Nu var han i femtioårsåldern och hade tillbringat tio år som komminister i Finnerödja socken, med Kavelbron som sitt och familjens eget ställe att vara på.

Som barn på 1940- talet, boende fem minuter från Kavelbron, sprang man ut och in där och hade ingen aning om vad Kavelbron varit en gång i tiden. För oss barn var det ett ställe, där Frans och Anna med alla sina barn bodde. När jag nu tänker tillbaka, är det lätt att se bilden av pastorn sittande vid sitt stiliga skrivbord i det stora rummet med de små fönstren. Den lön, som senare sades vara Nordens största, fanns såklart redan då, liksom den stora trädgården med fruktträd av alla de slag. Osökt tänker jag: pastoral idyll.

Det hade blivit fel i kyrkboken. Gossen Hans i Lindhult hade blivit skriven som född i oktober 1820. Nu rättade pastorn till det där, men bläckskrift var inte så nådigt att handskas med. Det blev lite kladdigt, vilket bilden här uppe visar.

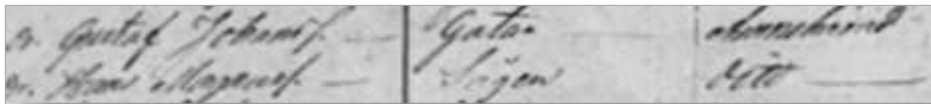
Men det här ska inte handla om pastorn. Huvudpersonen i detta avsnitt heter Hans Magnusson. Han föddes den 12 januari 1820 och blev döpt tre dagar

senare. Faddrar var Jan Pehrsson i Brinken och hans maka Cathrina Nilsdotter samt morbror Lars Svensson och moster, Maja Ersdotter, i Sörgården. När Hans var fjorton år (1834) flyttade(s) han till det ställe i Gate rote som kallades *Qvarnen med Sågen*. Sågaren själv hette Johannes Andersson och sågarens hustru, Maria Andersdotter. Tre barn, i åldern 22 - 6 år, var också skrivna där och Hans kallades *gosse* (vilket han förvisso var).

När Hans Magnusson blivit konfirmerad (1836) kallades han inte längre *gosse*. Han var sexton år och *dräng*. Som sådan blev han kvar vid Sågen fem år till - men år 1841 lämnade han hemsocknen och begav sig till Amnehärad, snett över sjön Skagern.

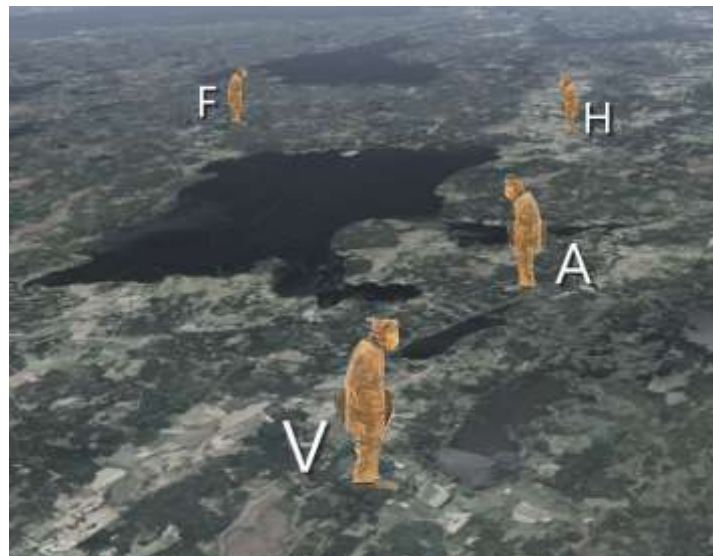

Här har pastorn - nu är det Johan Frigell - briljerat lite med sitt latin och kallat Hans för Magnisson. Flickor som Magnidöttrar skrev man i regel, medan det var ovanligt att gossar kallades så. Gramatiskt är det rätt. Det kan en gammal latinare intyga. ☺

De var två med samma mål: jämnåriga Gustaf Johansson, från Hova socken, hade tjänat av ett drängpass i Gatan och han och Hans flyttade båda till Amnehärad år 1841. Så står det i Finnerödja församlings utflyttningsbok men Hans finns inte Amnehärads inflyttningsbok.

Det syns inte i slutändan, men jag har använt en halv dag till att spåra Hans Magnusson. Till slut prövade jag hypotesen, att han flyttade tillbaka till hemsocknen och någon gång måste han ha avlidit. Dödsboken hade svaret och därifrån sökte jag baklänges i hans liv. Här redovisas dock de fakta jag funnit kronologiskt.

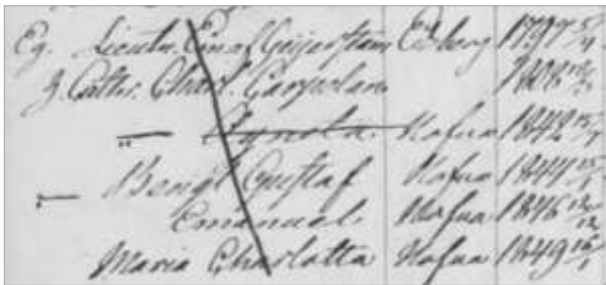
Hans Magnussons livsresa åren 1841- 1850. F: Finnerödja. V: Visnum. A: Amnehärad. H: Hova.

Hans Magnusson befann sig i Amnehärads och Visnums socknar i nio- tio år. Var någonstans, har inte gått att kartlägga. Han flyttade från Visnum till Hova socken år 1850 och där fortsätter berättelsen som om ingenting hänt: Hans M. kom till Björkåsen, Gudhammars rote, i oktober 1850. Där bodde också statardrängen Carl Andersson, hans maka Anna Stina och tre minderåriga barn. Hans M. stannade där ett år.

Kallade man någon som hette Hans för *Hasse* vid den tiden? Har ingen aning, men för mina öron låter det som ett bra namn. Jag associerar till en fotbollspelare med landslagsuppdrag på 1980- talet. Fast där hade jag inte riktigt rätt (har googlat). Fotbollspelaren hette faktiskt Mats och kallades *Masse*, men Magnusson var rätt och på Movallen i Hova spelades det ingen fotboll vid mitten av artonhundratalet. ☺

Tillbaka till ordningen. Hans Magnusson (31) flyttade den korta biten från Björkåsen till säteriet Kroppefjäll på hösten 1851.

Här ser vi ägarfamiljen:

K: Kroppefjäll. B: Björkåsen.
N: Nyängsholm

Löjtnant Einar af Geijerstam var såklart av adlig släkt, vilket inte på något sätt påverkade en fattig drängs arbetsvillkor. Hans såg säkert bara hans Höghet på avstånd men hans dräng var han faktiskt.

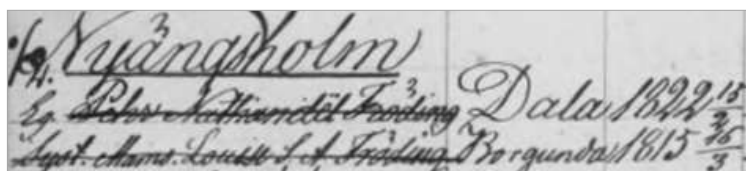
Här sitter jag och gnolar på en visa medan jag skriver. Vilken då? Klicka på den här länken så får ni höra hur den låter på riktigt: <https://youtu.be/ETuQ8I7YPPQ>

T v: Halvmoderna vägskyltar. Mitten: Älderdomligt adelsvapen (af Geijerstam). T h: Vacker byggnadskonst (Kroppefjäll).

Vackra visor blir sällan långa, som det heter. Men Hans Magnusson stannade tre år i Kroppefjäll. År 1853 flyttade löjtnant af Geijerstam med familj och det kom en ny ägare utan vapensköld. Han hette Carl August Larsson och var en ung man (30), med en jämnårig maka - Charlotta Bergström - bördig från Vänersborg.

På hösten 1854 knallade Hans Magnusson iväg till Hova, vek av mot Finnerödja, fortsatte en halv fjärdings väg och knackade på i Nyängsholm. Det är inte nådigt att reda ut ägarförhållanden och sånt i Nyängsholm, men jag vill inte avstå från att visa bilden här nere, eftersom den visar att en Fröding ägde Nyängsholm på 1840- talet och kanske även på 50- talet, utan att bo där:

Per Nathanael Fröding och systemen, Maria Louise S. A. Fröding

På 1940- talet hette ägaren (om jag inte tar fel) Gust. Thernell. Det var ett nöje att titta på den stiliga allén och det vita huset, när man färdades där förbi på stora landsvägen. Det var lika ståtligt som estetiskt tilltalande.

Det fanns både rättare och statardräng med familjer i Nyängsholm. Vår dräng, Hans Magnusson, kom dit när han var 34 år och han var 39 när han flyttade därifrån. Det verkar som att han kommer att vara dräng hela sitt liv.

Hösten 1859: Hans Magnusson (39) vandrade stora landsvägen fram, passerade Bahult och Vallsjön och stannade till - två år - i Staffanstorp.

Staffanstorp. (Häradseconomisk karta från omkring 1880).

Staffanstorp	
H. Nils Petter Larsson Gustaf	2 1/2 16
L. Johanna & Abraham Larsson	1 1/2 28
J. Henrik	1 1/2 53
J. Carl	1 1/2 57
J. Peter Gustaf	1 1/2 58
J. Carl	1 1/2 61
J. Carolina	1 1/2 63

Stannade till i två år var såklart en något missvisande formulering. Man stannar till en halvtimme, eller så. Två år vistas man. Staffanstorp blev sedermera en korsning (med busshållplats) mellan riksvägen och Gårdsjövägen (från Vallsjöbolsperspektiv). Ville man nödvändigtvis bege sig till Vallsjöbol, fick man snällt svänga av redan vid Vallsjön i den tid vi är här.

Från det att Hans Magnusson lämnade Kroppefjäll år 1854, var han liksom på väg till Finnerödja. Men det blev fem års uppehåll i Nyängholm och två år i Staffanstorp, det senare stället visserligen i Finnerödja socken, men i utkanten. På hösten 1861 fortsatte han sin färd, förbi Bråten, till Ekelund, i Vallsjö rote.

Här redvid, i högra hörnet av kartan (den vanliga häradsekonomska), ser man Ekelund (om man förstorar bilden). Där bodde Anders Carlsson, Stina Cajsa Hansdotter och deras tre barn och Hans Magnusson, ungefär jämnårig med husbonden. blev deras dräng.

Hans Magnusson, från Lindhult i Gate rote, Finnerödja socken, var faktiskt kommen till vägs ände nu. Han avled i Ekelund den 5 januari år 1865, kort före sin 45-årsdag (*magsyra* står det i boken).

Nästan trettio år tjänade han dräng i tre socknar och säga vad man vill: han var inte den som bytte jobb stup i ett. Han bytte visserligen arbetsgivare många gånger, men en fattig bonddräng var han hela sitt vuxna liv.

Hans Magnusson är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson).

Jag tycker vi kan lyssna på den förträfflige Tommy Körberg en gång till:

<https://youtu.be/ETuQ8I7YPPQ>

2020-04-08 / Alf

FATTIG BONDDRÄNG

*Jag är fattig bonddräng, men jag lever ändå.
Dagar går och kommer, medan jag knogar på.
Harvar, sår och plöjer, mockar, gräver och bär.
Går bak mina oxar, hojtar visslar och svär.*

*Jag är fattig bonddräng, och jag tuggar mitt snus.
Och när lörda'n kommer, vill jag ta mig ett rus.
Sen, när jag blitt livad vill jag tampas och slåss.
Vila hos en flicka vill jag också, förstås.*

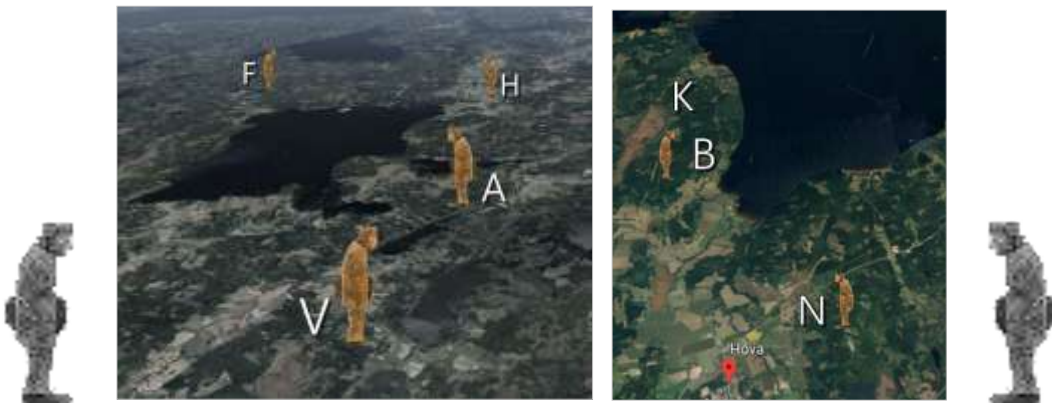
*Sen, så kommer söndan, och då vill våran präst,
Att jag ska i kyrkan, men då sover jag mest.
Prästen kan väl sova hela måndagen men,
För en fattig bonddräng, börjar knoget igen.*

*Så går hela veckan, alla dagar och år.
Jag går med min lie, och jag plöjer och sår.
Jag kör mina oxar och jag hässjar mitt hö.
Harvar, gnor och trälar, och till sist ska jag dö.*

*Står där, fattig bonddräng invid Himmelens port.
Lite rädd och ledsen för de synder jag gjort.
Man ska inte supa, hålls med flickor och slåss.
Herren, Gud i Himlen, är väl missnöjd förstås.*

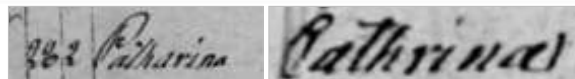
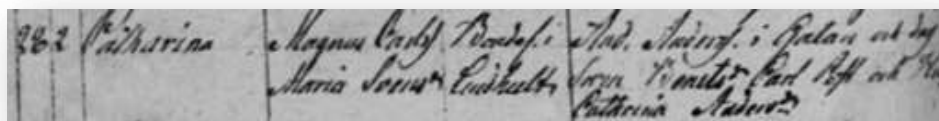
*Men, då säger Herren: Fattig bonddräng, kom hit.
Jag har sett din strävan och ditt eviga slit.
Därför, fattig bonddräng, är Du välkommen här.
Därför, fattig bonddräng, skall Du vara mig när.*

*Åh, jag, fattig bonddräng står så still inför Gud.
Och sen klär han på mig den mest snövita skrud.
Nu Du, säger Herren, är ditt arbete slut.
Nu Du, fattig bonddräng, nu får Du vila ut.*

CATHARINA MAGNIDOTTER FÖDD ÅR 1821 I LINDHULT

Hon föddes den 28 augusti år 1821 och döptes fem dagar senare. Faddrar var Anders Andersson i Gatan och make Sara Bengtsdotter samt Carl Post och hustrun Cathrina Andersdotter.

Hennes namn stavades lite hipp som happ. I födelseboken står det Catharina, så vi använder det i fortsättningen. Det kommer att stå *födelsedatum 23/8 i husförhören* - men vi litar på födelseboken.

När Catharina var tretton år (1834) flyttades hon från hemmet i Lindhult till Eric Ericsson och Maria Abrahamsdotter i Trehörningen. Dessa var i 60-årsåldern, medan dottern i huset, Stina Cajsa och hennes make, Olof Olofsson, som också bodde där, båda var unga och raska (som det ser ut).

Flickan Catharina stannade tre år hos Ericssons och flyttade därefter (1837) över till grannarna i Trehörningen, Gabriel Svensson och Maja Olofsdotter och blev *piga* i deras familj.

Catharina Magnid. Lån. 23/9/1837
1838/1839
1840/1841
1842/1843
1844/1845
1846/1847

Hon fyllde sjuttion i augusti och gav sig iväg till Viby i oktober 1838. Viby (Wiby i dåtiden) ligger i Närke, om någon undrar. Och om någon inte undrar, så vet ni att Viby är mera närkingskt än någonting annat på jorden. ☺

Att efterforska människor i de gamla arkiven kan vara rätt tålmodsprövande. Den gamla folkbokföringen har luckor. Catharina Magnidotter flyttade således till Viby enligt Finnerödja församlings utflyttningsbok. Då är det logiskt att leta efter henne i Viby församlings inflyttningsbok och - som jag har letat, där och i alla möjliga arkiv.

Det kan låta gnälligt (igen) att göra affär av dessa motgångar men jag vill bara tala om hur det är att vara en sökare i detta sammanhang. Jag har hittat Catharina M. nu - men inte i Närke. Hon kom tillbaka till Finnerödja år 1866 och jag ska, med det året som utgångspunkt försöka kartlägga hennes liv före och efter det året.

Lillevadskärr eller Nolgårdsfallet. i Paradisrote, ligger inom den area som visas på karta:

Häradsekonomisk karta från omkring år 1880.

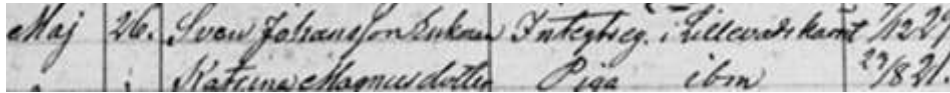
Lillevadskärr en Nolg. Sout
Sven Johansson Lån 18/59 + + +
Maja Stina Eriksdotter Lån 18/59 + + +
Påhuslund Lån 18/53 + + +
Lay Löf Lån 18/58 + + +
Göran Lund Lån 18/58 + + +
Maja Stina Eriksdotter Lån 18/59 + + +
Alexandra Lån 18/53 + + +

Här bodde Sven Johansson, hans maka Maja Stina Eriksdotter och deras fem barn. Maja Stina Eriksdotter avled, då hon skulle föda familjen sjätte barn. Det var i juni månad 1865.

April 13 Dag Katarina & Nollv. 23/6 21. Svenerad Lillevadskärr

Man kan nästan tro att det är en ny människa: numera stavas hon Katarina och har fått Månsdotter som efternamn (och fortfarande felaktig födelsedag. (Det ska vara 28). Det är likväl vår huvudperson Catharina Magnidotter vi har att göra med. Hur fick hon då nys om att det var en plats som styvmor - till fem pojkar - ledig i Lillevadskärr? Om detta vet vi ingenting. Men det gick undan: hon kom från Svennevad - som piga - 18 april 1866 och gifte sig den 26 maj med Sven Johansson.

Hon var åtta år äldre än han och hon blev - som redan sagts - styvmor till fem barn i åldern 13 - 3 år. Ett nytt skede i hennes liv hade just börjat.

A snippet of a handwritten church record in Swedish. The text is written in cursive and includes the date '26 Maj' and the name 'Katarina Magnidotter'. The document appears to be a marriage record from the church in Lillevadskärr.

Catharina, den yngsta av Lindhult- barnen (i livet) flyttade från Trehörningen till Viby i Närke när hon var sjutton år (1838) och kom tillbaka till Finnerödja socken, från Svennevad, när hon var fyrtiofyra. Jag ska nu försöka hitta henne i Svennevad och följa hennes livsresa bakåt i tiden, förhoppningsvis ända till Viby på 1830- talet. Det kan nog ta en stund. ☺ Jag redovisar kronologiskt.

Men Catharina Magnidotter (17) flyttade inte till Viby. Visserligen var det till Närke hon färdades den där dystra dagen i oktober 1838 - men till den socken, där hennes äldre syster Stina Cajsa redan var fast bosatt sedan ett år tillbaka. Catharina flyttade till Tångeråsa och det borde jag ha tänkt som en möjlighet, men jag litade på prästen i Kavelbron.

Här sitter komministern i Kavelbron, Johan Frigell, han som hade så dålig koll på geografien i Närke. Han var uppvuxen i Tuns socken (utanför Lidköping), kom till Finnerödja år 1831 och stannade i tjugo år. Om det är hatten han har bredvid sig, på det runda bordet, på vilket han vilar sin högerarm, så är den väldigt hög. Han har en bok i höger hand och det är ingen bibel. Kanske är det en psalmbok eller katekesen eller en spännande roman. Det vet man inte och det behöver man inte veta, men det är häftigt att se en bild av någon man skriver om, även om personen ifråga är äldre på bilden, än i den verklighet vi befinner oss och som sagt: den där hatten är jättehög.

CATHARINA I TÅNGERÅSA SOCKEN

Följande anspråkslösa notering i Tångeråsa församlings inflyttningsbok visar att Catharina Magnidotter kom till socknen den 25 oktober 1838 och hon bosatte sig i Blomsterhult.

Catharina Magnidotter 1 Smedbacka 28 Blomsterhult

Visst har vi besökt Blomsterhult tidigare i den här följetongen? Ja, det har vi. Där bor Catharinas syster - Stina Cajsa - och hennes make Hans Erik Axling.

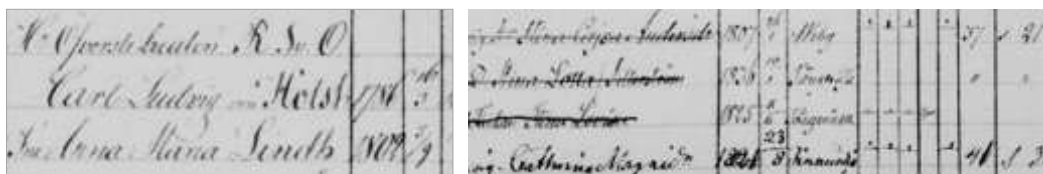
<i>1839</i>	<i>29</i>	<i>Smedbacka</i>
<i>1839</i>	<i>29</i>	<i>Smedbacka</i>
<i>1839</i>	<i>29</i>	<i>Smedbacka</i>
<i>1839</i>	<i>29</i>	<i>Smedbacka</i>
<i>1839</i>	<i>29</i>	<i>Smedbacka</i>

Den nykomna 17-åriga pigan (system) Catharina har blivit inskriven med blekgrå bokstäver, som ville hon inte väcka för mycket uppmärksamhet, ung och oerfaren som hon var. Sonen, Erik Gustaf, får en bror året efter.

Efter ett år hos systemn och svågern i Blomsterhult, Bergs rote, begav sig Catharina till Ramtorp, i Torps rote (1839). Arbetsgivare var brukaren av hemmanet Ramtorp, Anders Pehrsson och hans maka Maria Andersdotter. Catharina stannade där ett år.

Därefter (1840) flyttade Catharina till Salem, i Smedbacka rote. Jo, då. Alldeles riktigt: hennes syster Cajsa Stina var på samma ställe fyra år tidigare, hos Eric Ersson och hans då i livet varande maka, Maja Stina Svensdotter.

Catharina Magnidotter vandrade vidare till Trystorp, i Smedbacka rote (1841). Här är mera igenkänning: Catharinas kusin, Carolina Ericsson, var där fyra år tidigare och systemn, Cajsa Stina, kunde inte heller undgå att vara där en tid. Här ser vi miniatyrer av de bilder - av Trystorp - som finns i berättelsen om Cajsa Stina Magnidotter:

Ägarparet på 1840-talet och Catharina Magnidotter, en piga i mängden.

År 1842 flyttade Catharina Magnidotter till Salem, i Smedbacka rote, ännu en gång. Nu hade Eric Ericsson (33) fått en ny fru - Catharina Olsdotter (36) - och till råga på detta: tvillingar (födda 1841). Annars var nog allt sig tämligen likt i Salem, kan man ana.

Det gick ett år i taget och Catharina Magnidotter hade tagit för vana att byta arbetsgivare på hösten, varje år. Den här gången (1843) flyttade hon till Haggården i Torps rote. Anders Ersson och Maja Cajsa Ersdotter var arbetsgivare och det fanns tre minderåriga barn att ta hand om, om inte annat.

Året efter begav sig vår piga till Edsbergs socken.

CATHARINA I EDSBERGS SOCKEN

Catharina Magnidotter flyttade således till Edsbergs socken på hösten år 1844. Där fanns ett ställe som hette Wia, i roten med samma namn och antagligen (med säkerhet, efter googling) ☺ heter Via idag och ligger i Lekebergs kommun. Catharina tjänade hos Carl Peter Persson, Helena Cathrina Jansdotter och deras två barn (som blev tre, medan Catharina var där). Hon trivdes troligen bra, eftersom hon stannade i tre år.

Nästa flytt (1847) var mycket kort (geografiskt). Catharina sa adjö till familjen Persson i Via och god dag till grannarna, Jan Pehr Jonsson och Anna Pehrsson. Catharinas f. d. och nya familj var snarlika. Enda skillnaden var att de nya var ett par år yngre - såväl föräldrarna som de tre barnen.

Det var inte så långt till nästa ställe heller. Catharina stannade i samma rote, när hon blev en av många pigor i Sanna (på hösten 1848), hos gästgivaren och nämndemannen Anders Carlström och hans hustru, Lisa Ersdotter. Där fanns många drängar också och förhoppningsvis många gäster som gynnade gästgiveriet.

Name	Age	Notes
Sanna		
Anders Carlström	99	18/5
M. Lisa Ersdotter	98	27/4
Dot. Anna Lisa	30	1/4 ibm
Brita Stina	38	18/10 ibm
Son Anders Peter	35	27/3 ibm
Johan Erik	37	2/2 ibm
Carl	39	2/3 ibm

Catharinas arbetsgivare och hon själv, en i mängden tjänstefolk,

Efter ett år i Sanna flyttade Catharina Magnidotter igen (1849), den här gången till Frövi i Edsbergs rote och betjänade Lars Larsson och Anna Cajsa Pehrsson. Där fick hon faktiskt heta *Cathrina Månsdotter* men det är samma gamla Catharina Magnidotter (38), med samma gamla felaktiga födelsedag (23/8 i. st. f. 28/3 - och prästen skrev dessutom *Finnrödja*).

Cathrina Månsdotter | 31 | 23/8 | *Finnrödja*

Catharina Magnidotter stannade sex år i Frövi och var väl nästan på väg att bli trotjänarinna. Men år 1855 drog hon vidare till Svennevads socken.

Restgärdar

Det fanns en plats ledig där.

CATHARINA I SVENNEVADS SOCKEN

Vår vandrande tjänarinna Catharina fick jobb hos självaster prostens, Johan Gust. Askengren (72) och prostinnan, Fredrika Gust. Widberg, i Svennevad.

Prosten var till åren kommen (född 1783) och han avled på sommaren 1858.

Svennevads prästgård och kyrka.

Catharina tackade samma höst (1858) änkeprostinnan Widberg för åren som varit och begav sig till *Klinten*, där torparen och änkemannen Lars Svedin (75) huserade.

Denne Svedin har ingen anknytning till Catharinas kusiner i Erikstorp, Finnerödja socken, med samma namn.

Den gamle kyrkvaktmästaren Olof C. (70) och hans maka, Anna P: dr (65), bodde på samma ställe och det är väl troligt att vaktmästaren hade ett finger med i det spel som fick Catharina att flytta dit.

Det blev två år i Klinten. Därefter (1860) flyttade Catharina M. vidare till det närbelägna Bäcketorp, där Carl Fredric Andersson och hans hustru, Maja Lotta Gustafsdotter, brukade en hemmansdel. Det fanns två mycket unga döttrar i familjen.

Catharina fick nu börja vänja sig vid det förhållandet, att hon var äldst i det hushåll hon var en del av. Hon fyllde fyrtio medan hon befann sig i Bäcketorp. Anno 1862 var det uppbrott igen. Nu ställde Catharina kosan till Svendersborg i samma socken, men i en annan del av densamma. Där kallades hon *inhyst piga*, vilket möjligen kan tyda på att hon - - fast det tyder det kanske inte på.

En sak är värd att notera: i två av de hushåll som Catharina betjänat de senaste sju åren, har någon avlidit i hennes närhet och i Svendersberg blev det tredje gången gillt. När vår piga, inhyst eller inte, varit där en tid, avled Anders Olsson (80).

Antyder jag möjligen, att - - ? Nej, bevare mig väl. Vi Finnerödjabor håller ihop och tror gott om varandra. Det gäller ju även släktingar. ☺

Svendersberg	
Olof Andersson	85 ³
Wid. Anna Maria	97 ⁷
Anders Olsson	80

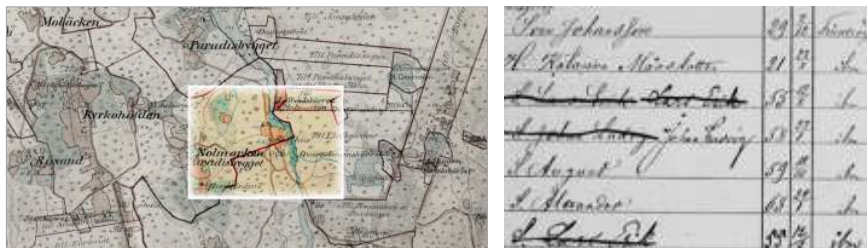
Catharina stannade hos änkan, Anna Stina Olsdotter, till år 1866 och jag inser nu att Catharina säkert var hyresgäst i Svendersborg de där åren. Hon levde väl på sina besparingar, ekonomisk som hon var, kan man tro.

Den här kartan visar, i stora drag, var Catharina höll hus under sina år i Närke:

Utöver metropolerna Örebro (Ö) och Hallsberg (H), markerar
T: Tångeråsa, E: Edsbergs och S: Svennevads socknar,

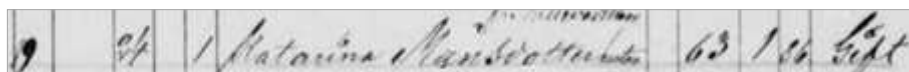
Den som minns några sidor tillbaka, förstår att vi nu slutit en cirkel. Den 11 april år 1866 (det är i morgon, för 134 år sedan) kom Catharina Magnidotter till Lillevadskärr, Paradis rote, i Finnerödja socken och inledde en ny karriär, vilken såg ut som följer, efter en vink om Lillevadskärrets plats på jorden.

T v: Lillevadskärr eller Nolgårdsfallet, i Finnerödja socken. T h: Familjen år 1880.

Catharina Magnidotter var hemma igen: *hon kom som ett yrväder en aprilafton, men hon hade inget höganäskrus i en svångrem om halsen.* Sannolikt var hon ej heller någon *spelfågel* - som den Carlsson, den ystre tjänaren (med ambitioner), som August Strindberg skriver och berättar så fint om *Hemsöborna*.

Sönerna flyttade hemifrån en efter en och så småningom var Sven Johansson och Catharina Magnidotter ensamma på torpet. Den 19 oktober 1884 var Chatarinas livsresa slut. Hon var 63 år gammal. Hon fick vara flicka i sexton år, piga i tjugonio och maka, med mera, i arton år.

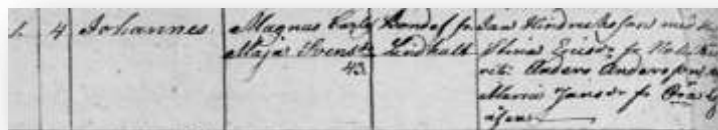

Ett år efter Chatarinas bortgång kom det en piga, Sofia Eriksdotter (42) från Hävden, till Lillevadskärr. Efter ännu ett år gifte hon sig med Sven Johansson och de levde vidare i Lillevadskärr *ad mortem*.

Huvudpersonen i den här berättelsen föddes som Catharina Magnidotter och kallades Katarina Månsdotter när hon avled. Hon är FFFFbD (farfars, farfars, brorsdotter).

JOHANNES MAGNUSSON FÖDD ÅR 1826 I LINDHULT

Han föddes på nyårsdagen 1826 och döptes den 4 januari. Fadrar var Jan Hindriksson i Nolkärret och hans maka Stina Ericsson samt Anders Andersson i Östra Lövåsen och hans hustru, Maria Jansdotter

Man återanvände namnet Johannes. Familjens Johannes, född år 1815, avled redan före två års ålder. Denne Johannes fick en tuff start i livet. Vi erinrar oss pastorns notering i kyrkboken: *Hela detta hushåll är av dålig frägd - fått enskild varning.* När Johannes var tre år avled fadern, Magnus Carlsson. När Johannes var sju år tvingades modern, Maria Svensdotter, att kasta in handduken och låta sig flyttas till socknens fattighus. Johannes fick följa med henne dit. Det var i den vevan som Maria Svensdotter stämde sin svåger, Carl Carlsson i Mossebo, inför tinget i Hova, för att få ut några riksdaler av faderns (Magnus) arv i Mossebo. Maria vann det målet, men vad hjälpte det? Hon och hennes barn levde vidare i fattigdom.

Den lille gossen var således tre år när han flyttade in i Fattigstugan och han var sexton år när han lämnade den föga fagra stugan. Man vill inte tänka på vilken miljö det var att växa upp i för ett barn: det var trångt, det var osunt, det var loppor, det var vägglöss, det var lungshot. Det måste ha varit vedervärdigt. Vore jag frispråkig, skulle jag skriva: fy Fan! (förlåt) ☺

När Johannes blivit någorlunda vuxen (1844) flyttade han från Fattigstugan till Torpstället, i Gate rote. Han ansågs väl som vuxen nu, kanske konfirmerad. Men kanske inte konfirmerad ändå: jag hittar honom inte bland dessa ungdomar. Kanhända att barn, boende i en Fattigstuga, inte ansågs värdiga den första nattvarden. Men så sakramentiskt illa kunde det väl ändå inte vara.

Unge Johannes kom till ett ställe med många händelser i det föregående: en femårig dotter hade avlidit 1838 och en treårig dotter, år 1840.

Till råga på detta elände hade fadern i familjen - Jan Jansson (62) - avlidit samma år som Johannes kom till änkan Katrina Pehrsson (43) och hennes i livet varande barnaskara.

A snippet of a handwritten church record table. The table has several columns and rows of text, including names and dates. The text is written in cursive and includes names like 'Johannes' and dates like '1844'.

Det blev ett år i Torpstället för Johannes. Därefter (1845) flyttade han till Sörgården, nära Skagersholm. Det vimlade av folk på det stället och att reda ut vem som var dräng till vem är ogörligt - men Johannes var där i två år och vandrade därefter vidare till Brinken (som skrevs *Brinka*).

Dags att ta fram den häradsekonomska kartan igen, med de förbehåll som jag tjatat om tidigare (den är från omkring år 1880, etcetera):

Sörgården (här nere). Infällda kartor, med Brinken (Brinka), Lindhult och Torpstället.

Den ännu unge Johannes (20) vandrade vidare på sin livsresa och anlände till Brinken (Brinka) år 1846. Vi minns kanske att Johannes bror, Lars Magnusson (född 1810), var där i början av trettioalet och rumlade runt tillsammans med sonen på stället och att båda fick plikta för slagsmål. Det var på samma ställe, i samma familj, Johannes tjänade dräng år 1846- 47.

Det där året förflöt utan några incidenter och på hösten 1847 vandrade Johannes upp till Torsgård, i Paradis rote. Där bodde Anders Andersson (med rötterna i Viby) och Maja Persdotter (med sina rötter i Tångeråsa). De hade en hel hopar barn, som troligen pratade utpräglad närkingska, eftersom barn tror att föräldrarnas tungomål är deras eget modersmål, även om det rör sig om närkingska. ☺

De människor, vars livsresor blivit kartlagda i denna följetong, har det gemensamt, att Mossebo är själva urhemmet för deras genealogi på svärdsidan. Det är därför med nöje jag noterar att Johannes Magnusson fick tillbringa två år av sitt liv på urhemmanet, om än i kanten av detsamma.

Mossebo: Norrgården markerad med ram.

Norrgården i Mossebo beboddes och brukades av Johannes kusin, Carl Carlsson d. y. och hans familj. Carls hustru hette Maja Greta Ersdotter och de hade tre barn vid den tiden (som inte pratade närkingska). Bara ett par stenkast bort (mot söder) hade Johannes sin farbror Carl d. ä. och hans familj.

Johannes vistelse i Mossebo varade i två år. Nästa hållplats blev Herr(e)gårdsfallet, i Östergårds rote. Han kom till Jan P. Scholl (36) och hans mycket jämnåriga maka, Maja Greta Eriksdotter (36), år 1850. De hade fem barn, så det var väl full rulle där också, kan man ana.

Efter fyra år vid det sjönära (Skagern) Herr(e)gårdsfallet flyttade Johannes till Hammars socken i Närke år 1854. *Stora Kestacka* blev hans nya adress. Arbetsgivarna hette Jonas Peter Jonsson och Ulrica Jansdotter.

Stora Kestacka, 4. N. 1/6	år	Månad	uti
egbr. Jonas Peter Jonsson	23	7	10/5
Ulrica Jansdotter	18	9	11/5
S. Anders Victor	16	8	10/5
D. Johanna Sofia	52	8	

T v: Hammar på den moderna kartan (Google Earth). T h: Arbetsgivarna i Hammar.

1929 St. Kestacka, Dräng, Johannes Magnusson

Johannes avled i Stora Kestacka den 19 februari 1856. Det var lungnoten.

Han hade fyllt trettio år på nyårsdagen, några veckor tidigare.

Johannes är FFFFBs (farfars, farfars, brorsson).

Hammars kyrka (nutid). Här begravdes Johannes Magnusson på skottdagen 1856.

Påskaftonen, 11 april, 2020 / Alf

Mossebo på 1940- talet.

TEXT FRÅN DÅTIDEN

Falstaff Fakir
(Axel Wallengren)
1865- 1896

SEDOLÄRANDE BERÄTTELSE

Har nu den unge läsaren hunnit ända hit, måste han hafva någon god och lidelsefri lektyr, som kan bidra till att hålla hans uppstigande passioner inom deras tillbörliga gränser. Här anser jag, att följande berättelser skola utträtta mycket godt.

DEN LYDIGE KONRAD

Spring nu ut och lek, men lek snälla lekar, och lofva mig att icke gå och snatta päron i skomakarens trädgård, förmanade Konrads fromma moder honom en eftermiddag.

Ja, snälla moder, det lofvar jag dig, sade den lilla Konrad, och sprang utåt vägen.

Kort derpå mötte han en elak gosse, som hette Janne. Denne var alltid smutsig och olydig. De snälla banen hade därför af sina föräldrar fått tillsägelse att undvika hans sällskap, ty dåligt sällskap förderfvar goda seder. Konrad sökte också alltid undfly allt umgänge med den elaka Janne.

Kom, sade nu den stygga Janne, kom, så gå vi tillsammans bort och nalla päron. Skomakaren är rest till staden, så att ingen ser oss.

Nej, svarade den lilla Konrad allvarligt, jag vill icke gå med dig och nalla päron i skomakarens trädgård.

Hvarför inte det då? hånade den elaka Janne.

Nej, ty min goda moder har förbjudit mig det, genmälde den ståndaktige lilla Konrad och fortsatte sin väg.

Kort derpå fick han höra ett skrik från skomakarens trädgård. Skomakaren hade oförmodadt kommit hem från den närbelägna staden och ertappat den elake Janne i päronträdet, samt nu straffade honom nu hårdt med spännremmen.

Det var väl, att jag lydde min goda moder, tänkte den lilla Konrad, föll på knä och fällde tårar af tacksamhet för att han undgått frestelsen denna gång. Derpå uppsteg han och kände sig betydligt styrkt i sin föresats, att Icke alls tänka på skomakarens päron, utan att i stället gå och snatta plommon i skräddarens trädgård; ty han visste med säkerhet, att skräddaren för närvarande var borta för hela dagen i en by en och en half mil derifrån.

Moral: Den som lyder, går det väl, äfven om han plommon stjäl.

SAMMANFATTNING

Carl Ersson och Stina Magnidotter i Mossebo hade fyra söner:
Eric, Magnus, Carl och Johannes.

Alla sönerna fick förr eller senare familjer.
Eric och Carl stannade i Mossebo
och delade hemmanet
mitt itu år 1806.

Magnus och Johannes flyttade bort.

När jag startade det här projektet för drygt två månader sedan visste jag inte vart det skulle leda. Nu vet jag att det ledde åt alla möjliga håll, inom och utom Finnerödja socken. Det var inte ovanligt att de utsocknes resorna gick till Närke. Några av ungdomarna begav sig till Stockholm men det var Hova och Lyrestads socknar som lockade mest.

Några återvände till hemsocken, medan andra blev bofasta på de nya ställena och någon försvann spårlöst.

I den här sammanfattningen av följetongen, tänker jag summera några saker, kanske ta fram några nya fakta som kan vara av särskilt intresse, av särskild vikt eller av annorlunda slag. Jag ska också försöka sortera intrycken och dra några slutsatser med ledning av kusinskarans vägval samt något beskriva deras framgångar och tillkortakommanden under sina resor.

Alla hade samma skäl att lämna sina hem: att förtjäna sin brödföda. Lustresor var det inte tal om. De hade också det gemensamt, att de växte upp i fattiga förhållanden, dock att det fanns grader i dessa villkor, från skaplig fattigdom, till armod och nöd.

Den 28:e kusinens - Maja Stina Jonsdotter - livsresa, tecknades redan i berättelsen *Johannes Carlsson, den förlorade sonen, återfanns i Böckersboda, i Lyrestads socken* (som finns i www.mossebobladet.se)

FÄDERNAS FÖRÄLDRAR:

Carl Ersson (1748-1786) & Stina Magnidotter (1749-1815)

Följande sammanställning har funnits med i varje avsnitt som en uppslagssida. Här är den kompletterad med dödsår och den socken, uti vilken man levde vid frånfället.

FYRA FAMILJER CARLSSON

	Föräldrar	Barn	Född	Ort/ Socken	Död	Socken
F	Eric Carlsson		1776	Mossebo	1856	Finnerödja
M	Maria Andersdotter		1782	Hova s:n	1854	Finnerödja
D		Maja Stina	1812	Mossebo	1898	Hova
D		Ingrid	1814	Mossebo	1902	Hova
D		Carolina	1816	Mossebo	1882	Skara
S		Carl	1818	Mossebo	?	?
S		Andreas	1821	Mossebo	1885	Finnerödja
D		Johanna	1824	Mossebo	1899	Skara
S		Jan Erik	1826	Erikstorp	1857	Örebro
F	Carl Carlsson		1781	Mossebo	1863	Finnerödja
M	Anna Greta Jönsdotter		1789	Backgården	1882	Finnerödja
D		Stina Greta	1809	Mossebo	1883	Hova *)
S		Carl	1813	Mossebo	1858	Finnerödja
D		Johanna	1817	Mossebo	1825	
D		Maja Lena	1820	Mossebo	1902	Lyrestad
D		Anna Lisa	1824	Mossebo	?	USA
D		Lovisa	1827	Mossebo	1910	Finnerödja
S		Anders Peter	1831	Mossebo	1902	Finnerösja
D		Clara Sophia	1836	Mossebo	1917	Finnerödja
F	Magnus Carlsson		1779	Mossebo	1829	Finnerödja
M	Maria Svensdotter		1783	Sörgården	1842	Finnerödja
S		Carl	1806	Sörgården	?	?
D		Maria	1808	Eriksbacken	1884	Finnerödja
S		Lars	1810	Eriksbacken	1835	Finnerödja
D		Stina Cajsa	1812	Eriksbacken	1892	Tångeråsa
S		Magnus	1814	Eriksbacken	1835	Finnerödja
S		Johannes	1815	Lindhult	1817	Finnerödja
S		Eric	1817	Lindhult	1826	Finnerödja
S		Hans	1820	Lindhult	1865	Finnerödja
D		Catharina	1821	Lindhult	1884	Finnerödja
D		Lovisa	1823	Lindhult	1825	Finnerödja
S		Johannes	1826	Lindhult	1856	Hammar
S		Anders	1827	Lindhult	1829	Finnerödja
F	Johannes Carlsson		1785	Mossebo	1857	Fredsberg
M	Stina Larsdotter		1801	Lyrestad s:n	1839	Lyrestad
D		Maria Stina	1832	Lyrestad s:n	1902	Fredsberg

De grå- tonade raderna: Barnen avled i ung ålder.

*) Skrivet i Hova - avliden och begravd i Amnehärad.

Följer sammanfattningar, en sida per person.

MAJA STINA ERSDOTTER FÖDD 26/2 1812 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (36) och Maria Andersdotter (30)

Stjärntecken: Fiskarna

Avled år: 1898

Hennes arbetsgivare 1839 – 1844:

Per Olof Carlander, kyrkoherde i Hova år 1831, prost 1837, riksdagsman 1844-1862, Teol dr 1860

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

24 juni: Den franske kejsaren Napoleon inledde sitt ryska fälttåg.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Charles Dickens – brittisk författare – såg dagens ljus den 7 februari det året.

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON DOG

MIN KOMMENTAR TILL HENNES LIV

Jag ser henne sitta med blicken mot Skagern. / Hon tänker: den sjön är så utsökt fager,
när solen sig sänker där borta i öster. / Hon hör som i ekon sin ungdoms röster.

Anmärkning:

Solnedgången speglade sig i fönstren som befann sig i den riktingen. ☺

INGRID ERSDOTTER FÖDD 28/1 1814 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (38) och Maria Andersdotter (32)

Stjärntecken: Vattumannen

Avled år: 1898

Hennes arbetsgivare 1834 - 1835:

Komminister Johan Frigell och hans boställe.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

14 augusti: Konventionen i Moss. Sverige påtvingar Norge en union.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKES

Ingen jag känner - men den svenske tecknaren och skulptören Johan Tobias Sergel avled den 26 februari.

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON DOG

MIN KOMMENTAR TILL EN STUND I HENNES LIV

Hon har unnat sig lite vila, när dagen går
mot sitt slut. Hon sitter på trappen och funderar:

Gudhammar ser jag där tvärs över viken. / Minns nog min matmor, så snäll, men rätt sniken. /
Kolbotten känner jag innan och utan. / Gläds nu åt ungarnas stöj där bak rutan.

CAROLINA ERSDOTTER FÖDD 28/3 1816 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (40) och Maria Andersdotter (34)

Stjärntecken: Väduren

Avled år: 1882

Här vistades hon 1859 - 1861:

Gysinge bruk på 1790-talet. Akvarellteckning av Elias Martin.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

På sommaren: Norra Europa och Nordamerika drabbades av hungersnöd och epidemier till följd av ett vulkanutbrott i (nuvarande) Indonesien året innan. Det blev *ett år utan sommar*.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Textilkonstnären Brita Kajsa Karlsdotter - känd för att ha utvecklat den så kallade *Anundsjösömmen*.

DET STOD I DAGENS NYHETER DET ÅR HON DOG

MIN KOMMENTAR TILL NÅGON HÄNDELSE I HENNES LIV

Allt, Carolina, som fanns, blev förgängelse, / så ock din vaktjänst på länsstadens fängelse. /
När du från sysslan så dyster fick fara, / fann du en fristad hos syster i Skara.

CARL ERSSON FÖDD 5/11 1818 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (42) och Maria Andersdotter (36)

Stjärntecken: Skorpionen

Avled år: ?

Hit - till Stockholm - flyttade Carl Ersson år 1840:

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

11 maj: Karl XIV Johan kröntes i Stockholm och fyra månader senare upprepades ceremonin i Kristiania.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Zacharias Topelius - finlandssvensk författare och historiker.

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN FÖDDES

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Vilka var drömmarna, skapta i din skalle? / Vad hade du för avsikt med utflykten, Calle? /

Inte var det guld och grönska du sökte, / möjligen gatorna som rakt inte krökte.

ANDREAS ERSSON SVEDIN FÖDD 2/12 1821 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (45) och Maria Andersdotter (39)

Stjärntecken: Skytten

Avled år: 1885

Hit - till Ericstorp/ Erikstorp - flyttade Andreas Ersson Svedin på 1850- talet och bodde där resten av sitt liv:

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

1 oktober: Premiärtur för den första ångbåten över Östersön. (*Kunde de inte ha gett sig ut på sommaren? De kanske inte hade ångan uppe förrän i oktober.*)

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Den ryske författaren Fjodor Destojevskij.

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN AVLED

Klöfverarter & Gräsfrö,

såsom: Rödsklöfver,	Ängsvingel (Festuca pratensis),
Alsteklöfver,	Engelskt Raygräs (Lolium perenne),
Hvithöfver,	Ängsgräs (Poa pratensis),
Timotej,	Rånylgräs (Avena elatior),
Blandfrö (ca 1/2 alsike o. 1/2 timotej),	Luddtåtel (Holcus lanatus),
Alopecurus pratensis af nordisk	Humletucera (Medicago lupulina)
skörd m. fl.	m. fl.

finnas hos undertecknad till möjligast billiga pris.

Förfrågningar besvaras genast, och prof sändas på begäran.

Alla frön äro af utmärktaste beskaffenhet och undersökas på härvarande frökontrollstation samt afsändas under frökontrollstationens försegling.

Säkrast är att insända requisitioner i god tid, ju förr desto hellre, och senast inom medlet a Mars månad, emedan det längre fram på våren ofta är svårare att anskaffa så god vara som förut.

Alla i Wagners och Tiseellis fröblandningar för mångåriga vallar ingående fröslag, samtliga af utmärktaste beskaffenhet, tillhandahållas och expedieras på order, hvarje sort för sig, hvarigenom rekvirenten får tillfälle att sjelft bedöma fröns godhet, hvilket blifver en omöjlighet, om fröna i blandning förekomma; men skulle någon önska af Wagnerska fröblandningarna, kunna sådana genom mig erhållas.

(G. 14 56. 20.) **C. A. Hagendahl, Örebro.**

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Kom nog från Borgan, (men) vart ledde den hän, / bäcken som inte betydde ett fän? / Erikstorp blev *Svedders* och *Sveddebäcken* än. / Visste Andreas var vattnet kom ifrån?

JOHANNA ERSDOTTER FÖDD 4/2 1824 I MOSSEBO

Föräldrar: Eric Carlsson (48) och Maria Andersdotter (42)

Stjärntecken: Vattumannen

Avled år: 1899

Från år 1870 bodde hon inne i den här stan, efter att
Ha varit arrendator på en lantgård utanför stan i 10- 15 år.

Karta från år 1800.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

1 oktober: Esaias Tegnér utsågs till biskop i Växjö.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Den franske författaren Alexandre Dumas d. y. Alexander Dumas d. ä. (som bl. a. skrev *Greven av Monte Cristo*) var 22 år äldre, om någon undrar. ☺

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON AVLED

August Strindberg fyllde femtio år.

MIN KOMMENTAR TILL EN STUND I HENNES LIV

Oxbackens gator var lantligt beredda: / rymliga tomter, med glesbygd försedda. /
Stadskänsla ändå, jo fattades bara. / Bodde där många? Nej, blott en liten skara.

JAN ERIK ERSSON FÖDD 8/7 1826 I ERIKSTORP

Föräldrar: Eric Carlsson (50) och Maria Andersdotter (44)

Stjärntecken: Kräftan

Avled år: 1857

+

Han var skriven i Mossebo och vistades i Örebro år 1857 och avled där.

Örebro gamla rådhus.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Det var ett år med svår missväxt – ett nödår – i Sverige.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

En blivande kung – Karl XV – föddes.

DET STOD I TIDNINGEN DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Du vistades förvisso hos farbrodern din. / Dock fanns det något mera i tanke och sinn. /
Vad hade du för dig, kvällen före, tro, / den ödesdigra vördan i staden Örebro?

STINA GRETA CARLSDOTTER FÖDD 24/7 1809 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (28) och Anna Greta Jönsdotter (20)

Stjärntecken: Lejonet

Avled år: 1883

Hon var piga hela sitt liv, i tre socknar:

H: Håkankila. B: Bjerke. V: Västerhäljatorp. M: Mossebo
(och Kavelbron). K: S:a Kulla.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Sverige var i krig med (mot) Ryssland och vi vet tyvärr hur det slutade.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Charles Darwin – den engelske vetenskapsmannen.

DET STOD I DN DET ÅR HON AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Tittar hon tillbaka i pigittarspegeln, / tänker hon att slitet och släpet var regeln. /
Dåtiden var rosdans i nutidsperspektiv: / Att sitta här och mögla, är mera död än liv.

CARL CARLSSON D. Y. FÖDD 19/1 1813 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (32) och Anna Greta Jönsdotter (24)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1858

Dit bort (sett från hemperspektiv) flyttade Carl d. y. på 1840- talet och bodde där resten av sitt korta liv (den äldre stugan är bara en symbol).

Birgits och Gunnars söner - Britt och Barbro - i Mossebo 1949. Norrgården i bakgrunden.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Sverige var på krigsstig i Pommern, för att (åtminstone på låtsas) bekämpa Napoleon (dåtidens Hitler eller Karl II). I Sverige dömdes den charmante tjuven Lasse- Maja till livstids fästning.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

David Livingstone, den brittiske missionären och upptäckaren. Han som yttrade de bevingade orden *Doctor Livingstone, I presume* (Henry M. Stanley) var nästan 30 år yngre (om någon undrar). Han var till på köpet Walesare. ☺

DET STOD I DAGENS NYHETER DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Carlsson, den yngre, var äldst i egen stuga. / Carlsson, den äldre, var äldre än sin fruga.
/Makorna, grannarna, Maja och Anna, / hette båda Greta ~ nej, nu får vi stanna.

MAJA LENA CARLSDOTTER FÖDD 16/10 1820 I MOSSEBO

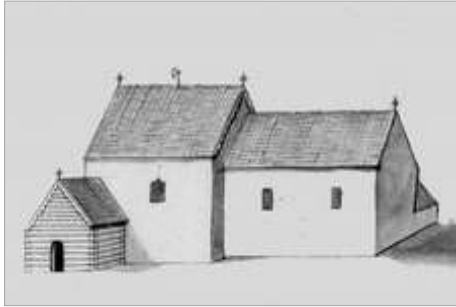

Föräldrar: Carl Carlsson (39) och Anna Greta Jönsdotter (31)

Stjärntecken: Vågen

Avled år: 1902

Miljöbilder från Lyrestad, i Vadsbo socken:

Kyrkan år 1671 och järnvägsstationen 1920.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Den första svenska sparbanken för privatpersoner grundas i Göteborg av Eduard Ludendorff.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Anne Bronté – den brittiska författarinnan

DET STOD I TIDNINGEN DET ÅR HON AVLED

Efter två dagars debatter ha riksdagens kamrar nu fattat i hufvudsak samstämmiga beslut i rösträttsfrågan.
I första kammaren afslögs konstitutionsutskottets förslag med 89 röster mot 55. K. mts förslag och samtliga i ämnet väckta motioner afslöges likaledes. Hr Hugo Tamms klara och tydliga skrifvelseförslag om allmän rösträtt och proportionella val samt lika representationsrätt för land och stad tillvann sig i voteringen om kontraposition 62 röster mot 76. I hufvudvoteringen bifölls med 83 röster mot 59 ett af biskop **BHing** väckt skrifvelseförslag, som i allmänna ordalag begär utredning samt förslag till 1904 års riksdag; i motiveringen talas bl. a. om allmän rösträtt såsom en möjlighet jämte proportionella val eller graderad skala eller medelbara val eller andra garantier.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Piga i Gastorp och senare i Kulla, / varpå hon i Guntorp fick händerna fulla, / Svensson hette maken, med förmamnet Klas. / Maja fick ej äran förbli på berg av glas.

ANNA LISA CARLSDOTTER FÖDD 13/3 1824 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (43) och Anna Greta Jönsdotter (35)

Stjärntecken: Fiskarna

Avled år: ?

Hon och hennes familj, bosatta
i Orr(e)kullebäcken, utvandrade till USA 1872:

Frihetsgudinnan fanns inte år 1872. Hon kom på plats fjorton år senare.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Republikanen John Quincy Adams besegrade demokraten Andrew Jackson i USA: s presidentval (av framtida historiskt intresse för Anna Lisa).

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Anton Bruckner – österriskisk tonsättare och organist

DET STOD I DAGENS NYHETER DET ÅR HON AVRESTE TILL USA

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Nyfödda döttrar: Johanna och Anna (plus Lisa). / Kanske den förra, med ålders rätt, fick visa / skåpets, i Mossebo, plats den rätta, / medan den yngre fick nöja sig med detta.

Johanna var fem veckor äldre än kusin Anna Lisa. (De var så nära grannar, att de näppeligen kunde undgå att höra varandras barnskrik).

LOVISA CARLSDOTTER FÖDD 22/11 1827 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (46) och Anna Greta Jönsdotter (38)

Stjärntecken: Skorpion

Avled år: 1910

1851 - 52 var Johanna piga på Skagersholm:

Handwritten text: C. Carlsson Carlsson | i hem. 22/11 1827 | Skagersholm 52 Skagersholm

Snart ska Lovisa slå sig till ro (fel ordval) som hemmafru (ännu ett väldigt fel ord i dåtiden) i Borgamossen. Fast hon har ett år till att avtjäna och det tillbringar hon på Skagersholm (där för övrigt hennes blivande make var dräng ett par år tidigare).

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Borås stad brann ner till grunden (vilket troligen var en större sak i Mossebo socken, i Kinds härad, än i hemmanet Mossebo, uti Vadsbo härad).

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Lydia Becker - den brittiska kvinnorörelsens främsta företrädare.

Anmärkning: ☺ Det är få kvinnor födda i de underlag som redovisas på Nätet.

DET STOD I TIDNINGEN DET ÅR HON AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Borgare och bönder, adelsmän och präster: / pigorna passade husfolk och gäster. /
Djupmossens mylla; Lovisas fasta ställe, / Johansson, maken, var inte döpt till Pelle.

(Han hette Lars Erik).

ANDERS PETER CARLSSON FÖDD 10/1 1831 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (50) och Anna Greta Jönsdotter (42)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1902

Carl och Ida Lovisa samt släktmöte i Åsterud.

Anders Peter Carlssons stuga (1930- talet).

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Patriotiska föreningen för Sveriges hästkultur anordnade för första gången hästkapplöpningar i Sverige, på Ladugårdsgärdet i Stockholm.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Prins August, son till det blivande kungaparet, Oscar I och Josefina

DET STOD I GÖTEBORGSPOSTEN DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Peter var hans dopnamn och Petter hans tilltal. / Bördan han bar, var inget vad du vill-val. /
Odling av mossmark mildrade svälten. / Han var den enträgne, odlarehjälten.

CLARA SOFIA CARLSDOTTER FÖDD 4/8 1836 I MOSSEBO

Föräldrar: Carl Carlsson (55) och Anna Greta Jönsdotter (47)

Stjärntecken: Lejonet

Avled år: 1917

Hennes make, Ludvig Elggren (mellan oxen och Carl i Borgan).

Johan Elggren och sambon Gunhild (Elin Gunilla Karlsson).

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Triumfbågen i Paris invigdes. Och som om inte det var nog så grundade Peter Wieselgren en nykterhetsförening i Skåne.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Sofia av Nassau - drottning i Sverige (maka till Oscars II).

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Livet med Ludvig, det började så: / Clara Sofia, färdiga, gå! /
Ingenting fanns, när ni skaffade panten. / Nog fick ni vända på torvan och slanten!

CARL MAGNUSSON FÖDD 12/6 1806 I SÖRGÅRDEN

Föräldrar: Magnus Carlsson (27) och Maria Svensdotter (23)

Stjärntecken: Tvillingarna

Avled år: ?

Han befann sig i Askersunds
omgivningar på 1830- och en bit in på 1840- talet.

Aspa med omnejd (Häradsekonomisk karta från omkring 1880).

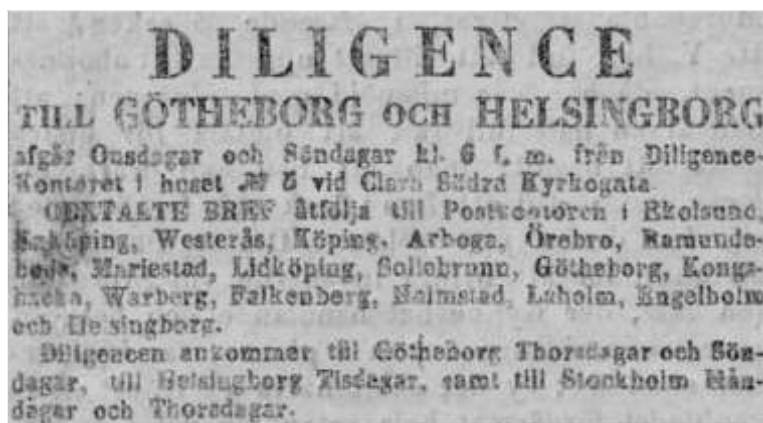
HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Uddevalla (vid den tiden, Sveriges femte största stad) eldärjades och brann ned till grunden (vilket städer brukade göra, då elden väl kommit lös).

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Inte en enda person jag känner till namnet. Vill i stället nämna att William Pitt d. y. - brittisk statsman (premiärminister) avled det året. William, Pitt d. ä. var då framliden sedan mer än trettio år.

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN FÖRSVANN SPÅRLÖST (1842)

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Ordspråket talte om guld i morgonstund, / känt såväl i Finnroja - som även Askersund. /
Drängarnas, pigornas gryning var fylld, / dock var den icke, på något sätt förgylld.

MARIA MAGNIDOTTER FÖDD 23/8 1808 I ERIKSBACKEN

Föräldrar: Magnus Carlsson (29) och Maria Svendsdotter (25)

Stjärntecken: Jungfrun

Avled år: 1884

Åren 1835 - 37 tjänade hon piga på Skagersholm.

Handwritten text from a document, possibly a church record, mentioning dates and names.

Fin fasad. Skagersholm, i Finnerödja socken.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Ryssarna anföll Sverige, utan krigsförklaring och det s. k. Finska kriget var ett faktum (det hände i februari)

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Inte en enda kotte av intresse (för mig).

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON AVLED

»Akta dig! I ersättning skulle jag kunna ge dig en portion bly.»

Derpå gick han fram till Muta: hur stod det till med henne nu då?

Hvad honom sjelf angick, var han ursinnigare än en varulf, emedan la Tosuta hade vägrat att komma ditupp och vårda Muta; emellertid skulle han dra försorg om att ingenting fattades henne: hon skulle bara vara glad, *diavolo!* Han älskade henne alltjemt, och till dess hon blefve frisk skulle han inte lemna henne mer än några timmar om dagen. När hon blef frisk, skulle de gifta sig...

Verkligen gaf han sig också i färd med att laga till en smula föda med ovanligt tålmod.

Muta trodde ej sina ögon, som strålade af glädje: nu väl-signade hon Gud och sina lidanden; hon öppnade på nytt sitt hjerta för hoppet... O, hon förlät honom, ja, bon förlät honom

Ur en följetong 31 december 1884.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Pigor var korta och pigor var långa. / Pigor var ensamma, få eller många. /
Våran Maria var fru i Skogelund. / Kanske - kanske inte - familjen hade hund.

LARS MAGNUSSON FÖDD 3/5 1810 I ERIKSBACKEN

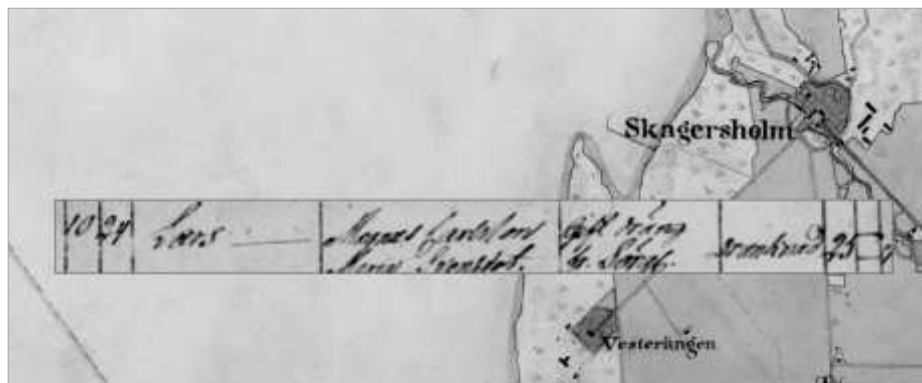
Föräldrar: Magnus Carlsson (31) och Maria Svensdotter (27)

Stjärntecken: Oxen

Avled år: 1835

Det blev ett tragiskt slut: Han drunknade den 8 maj år 1835.

Ur pianosonat nr 2 i B-moll , Op. 35: <https://youtu.be/y0mAbw-niI8> av Chopin.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Tullen på varor - från landsbygden till städerna - avskaffades,

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Frédéric Chopin - den polske tonsättaren och pianisten (den bäste).

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Sörgården - Ranängen: avståndet ringa. / Giftna, ja - men tillgångar hade de inga. /
Änkan med barnet - förhoppningarna sjunkna. / Varför detta öde? Måste maken drunkna?

STINA CAJSA MAGNIDOTTER FÖDD 4/3 1812 I ERIKSBACKEN

Föräldrar: Magnus Carlsson (33) och Maria Svensdotter (29)

Stjärntecken: Fiskarna

Avled år: 1892

Från år 1837 var Tångeråsa hennes
hemsocken (här ses Trystorp, likst i socken).

Huvudbyggnaden och mejeriet.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Det infördes en ny tryckfrihetsförordning, med villkor att hovkanslern kunde dra in tryckta saker, *om de var en fara för rikets säkerhet*. (Denna skrift hade legat illa till). ☺

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Emilie Högvist - skådespelerskan och *kungliga hovleverantösen* (kul skämt).

DET STOD I DAGENS NYHETER DET ÅR HON AVLED

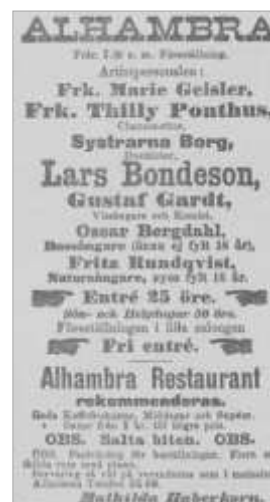
Stockholms nöjesvärld kanske inte stod så högt i kurs i Tångeråsa men det ska sägas att innehavarinna till Alhambra var en äkta närkingska, kommen från Lerbäckes socken.

Annonsen är från 4 juni 1892.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Trystorp och Tysktorp, i Tångeråsa Socken.
Hon var väl honan och han *), i så fall, bocken.
De levde nog lyckliga, hon och han och glina.
Gratulationer till Västgöta- Mossebo- Stina.

*) Hans Erik Axling

MAGNUS MAGNUSSON FÖDD 8/1 1814 I ERIKSBACKEN

Föräldrar: Magnus Carlsson (35) och Maria Svensdotter (31)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1835

Här slutade han sina dagar:

Sörgården - öster om Vesterängen och söder om självaste Skagersholm.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Det krigades hej vilt mellan Sverige och Norge (och det gällde inte skidåkning). Norge påtvingades en union som varade mycket längre än norrmännen (och norrkvinnorna) ville.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Anders Jonas Ångström - en fena på spektralanalys (vad det nu kan vara).

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN AVLED

Hr LIMNELIUS förenade sig med Hr Ekerman. Det vore ej de tätare tillfällen till förströelser, som orsakade Riksdagarnes längd, utan den vanan att hålla långa tal öfver allting. Om Riksdagarne flyttades till Wester-Norrland, som troligen varit motionärens mening, eller till Trosa, kunde just vara det samma, ty talen blefvo derföre hvarken färre eller kortare. Om Rikets Ständer vid 1828 års Riksdag ansett någon sådan flyttning gagnelig, så hade de ej med så mycken kostnad låtit inreda f. d. Riksgäldskontorets hus till Sessions-rum för de ofrälse Ständer och Utskotten.

Referat från ståndsriksdagen.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Namnet det klingar, som vore det regalt, / djupt ner i längden, då Lad' läs var legalt. /
Nej, Magnus blev aldrig nån kung uti baren. / Snarare som ogunsting, i dödsrunan bevaran.

HANS MAGNUSSON FÖDD 12/1 1820 I LINDHULT

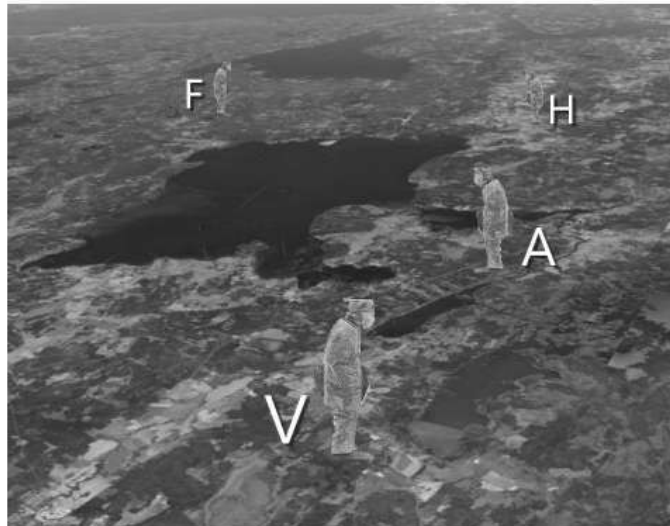
Föräldrar: Magnus Carlsson (41) och Maria Svensdotter (37)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1865

En vandringsman:

Hans Magnussons livsresa åren 1841- 1850. F: Finnerödja. V: Visnum. A: Amnehärad. H: Hova.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

Det återupplivade Carolina, universitetsbiblioteket Carolina Rediviva började byggas i Uppsala.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Jenny Lind - operasångerskan.

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

Drängarna, de hade inga lysande platser./ Vandrigen var motlut, trösklar och strapatser./
Husbondens vilja var lagen att lyda./ Skrifterna kunde de bara någorlunda tyda.

CATHARINA MAGNIDOTTER FÖDD 28/8 1821 I LINDHULT

Föräldrar: Magnus Carlsson (42) och Maria Svensdotter (38)

Stjärntecken: Jungfrun

Avled år: 1884

CATHARINA I SVENNEVADS SOCKEN

Vår vandrande tjänarinna Catharina fick alltså jobb hos självaste prosten, Johan Gust. Askengren (72) och prostinnan, Fredrika Gust. Widberg, i Svennevad. Prosten var till åren kommen (född 1783) och han avled på sommaren 1858.

Svennevads prästgård och kyrka.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Man började köra reguljär ångbåtstrafik mellan Stockholm och Norrköping, via Södertälje kanal (det tog två dygn, enkel resa).

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Andreas Ersson Svedin – kusin i Erikstorp. ☺

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON AVLED

Sanning,

fullkomlig sanning är det, fastän det synes orimligt, att enlivar, som prenumererar med det ringa beloppet 50 öre (jemte 20 öre i postarvode) för hela året 1885 på den med fina träsnitt och god fosterländsk läsning försedda tidskriften Svenska Weckobladets Månadsupplaga, erhåller såsom Gratispremie ett smakfullt Album (Minnesbok), innehållande ej mindre än

352

(tre hundra femtiotvå)

porträtter af vår riksdags för detta år samtliga medlemmar.

OBS. Till hvarje porträtt följer upplysande text.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Hur han domderade, herr pastor Frigell! / Känd som blott nödortfigt ödmjuk och snäll. / Bättring förväntades från fattige syndar'n. / Prästen var åklagar'n domar'n, förmyndar'n.

(Han hade ingen bra koll på geografin i Närke, när Catharina flyttade dit).

JOHANNES MAGNUSSON FÖDD 1/1 1826 I LINDHULT

Föräldrar: Magnus Carlsson (47) och Maria Svensdotter (43)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1856

1929 St. Kestacka, Dräng. Johannes Magnusson

Hammars kyrka (nutid). Här begravdes Johannes Magnusson på skottdagen 1856.

Han hade fyllt trettio år på nyårsdagen, några veckor tidigare.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HAN FÖDDES

En jury (sex män) provrökte tobak och enades om att *Gefle Wapen* var nummer ett och *Ystads Panama* nummer två.

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Karl XV – kung i både Sverige och Norge (på samma gång).

DET STOD I AFTONBLADET DET ÅR HAN AVLED

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HANS LIV

En lungsliten dräng uti Hammar, / som faktiskt från Finnroja stammar, /
orkar inte mera, / får tjänsten cedera. / Utan att förbanna, han sitt öde tyst anammar.

MAJA STINA JOHANNESDOTTER FÖDD 26/12 1832 I LYRESTAD

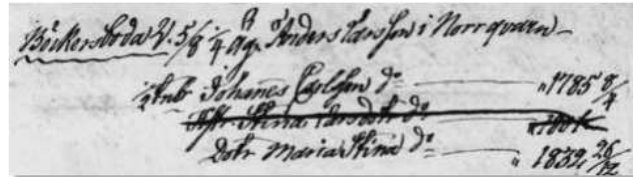
Föräldrar: Johannes Carlsson (47) och Stina Andersdotter (31)

Stjärntecken: Stenbocken

Avled år: 1902

Hennes familjeliv finns beskrivet i berättelsen

Den förlorade mossebosen – www.mossebladet.se

Lyrestad. Husförhör 1837- 53.

Modern karta (Google Earth): Finnerödja, Hova, Lyrestad och Fredsberg.

HÄNDE SAMMA ÅR SOM HON FÖDDES

Dykeri- och Bergningskompaniet hade tidigare ensamrätt på att bärga föremål från havsbotten. Denna rätt upphörde nu

BLAND DE SOM FÖDDES SAMMA ÅR MÄRKS

Kusinen Anders Peter Carlsson i Mossebo (båda avled år 1902).

DET STOD I SVENSKA DAGBLADET DET ÅR HON AVLED

Teckning. Broxvik (Östanå) i Gränna.

MIN KOMMENTAR TILL NÅGOT I HENNES LIV

Olyckligt lottade, var vissa då som nu. / Stina, Majas mamma, gick bort från dotter (7). / Till Aspäng, uti Fredsberg, flyttade de då, / Maja och Johannes. Där var det blott de två.

DE FYRA STÅNDEN - OCH ETT FEMTE

Alla döttrar och söner - i denna följetong - har blivit döpta och fått sitt/ sina namn samt vuxit upp, blivit konfirmerade och gett sig ut i dåtidens arbetsliv och har gjort det i en tid, när den gamla ståndsriksdagen fortfarande styrde och ställde (på kunglig befallning) i Sverige. Det fanns fyra stånd (i bokstavsordning): Adeln, Borgarna, Bönderna och Prästerna. Det borde ha funnits ett femte, till vilket jag återkommer.

ADELN

Det har förekommit lite adel i marginalerna, eftersom några av våra pigor och drängar hade modet att ta anställning hos så kallat fint folk. Pigorna kom närmare dessa höga herrar och damer än drängarna, eftersom de förra hade förmånen att utföra köksgöromål, servera, städa och vara till hands. Drängarna fick nöja sig med att träffa herrarnas rättare och rättare var inga herrar. Jo det var de förstås - men inga höga herrar i uniformer, bonjourer och höga hattar, i alla fall inte i vardagslag.

BORGARNA

För att platsa i det ståndet behövde man (helst) bo i en stad eller annan tätort och ha ett yrke, såsom bagare, bryggare, butiksägare, karduanmakare eller repslagare. Borgarna hade ett eget system för befordran: man började som gesäll och kunde avancera till mästare. Det närmaste man kunde komma en borgare i Finnerödja socken, under 1800-talet, var Jan Andersson i Borgan (Vallsjö rote). Denne var ett gränsfall i ståndsmissighet, ty han var förvisso bonde, men kallades även: *sockenskräddare, auktionsförrättare, boutredare, sockenmagasinsföreståndare, advokat vid häradsrätten, kyrkosångledare, fjärdingsman, lärare, brevbärare, med mera.* (Ur Finnerödjaboken).

Jan Andersson gjorde en klassresa. Han visste vad det var att vara dräng och han visste uppenbarligen att utveckla sina talanger på många områden. Man sa till och med att han och hans familj bodde på Borgan. Det var ingen som sa att någon bodde på Mossebo eller på Vallsjöbol, inte ens på Kavelbron. Jan Andersson råkar vara FMMF - vilket inte har annan betydelse än att man är en stolt släkting till densamme. Nog var den mannen en mästare.

BÖNDERNA

Husbondens makt var total inom det egna hemmanets gränser. Alla på gården var hans underlydande. Han hade laglig rätt att ensam äga fast egendom och lös egendom och han behövde inte ens fråga sin maka till råds i affärer. Hon var hans närmaste underlydande och han kunde ge henne ett kok stryk, om han kände för det. Han kunde ge alla inom sitt revir en smäll på käften då och då. Det var hans lagliga rätt. Nu var det väl ändå inte bondens främsta uppgift att dela ut smockor i tid och otid. Han var arbetsledaren som fördelade sysslorna och han bestämde allt och ingen krävde medinflytande. Hans relation till pigorna var som den var, men i göromålen inomhus var det hustrun hans som bestämde var skåpet skulle stå.

PRÄSTERNA

Folkbokföring och själasörjande. Det var prästens två huvudgöromål. I folkbokföringen ingick det att registrera allt om socknens medborgare, från födsel till begravning. Alla präster var inte lika, trots att deras yttre (de svarta kläderna och kragen) var tämligen uniforma. Några var mera nitiska än andra. Några hade oläslig handstil, medan andra skrev fullt läsligt. Några satte plumpar i sina protokoll, medan andra var mer försiktiga. Alla skrev in barn, födda utanför äktenskapet, som oäkta, visserligen ett vedertaget begrepp, men ganska vedervärdigt i sin vanligaste betydelse.

Många av våra pigor och drängar var anställda hos komministern i Kavelbron och i andra prästgårdar, i andra socknar, kortare eller längre tid. Huruvida sådana anställningar var mera attraktiva än hos vanliga bönder, vet jag inte - men man kan väl ana att en pigplats i Svennevads prostgård smällde lite högre än en dito hos en brukare av några tunnland i Sörgården (även om Sörgården har en klang av idyll).

Alla pigor och drängar kom i kontakt med prästerna, vilket de ville eller inte. Tätast var kontakterna på våren och (framför allt) på hösten, då det var dags för tjänarna att byta arbetsgivare. Då fick de snällt bege sig till pastorns expedition och meddela varthän de ämnade bege sig. Det värsta var ändå husförhören: så många darrande knäveck det måste ha varit, att inför prästen avslöja sin okunnighet i katekesen. Då var det mindre skräckfyllt att bege sig till högmässan på söndagarna. Där var man en i mängden och man kunde till och med kosta på sig att slumra lite lätt under litaniorna från predikstolen.

Vad predikade då prästerna? Var det kärleksbudskapet som var i centrum? Ingalunda. Det var synd och straff. Det var hot om helvete och evig förbannelse, om man inte rättade in sig i leden och bad sina böner, avhöll sig från allt som var syndigt. Och det ska man veta: det var väldigt mycket som var syndigt vid den tiden. Det fanns tio skrivna bud (det vet många) och det fanns oskrivna, alla till för att göra vardagen (och inte minst helgdagen) så jävlig som möjligt, Så kände säkert många. Bed och arbeta. Arbete befördrar hälsa och välstånd och hindrar syndfullheter. Ja, herre Gud. Så mycket det var att vara rädd för och så lite det var att glädja sig åt.

DET FEMTE STÅNDET

År 1809 fick vi en ny regeringsform i Sverige. Det är rätt ofattbart att man inte passade på att skrota ståndsriksdagen i det sammanhanget. Det skulle dröja drygt femtio år innan man var mogen att ta två kamrar i bruk i stället för den otidsenliga maktapparaten med fyra stånd.

Tänk om - tänker jag - man då (1809) hade haft modet att inrätta ett femte stånd: Tjänsteandarnas. Pigorna och drängarna: hur många var de några decennier in på 1800- talet? Kanske en halv miljon, kanske ganska många fler.

Om de fått ett eget stånd vid den tiden och lite status - vilken skillnad det skulle gjort.

Man behövde inte ha byggt ett eget hus, à la Riddarhuset åt dem. De skulle säkert nöjt sig med en Fattigstuga av någorlunda rymd och innehåll. Där kunde representanter för de tjänande andarna ha suttit och tänkt kloka tankar och smitt planer för strategier och sånt, för att få lite inflytande. En tankesmedja alltså. Eftersom kvinnor var portförbudna i politiken i ytterligare hundra år, så hade förstås drängarna fått föra deras talan men även pigorna skulle haft nytta av det, ty en dräng skulle lättare satt sig in i en pigas situation än en borgare. Det slår mig nu att Tjänsteandarnas hus (Riddarhusets pendang) borde kallats Drängstugan (med ett tydligt stort D). Där satt den. -☺

Hur kunde det vara så illa ställt i ett samhälle som det svenska, ännu för två hundra år sedan (och i rätt mycken mån, ända in i vår tid), att en så stor grupp människor tvingades leva under slav- liknande förhållanden? För, sanningen att säga; de kallades pigor och drängar men de var i själva verket slavar.

Husbönderna ägde sina pigor och drängar. Han (bondlurken) kunde visserligen inte sälja dem på en marknad till högstbjudande, men han kunde hantera dem som tvåbenta kreatur och han kunde kräva omänskliga insatser. Fanns det undantag från den regeln? Säkert fanns det undantag, men undantag bekräftar bara regler och det var så fruktansvärt orättvist, att man kunde vara så där hjärtlösa utan att därmed begå brott. Fy fan för det där patriarkatet. Att vara piga var att lida och tiga. Att vara dräng var att tacka och ta emot husbondens däng.

När jag suttit och kartlagt kusinerna har sådana där tankar kommit fram ganska ofta. Har då moderna människor något att lära av de här livsödena? Svar; ja. Dåtidens folk hade ingenting (i princip) att välja på. I dag har folk för mycket att välja på. Det stora utbudet och själva valen blir en belastning att hantera. Det gäller att hålla tungan rätt i mun, dock icke tand för tunga, och välja rätt. Framför allt gäller det att välja bort.

DÄR BEFANN DE SIG VID UTGÅNGEN AV ÅR 1858

Det var ett intressant år i Sveriges historia. De människor som är föremål för kartläggning i denna följetong berördes mer eller mindre men följande hände under året:

- 5 juni – en ny lag: ogifta kvinnor som fyllt 25, kunde ansöka om att bli myndiga.
- 16 juni – prins Gustaf, senare kung Gustaf V, föddes
- 01 oktober – Husagan avskaffades. Anställda fick inte längre agas, fast drängar under 18 och pigor under 16, var det fortfarande fritt fram att prygla.
- Skolbarnen i årskurs ett och två fick egna småskolor (i princip).

Utrikes hände det att Minnesota blev USA: s 32: a delstat.

FYRA FAMILJER CARLSSON

	Föräldrar	Barn	Född	Ort/ Socken	Död	Socken
F	Eric Carlsson		1776	Mossebo	1856	Finnerödja
M	Maria Andersdotter		1782	Hova s:n	1854	Finnerödja
D		Maja Stina	1812	Mossebo	1898	Hova
D		Ingrid	1814	Mossebo	1902	Hova
D		Carolina	1816	Mossebo	1882	Skara
S		Carl	1818	Mossebo	?	?
S		Andreas	1821	Mossebo	1885	Finnerödja
D		Johanna	1824	Mossebo	1899	Skara
S		Jan Erik	1826	Erikstorp	1857	Örebro
F	Carl Carlsson		1781	Mossebo	1863	Finnerödja
M	Anna Greta Jönsdotter		1789	Backgården	1882	Finnerödja
D		Stina Greta	1809	Mossebo	1883	Hova *)
S		Carl	1813	Mossebo	1858	Finnerödja
D		Johanna	1817	Mossebo	1825	
D		Maja Lena	1820	Mossebo	1902	Lyrestad
D		Anna Lisa	1824	Mossebo	?	USA
D		Lovisa	1827	Mossebo	1910	Finnerödja
S		Anders Peter	1831	Mossebo	1902	Finnerösja
D		Clara Sophia	1836	Mossebo	1917	Finnerödja
F	Magnus Carlsson		1779	Mossebo	1829	Finnerödja
M	Maria Svensdotter		1783	Sörgården	1842	Finnerödja
S		Carl	1806	Sörgården	?	?
D		Maria	1808	Eriksbacken	1884	Finnerödja
S		Lars	1810	Eriksbacken	1835	Finnerödja
D		Stina Cajsa	1812	Eriksbacken	1892	Tångeråsa
S		Magnus	1814	Eriksbacken	1835	Finnerödja
S		Johannes	1815	Lindhult	1817	Finnerödja
S		Eric	1817	Lindhult	1826	Finnerödja
S		Hans	1820	Lindhult	1865	Finnerödja
D		Catharina	1821	Lindhult	1884	Finnerödja
D		Lovisa	1823	Lindhult	1825	Finnerödja
S		Johannes	1826	Lindhult	1856	Hammar
S		Anders	1827	Lindhult	1829	Finnerödja
F	Johannes Carlsson		1785	Mossebo	1857	Fredsberg
M	Stina Larsdotter		1801	Lyrestad s:n	1839	Lyrestad
D		Maria Stina	1832	Lyrestad s:n	1902	Fredsberg

Det står trettiosex (36) namn i tabellen. Vid utgången av år 1858 befann sig arton (18) av dessa med säkerhet i livet, medan det beträffande två (2) är oklart, var de befann sig. Sexton (16) hade avlidit.

Här följer en förteckning som visar var de aderton (nej inte *de aderton* 😊) befann sig vid ingången till det nya året 1859. Vi tar dem i den ordning de står i tabellen här uppe.

✓ MAJA STINA ERSDOTTER (46)

Bodde med sin familj i Otterberget, Hova socken.

✓ INGRID ERSDOTTER (44)

Bodde med sin familj i Kolbotten, Hova socken.

✓ CAROLINA ERSDOTTER (42)

Bodde i Vänersborg och var vaktkvinnna på fängelset där.

- ✓ ANDREAS ERSSON SVEDIN (37)
Var gift och bodde i Erikstorp, Finnerödja socken.
 - ✓ JOHANNA ERSDOTTER (34)
Var arrendator i Karstorp, Skara landskommun.
 - ✓ STINA GRETA CARLSDOTTER (49)
Bodde med sin familj i Norra Bjerke, Hova socken.
 - ✓ MAJA LENA CARLSDOTTER (38)
Bodde med sin familj i Guntorp, Lyrestad socken.
 - ✓ ANNA LISA CARLSDOTTER (34)
Bodde med sin familj i Orrekullebäcken, Finnerödja socken.
 - ✓ LOVISA CARLSDOTTER (31)
Bodde med sin familj i Borgamossen, Finnerödja socken.
 - ✓ ANDERS PETER CARLSSON (27)
Hemmansägare i Mossebo, Finnerödja socken, ännu ogift.
 - ✓ CLARA SOFIA CARLSDOTTER (22)
Piga i Vallsjöbol, Finnerödja socken
 - ✓ MARIA MAGNIDOTTER (50)
Bodde med sin familj i Skogelund, Finnerödja socken.
 - ✓ STINA CAJSA MAGNIDOTTER (46)
Bodde med sin familj i Tysktorp, Tångeråsa socken.
 - ✓ HANS MAGNUSSON (38)
Var dräng i Nyängsholm, Hova socken.
 - ✓ CATHARINA MAGNIDOTTER (37)
Just avslutat tjänst i Svennevads prostgård. Nu i Klinten, samma socken.
 - ✓ MARIA STINA JOHANNESDOTTER (26)
Bodde med sin familj på Äspängs Nolgård, Fredsbergs socken
- I den äldre generationen var Carl Carlsson d. ä. i Mossebo (77) och Anna Greta Jönsdotter (71) i livet.

Kuriöst: Carl och Anna Greta hade samma födelsedag: 23 februari.

Gångbart mynt 1858: 2 riksdaler Rmt (från 56).

NÅGRA NOTERINGAR, VID 1858 ÅRS SLUT

Av de sexton kusinerna:

Tretton är kvinnor och tre är män.

Sex är bosatta i Finnerödja socken och fyra i Hova socken.

Fjorton är bosatta i Västergötland och två i Närke.

En är bosatt i en stad (Carolina Ersdotter i Vänersborg).

Femton bor på landsbygden (fast Johanna Ersdotter är snart i Skara stad).

Det går såklart att göra flera noteringar och dra en del slutsatser, men vi får komma ihåg att det statistiska underlaget är relativt litet och att slumpen har ett finger med i spelet.

Den allmänna slutsatsen är att livet inte var så lätt att leva och livsresorna inte så gena, under det artonhundratalet som de här människorna var en del av och därvid skilde sig inte det seklet nämnvärt från andra sekel, tänker jag.

Att vara människa har aldrig varit någon lätt sak och kommer aldrig att bli, även om förutsättningar finns i dag, mer än någonsin, om de tas tillvara och utnyttjas på ett klokt och hållbart sätt.

KONTROLLFRÅGA

Hur många av de sexton kusinerna
(som lever år 1858) är födda i Stenbockens tecken?

Nu tänker jag inte skriva mer om dessa kusiner.

Följetongen är således slut.

Den tillägnas min bror Bernt.
Han är sist i en lång rad, vilket framgår av följande bilaga.

Mariestad den 26 april 2020 / Alf.

MOSSEBO: LOKALA BESITTARE 1627 - 1757

Änkan Marit 1627 - 37
Bengt 1640 - 41
Simon & hustru Brita 1644 - 49
Öde 1650 -
Nils & Sigrin 1655 - 81
Bengt Nilsson 1668
På Hova marknad 1675:
Erik Nilsson ihjälslagen
av Per Erikssons söner, Sven,
Bengt & Per i Västerhåljatorp.
Bröderna dömdes till döden.
Håkan, snickare 1677
Måns Nilsson &
Elin Andersdotter 1681 - 1723
Nils Månsson &
Maria Mattesdotter 1719 - 57

1655

2020

Nils & Sigrin
Måns Nilsson
Nils Månsson
Erik Nilsson
Carl Er(ik)sson
Carl Carlsson
Anders P. Carlsson
Carl Andersson
Gunnar Carlsson
Bernt Gunnarsson

Uppgifter t. o. m. 1600- talet: Bertil Kjelldorff.
1700- talet och framåt: Familjearkivet.

En film: *Många generationer i Mossebo*:
<https://youtu.be/QtsoTE5HFQM>

KÖPEKONTRAKT

"Till vår son Drängen Anders Petter Carlsson upplåter och försäljer undertecknade vårt ägande 1/32-dels mantal efter helt räknat uti kronoskattehemmanet Mossebo emot följande villkor:

1o) Tillträde å egendomen sådan den till jord och hus i alla avseenden befinnes, får med befintlig höstgröda ske denna dag, varifrån köparen skall ansvara för alla hemmansdelens skatter och utskulder av alla slag.

2o) Köpeskillingen för hemmandelen är bestämd till åttahundra riksdaler (800 rdr rjs) varav hälften skall betalas månaden efter det att den förste av oss dör och hälften, när den andre också gått bort. Dock skall erläggas 6 procents ränta genast från dödsdagarna. Och skall denna köpesumma fördelas till alla våra barn utom son Carl som förut erhållit sin del.

3o) I all vår övriga livstid, skall vi av denna 1/32-del årligen erhålla den hållning som upprättat kontrakt av den 17 september 1841, föreskriver, i var hand egendomen än kunde under tiden komma, med tillökning av ¼ dels tunna korn av denna 1/32-del.

4o) Till våra övriga barns säkerhet för köpesummans ordentliga erhållande, förbehåller vi oss att detta kontrakt skall intecknas i härmed försålda 1/32-dels mantal i Mossebo, så att egendomen, i var hand den kan komma, ofelbart ansvarar för berörda köpesumma 800 rdr rjs, detta med avdrag av köparens arvsrätt 1/6 del häruti.

5te) Köpbrev och åtkomsthandlingar får köparen genast, dem han på egen bekostnad får kartera och lagfara.

HÅLLNINGSKONTRAKT

"I anseende därtill, att vi till våra barn är sinnade överlåta vårt ägande hemman 1/16-dels mantal Mossebo i Finnerödja socken, alltså förbehåller vi oss, att av denna hemmansdel, eller vem som kommer att äga eller bebo den, i all vår övriga livstid åtnjuta hållning på följande sätt:

1o) Årligen skall egendomsinnehavaren i ren och strid säd lämna oss fyra och en halv tunna, varav två tunnor råg och en och en halv tunna havre, två lispund torrt kött och ett lispund torrt fläsk, fyra tunnor potater, en halv tunna rötter, en halv skock vitkål, två koppar salt och en åttondels tunna sill.

2o) Skall på egendomen för vår räkning födas en ko samt två får, vilkas avkastning komma oss tillgodo. Även skall på egendomen för vår räkning utfås 4 kannor linfrö och lämnas oss till kläder ett par goda skor åt oss var. Nödigt husrum lämnas oss båda till våra och kreaturens behov samt tillräcklig vedbrand så mycket som behovet tarvar.

2o) Ett ordentligt bemötande förbehåller vi oss av jordägarna samt nödvändig skötsel till döddagar och då Herren kallar oss ur denna världen skall jordägarna besörja på egen bekostnad om vår jordafärd. Så snart någon av oss genom döden avlider, försvinner hälften av de i detta hållningskontrakt omnämnda persedlarna, utom ko, vilken skall till bägges vår död på egendomen födas.

4o) Odling förbehåller vi oss verkställa var vi behagar, samt det behålla så länge vi åstundar, vartill jordägarna bidrar med 5 försvarliga enbetslång gödsel om året samt nödiga dragare till denna jordens brukning och hävd, ävensom till nödiga kokesaker lämnas oss årligen 4 kappar vita ärtor, försäkras: Mossebo den 13 september 1841. Carl Carlsson Anna Greta Jönsdotter / Hållningstagare. Med förestående kontrakt förklarar jag mig nöjd samt förbinder mig att till hälften uppfylla vad det innehåller. Carl Carlsson, hållningsgivare.

Vittnen: Anders Petter Johansson Borgan Necko Laus Eriksson Mossebo."

"Sedan våra föräldrar nu avstå med hemmansbruket alltså tillåter vi våra föräldrar till sommarbete för en ko i det rångat som är söder om laka (?) ävensom lyan väster före hagen sådant det nu befinnes, med biträde till hägnaden. Alltså överlämnar vi nämnda trakter och överlämnar till nämnda föräldrar så länge någon av dem lever, försäkras

Måssebo den 26 mars 1854. Carl Carlsson Anders Petter Carlsson

Vittnen: Erik Jansson i Måssebo och Jan Carlsson Mossebo."

FÖRRÄTTNING

"Enligt utfärdad och i Finnerödja kyrka den 25 maj detta år uppläst kungörelse hava undertecknade, på begäran av dräng Anders Petter Carlsson i Mossebo, sammanträtt för att enligt kungl maj:ts nådiga förordning angående tillägg etc i avseende på hemmanklyvning och jordavsöndring av den 13 juli 1853 anställa undersökning rörande besuttenheten av 1/32-dels mantal Mossebo, vilken hemmanslott han av sin fader Carl Carlsson d ä därstädes inköpt

och äro härvid närvarande, utom undertecknade: dräng Anders Petter Carlsson, f d nämndemannen Eric Pehrsson i Wallsjöbohl, som i detta hemman äger 1/32 mantal samt intäktshavaren Lars Erik Johansson i Djupmossen.

§ 1. Mot undertecknade ledamöter i nämnden fanns ej något jäv.

§ 2. Av befintliga kartor och handlingar av år 1814 upplystes att hemmanslotten hade vid den tiden ej fullt 3 tunnland åker, omkring 17 tunnland äng samt ej fullt 2 tunnland beteshagar, men sedan dess har en del jord blivit odlad så att hemmanslotten för närvarande har en större åkerrymd än då. Genom trovärdiga personers intyg upplystes att den med vanlig fodertillgång kan vinter- och sommarföda en oxe, 3 kor samt 5 à 6 får. På 1/32-delen utsås årligen omkring $\frac{3}{4}$ tunna höstsäd, två tunnor vårsäd, förutom något lin och potatis. Avkastningen av höstsädet kan beräknas till femte kornet och av vårsädet till 6e à 7e kornet.

Barrskog finnes hemmanet tillskiftat på kronoallmanningen Tiveden till dess fulla behov och möjligen något obetydligt till salu. Lövskog finns ej obetydligt i inägorna.

Skatter och allmänna utskylder på hela 1/8-dels mantal Mossebo belöper sig för året till omkring 18 rdr rls och således på 1/32-del till cirka 4 rdr 24 sh och kan man antaga att dessa kunna av skogen betäckas.

§ 3. Efter inhämtandet av ovan nämnda upplysningar tog nämnden och övriga antecknade personer hemmanets jord i ögonsikte, varvid det befanns att flera odlingstillfällen givas, varigenom hemmanslotten av en rask och idog arbetare kan till högre avkastning uppbringas.

§ 4, 5) Hemmanslotten har i flera år, således långt före den dag kungl maj:ts nådiga förordning trädde i verkställighet, varit utklugen och av en åbo bebodd.

Med anledning av vad sålunda är uttrönt anser två av nämndens ledamöter, komminister Söderlund och Jan Andersson i Borgan, att för närvarande två arbetsföra personer, vilka ock utan annan hjälp, kunna bruka och sköta hemmanslotten. Är i dess nuvarande skick därpå fullt burgna och besuttna, att den genom odlingsföretag kan uppbringas därhän att tre arbetsföra personer därpå kan ha sin fulla bärkning och få vi på grund av denna vår övertygelse lillstyrka lagfart å denna hemmanslott, varemot tredje ledamoten, patron Camitz, anser: "att då ifrågavarande hemmanslott 1/32-del i Mossebo ej är av den beskaffenhet som lag och författning föreskriver att den skall vara för att lämna besuttenhet, så anser han ej heller att den för närvarande lämnar sådan avkastning att ifrågavarande köpare därpå kan ha sin bärkning, helst som ingen av åborna i Mossebo för närvarande har sin bärkning av enbart avkastningen på 1/32-del där och otvivelaktigt säljaren, fader till köparen, ej heller haft det, därest han icke från sin förut försälda 1/32-del haft så betydlig hållning, varuti f d nämndemannen Eric Pehrsson i Wallsjöbohl (ägare till 1/32-del i Mossebo) instämde. Men anse de att genom odlingsföretag hemmansdelen kan uppbringas därhän att den lämnar full besuttenhet för en ordentlig och arbetsam ägare."

§ 6. Ingen av deltagarna i Mossebo väckte lösningsanspråk.

Mossebo, som ovan

O Söderlund Joh Wilhelm Camitz Jan Andersson."

PATRON CAMITZ

Nämnden var som synes oenig. Att Patron Camitz inte var så imponerad av vad han såg i Mossebo är kanske förståeligt, om man betänker att han kom från Skagersholm. Vid den här tiden skötte han Skagersholms bruk åt sin far (och blev själv brukspatron där senare). Om denne Johan Wilhelm Camitz eller "Wille" som han kallades, kan man läsa i FINNERÖDJABOKEN att han hade vuxit upp på Skagersholm men "tyvärr synes ha saknat läggning för att rätt kunna handhava brukets och egendomens skötsel. Han var en kolerisk och oberäknelig natur som hade svårt att dra jämt med sina underhavande. Därom vittnar den ännu bland ortens folk omtalade misshandelshistorien, då han på sitt brukskontor år 1855, så illa slog sin underhavande dagsverkare Isak Winblad, att denne blev lemmytt för hela sitt liv." (Anm. Det här skedde året efter Willes besök i Mossebo!)